

Allmän miljö- och naturvård

20

Förslag till statens budget för 2012

Allmän miljö- och naturvård

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Allmän miljö- och naturvård	9
2.1	Omfattning.....	9
2.2	Utgiftsutveckling	9
3	Miljöpolitik	11
3.1	Omfattning.....	11
3.2	Utgiftsutveckling	12
3.3	Skatteutgifter.....	13
3.4	Mål	13
3.5	Resultatredovisning	15
3.5.1	Begränsad klimatpåverkan	16
3.5.2	Frisk luft	20
3.5.3	Bara naturlig försurning.....	21
3.5.4	Giftfri miljö	22
3.5.5	Skyddande ozonskikt.....	25
3.5.6	Säker strålmiljö.....	26
3.5.7	Ingen övergödning.....	26
3.5.8	Levande sjöar och vattendrag	28
3.5.9	Grundvatten av god kvalitet	28
3.5.10	Hav i balans samt levande kust och skärgård	29
3.5.11	Myllrande våtmarker	30
3.5.12	Levande skogar.....	31
3.5.13	Ett rikt odlingslandskap	33
3.5.14	Storslagen fjällmiljö	34
3.5.15	God bebyggd miljö	34
3.5.16	Ett rikt växt- och djurliv	36
3.5.17	Övergripande miljöarbete.....	37
3.6	Politikens inriktning	39
3.7	Fonder.....	56
3.7.1	Batterifonden.....	56
3.7.2	Kärnavfallsfonden	57
3.8	Budgetförslag	57
3.8.1	1:1 Naturvårdsverket	57
3.8.2	1:2 Miljöövervakning	58

3.8.3	1:3 Åtgärder för värdefull natur.....	60
3.8.4	1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	61
3.8.5	1:5 Miljöforskning	62
3.8.6	1:6 Kemikalieinspektionen.....	63
3.8.7	1:7 Internationellt miljösamarbete	64
3.8.8	1:8 Supermiljöbilspremie (Nytt anslag)	65
3.8.9	1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.....	65
3.8.10	1:10 Klimatanpassning.....	66
3.8.11	1:11 Inspire.....	68
3.8.12	1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	68
3.8.13	1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar	70
3.8.14	1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland	72
3.8.15	1:15 Hållbara städer.....	73
3.8.16	1:16 Skydd av värdefull natur.....	74
3.8.17	1:17 Havs- och vattenmyndigheten.....	75
4	Miljöforskning.....	77
4.1	Omfattning	77
4.2	Utgiftsutveckling.....	77
4.3	Mål.....	78
4.4	Resultatredovisning	78
4.4.1	Resultat.....	78
4.4.2	Analys och slutsatser	79
4.5	Politikens inriktning.....	80
4.6	Budgetförslag.....	80
4.6.1	2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhälls- byggande: Förvaltningskostnader	80
4.6.2	2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhälls- byggande: Forskning	81

Tabellförteckning

Tabell 1.1 Anslagsbelopp	8
Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.....	9
Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2012–2015. Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård	10
Tabell 2.3 Ramnivå 2012 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.....	10
Tabell 3.1 Utgiftsutveckling Miljöpolitik UO20.....	12
Tabell 3.2 Skatteutgifter inom utgiftsområde 20, netto	13
Tabell 3.4 Anslagsutveckling 1:1 Naturvårdsverket	57
Tabell 3.5 Offentligrättslig verksamhet	57
Tabell 3.6 Uppdragsverksamhet.....	57
Tabell 3.7 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:1 Naturvårdsverket.....	58
Tabell 3.8 1:2 Miljöövervakning.....	58
Tabell 3.9 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:2 Miljöövervakning	59
Tabell 3.10 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – 1:2 Miljö- övervakning.....	59
Tabell 3.11 Anslagsutveckling 1:3 Åtgärder för värdefull natur	60
Tabell 3.12 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:3 Åtgärder för värdefull natur	60
Tabell 3.13 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur.....	60
Tabell 3.14 Anslagsutveckling 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	61
Tabell 3.15 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	61
Tabell 3.16 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	62
Tabell 3.17 Anslagsutveckling 1:5 Miljöforskning.....	62
Tabell 3.18 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:5 Miljöforskning.....	62
Tabell 3.19 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:5 Miljöforskning	63
Tabell 3.20 Anslagsutveckling 1:6 Kemikalieinspektionen	63
Tabell 3.21 Offentligrättslig verksamhet.....	63
Tabell 3.22 Uppdragsverksamhet.....	63
Tabell 3.23 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:6 Kemikalieinspektionen..	64
Tabell 3.24 Anslagsutveckling 1:7 Internationellt miljösamarbete	64
Tabell 3.25 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:7 Internationellt miljösamarbete.....	64
Tabell 3.26 Anslagsutveckling 1:8 Supermiljöbilspremie	65
Tabell 3.27 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:8 Supermiljöbilspremie	65
Tabell 3.28 Anslagsutveckling 1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	65
Tabell 3.29 Uppdragsverksamhet.....	66
Tabell 3.30 Affärsverksamhet.....	66

Tabell 3.31 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.....	66
Tabell 3.32 Anslagsutveckling 1:10 Klimatanpassning.....	66
Tabell 3.33 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:10 Klimatanpassning.....	67
Tabell 3.34 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden anslaget 1:10 Klimatanpassning	67
Tabell 3.35 Anslagsutveckling 1:11 Inspire.....	68
Tabell 3.36 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:11 Inspire	68
Tabell 3.37 Anslagsutveckling 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö.....	68
Tabell 3.38 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:12 Havsmiljö	69
Tabell 3.39 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö.....	69
Tabell 3.40 Anslagsutveckling 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar.....	70
Tabell 3.41 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar	71
Tabell 3.42 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar	71
Tabell 3.43 Anslagsutveckling 1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland.....	72
Tabell 3.44 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland	72
Tabell 3.45 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – 1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland	72
Tabell 3.46 Anslagsutveckling 1:15 Hållbara städer	73
Tabell 3.47 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:15 Hållbara städer	73
Tabell 3.48 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – 1:15 Hållbara städer	73
Tabell 3.49 Anslagsutveckling 1:16 Skydd av värdefull natur	74
Tabell 3.50 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:16 Skydd av värdefull natur	74
Tabell 3.51 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:16 Skydd av värdefull natur	74
Tabell 3.52 Anslagsutveckling 1:17 Havs- och vattenmyndigheten.....	75
Tabell 3.53 Offentligrättslig verksamhet.....	75
Tabell 3.54 Uppdragsverksamhet	75
Tabell 3.55 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:17 Havs- och vattenmiljömyndigheten.....	76
Tabell 4.1 Utgiftsutveckling Miljöforskning UO20	77
Tabell 4.2 Anslagsutveckling 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader.....	80
Tabell 4.3 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader	81
Tabell 4.4 Anslagsutveckling 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	81
Tabell 4.5 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning.....	82
Tabell 4.6 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning.....	82

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att Batterifondens medel, som tagits ut med stöd av lagen (1990:1332) om avgifter för miljöfarliga batterier, får användas för forskning om batterier (avsnitt 3.7.1),
2. bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:2 *Miljöövervakning m.m.* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 82 000 000 kronor 2013–2015 (avsnitt 3.8.2),
3. bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:3 *Åtgärder för värdefull natur* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 140 000 000 kronor 2013–2037 (avsnitt 3.8.3),
4. bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:4 *Sanering och återställning av förorenade områden* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 668 000 000 kronor 2013–2022 (avsnitt 3.8.4),
5. bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:5 *Miljöforskning* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 102 000 000 kronor 2013–2015 (avsnitt 3.8.5),
6. bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:10 *Klimatanpassning* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 25 000 000 kronor 2013–2015 (avsnitt 3.8.10),
7. bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:12 *Åtgärder för havs- och vattenmiljö* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 155 000 000 kronor 2013–2017 (avsnitt 3.8.12),
8. bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:13 *Insatser för internationella klimatinvesteringar* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 150 000 000 kronor 2013–2021 (avsnitt 3.8.13),
9. bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:14 *Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor 2013–2017 (avsnitt 3.8.14),

10. bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:15 *Hållbara städer* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 111 000 000 kronor 2013–2017 (avsnitt 3.8.15),
11. bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:16 *Skydd av värdefull natur* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 25 000 000 kronor 2013–2062 (avsnitt 3.8.16),
12. bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 2:2 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 450 000 000 kronor 2013, högst 450 000 000 kronor 2014 och högst 450 000 000 kronor 2015–2017 (avsnitt 4.6.2),
13. för budgetåret 2012 anvisar anslagen under utgiftsområde 20 *Allmän miljö och naturvård* enligt följande uppställning:

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
1:1 Naturvårdsverket	Ramanslag	367 682
1:2 Miljöövervakning m.m.	Ramanslag	292 714
1:3 Åtgärder för värdefull natur	Ramanslag	615 535
1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	Ramanslag	472 618
1:5 Miljöforskning	Ramanslag	88 063
1:6 Kemikalieinspektionen	Ramanslag	191 028
1:7 Internationellt miljösamarbete	Ramanslag	182 531
1:8 Supermiljöbilspremie	Ramanslag	20 000
1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	Ramanslag	209 049
1:10 Klimatanpassning	Ramanslag	117 000
1:11 Inspire	Ramanslag	50 000
1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	Ramanslag	737 565
1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar	Ramanslag	70 000
1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland	Ramanslag	53 500
1:15 Hållbara städer	Ramanslag	27 500
1:16 Skydd av värdefull natur	Ramanslag	751 000
1:17 Havs- och vattenmyndigheten	Ramanslag	192 583
2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader	Ramanslag	50 893
2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	Ramanslag	535 841
Summa		5 025 102

2 Allmän miljö- och naturvård

2.1 Omfattning

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård är indelat i två områden Miljöpolitik (avsnitt 3) och Miljöforskning (avsnitt 4).

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Miljoner kronor

	Utfall 2010	Budget 2011 ¹	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
Miljöpolitik	4 383	4 584	4 622	4 438	4 155	4 282	4 228
Miljöforskning	539	548	542	587	598	608	622
Äldreanslag	240	12	92	0	0	0	0
Totalt för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård	5 161	5 144	5 257	5 025	4 753	4 890	4 850

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

**Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2012–2015. Utgifts-
område 20 Allmän miljö- och naturvård**

Miljoner kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	5 129	5 129	5 129	5 129
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	17	46	76	116
Beslut	-185	-506	-387	-546
Överföring till/från andra utgifts- områden	67	68	70	72
Övrigt	-2	16	2	79
Ny ramnivå	5 025	4 753	4 890	4 850

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på aviserade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

Den totala anslagsnivån inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård föreslås minska med 94 miljoner kronor 2012 och

beräknas minska med 414 miljoner kronor 2013, 335 miljoner kronor 2014 och 385 miljoner kronor 2015. Förändringarna hänför sig främst till att tidigare beslut om tidsbegränsad finansiering upphör samt att en omläggning skett mellan anslag och be- myndiganden om ekonomiska åtaganden.

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2010 samt kända förändringar av anslagens användning, se tabell 2.3 nedan.

**Tabell 2.3 Ramnivå 2012 realekonomiskt fördelad.
Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård**

Miljoner kronor

	2012
Transfereringar ¹	1 265
Verksamhetskostnader ²	3 446
Investeringar ³	314
Summa ramnivå	5 025

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

3 Miljöpolitik

3.1 Omfattning

Området omfattar frågor som rör

- naturvård och biologisk mångfald,
- klimat,
- havs-, vatten- och luftvård,
- havsplanering,
- sanering och efterbehandling av förorenade områden,
- avfall,
- miljöskydd,
- miljöövervakning,
- miljöforskning,
- kemikaliekontroll,
- meteorologi, hydrologi och oceanografi,
- hållbara städer, samt
- internationellt miljösamarbete.

Verksamheten vid Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Kemikalieinspektionen och Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut ingår i området.

Vidare hör Stiftelsen Institutet för Vatten- och Luftvårdsforskning, Stockholms internationella miljöinstitut, Kärnavfallsfonden och AB Svenska Miljöstyrningsrådet till området.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling Miljöpolitik UO20

	Utfall 2010	Budget 2011 ¹	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
<i>Miljöpolitik</i>							
1:1 Naturvårdsverket	348	375	378	363	374	376	386
1:2 Miljöövervakning m.m.	303	295	288	293	278	278	278
1:3 Åtgärder för värdefull natur	1 748	830	813	616	616	616	616
1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	414	532	666	473	437	455	483
1:5 Miljöforskning	90	92	90	88	88	96	92
1:6 Kemikalieinspektionen	156	189	190	191	195	198	177
1:7 Internationellt miljösamarbete	73	157	153	183	183	183	183
1:8 Supermiljöbilspremie		0		20	80	100	0
1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	279	207	205	209	206	210	216
1:10 Klimatanpassning	138	117	113	117	90	90	95
1:11 Inspire	48	50	51	50	0	0	0
1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	359	579	567	738	503	578	572
1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar	272	228	70	70	86	96	110
1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland	57	60	58	54	54	54	54
1:15 Hållbara städer	97	30	153	28	16	3	80
1:16 Skydd av värdefull natur		742	726	751	751	751	678
1:17 Havs- och vattenmyndigheten		102	100	193	201	205	211
Summa Miljöpolitik	4 383	4 584	4 622	4 438	4 155	4 282	4 228
<i>Äldreanslag</i>							
2011 1:8 Stockholms internationella miljöinstitut	12	12	12	0	0	0	0
2009 1:11 Miljöbilspremie	41	0		0	0	0	0
Summa Äldreanslag	53	12	12	0	0	0	0

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

3.3 Skatteutgifter

Samhällets stöd till företag och hushåll inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård redovisas normalt i huvudsak på budgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en likformig beskattning, s.k. skatteutgifter. Avvikelser från en likformig beskattning utgör en skatteförmån om t.ex. en viss grupp av skattskyldiga omfattas av en skattelättnad i förhållande till en likformig beskattning, och utgör en skattesanktion om det rör sig om ett "överuttag" av skatt. Många av skatteutgifterna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika områden som t.ex. konjunktur-, bostads-, miljö- eller arbetsmarknadspolitik. Dessa skatteutgifter påverkar budgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. En utförlig beskrivning av redovisningen av skatteutgifterna finns i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter 2011 (skr. 2010/11:108). I det följande redovisas de nettoberäknade skatteutgifter som är att hänföra till utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Tabell 3.2 Skatteutgifter inom utgiftsområde 20, netto

Miljoner kronor

	Prognos 2011	Prognos 2012
Förmån av miljöanpassade bilar	410	110
Totalt för utgiftsområde 20	410	110

Förmån av miljöanpassade tjänstebilar

Den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet förlängs för elbilar, laddhybrider och gasbilar i ytterligare två år, dvs. till och med år 2013. För etanolbilar och hybrider som i dag omfattas av den tidsbegränsade nedsättningen men för vilka nedsättningen inte förlängs bedöms förslaget innebära en lägre andel av nybilsförsäljningen, jämfört med i dag. Biogasanvändningen stimuleras eftersom gasbilar omfattas av förslaget.

Indirekt förväntas positiva effekter för miljön genom att i förlängningen stimulera inköp och användande av dels dyrare och icke fullt etablerade tekniker som utan stöd hade haft det svårare att vinna marknadsandelar, dels tekniker där utvecklad infrastruktur bedöms ha hämmat

introduktionen av mer miljöanpassade förmånsbilar på marknaden.

3.4 Mål

Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Detta förutsätter en ambitiös miljöpolitik i Sverige, inom EU och i internationella sammanhang (prop. 2009/10:155, bet. 2009/10:MJU25, rskr. 2009/10:377).

Riksdagen beslutade (prop. 1997/98:145, bet. 1998/99:MJU6, rskr. 1998/99:183) våren 1999 om 15 miljö kvalitetsmål, som anger vilket tillstånd som ska uppnås i ett generationsperspektiv. Ytterligare ett miljö kvalitetsmål, Ett rikt växt- och djurliv, beslutades (prop. 2004/05:150, bet. 2005/06:MJU3, rskr. 2005/06:48, 49) av riksdagen hösten 2005. Målen omfattar följande områden.

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Skyddande ozonskikt
- Säker strålmiljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- Storslagen fjällmiljö
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Riksdagen har vidare beslutat (prop. 2000/01:130, bet. 2001/02:MJU03, rskr. 2001/02:36) om ett antal delmål för miljö kvalitetsmålen som anger att en viss miljö kvalitet ska vara uppnådd eller att förändringar ska vara genomförda vid en viss tidpunkt för att miljö kvalitetsmålen ska kunna uppnås inom en generation. Miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö kompletterades med beslut om delmål (prop. 2000/01:65, bet. 2000/01:MJU15, rskr.

2000/01:269) under våren 2001. Delmål för miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan beslutades (prop. 2001/02:55, bet. 2001/02:MJU10, rskr. 2001/02:163) under hösten 2001. Våren 2002 beslutade (prop. 2001/02:128, bet. 2001/02:BoU14, rskr. 2001/02:291) riksdagen om ytterligare ett delmål under miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö. Hösten 2003 beslutade (prop. 2002/03:117, bet. 2003/04:MJU04, rskr. 2003/04:13) riksdagen om ytterligare två delmål under miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö. Hösten 2005 beslutade (prop. 2004/05:150, bet. 2005/06:MJU3, rskr. 2005/06:48, 49) riksdagen om tre delmål under miljö kvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv, två nya delmål under miljö kvalitetsmålet Frisk luft, fyra nya delmål under miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö samt ett nytt delmål under miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö. Beslutet innebar också att nio delmål upphörde och att sju delmål fick ändrad lydelse.

Våren 2006 beslutade riksdagen (prop. 2005/06:145, bet. 2005/06:BoU9, rskr. 2005/06:365) om ett nytt delmål för energieffektivisering i bebyggelsen som ersätter delmålet om energianvändning i bebyggelsen m.m. under miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö.

Våren 2009 beslutade riksdagen om en ändrad innebörd av miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan samt ett nytt mål för 2020 (prop. 2008/09:162, bet. 2008/09:MJU28, rskr. 2008/09:300).

Under våren 2010 beslutade riksdagen bl.a. om en ny målstruktur för miljö arbetet med ett utvecklat generationsmål. Tre av miljö kvalitetsmålen, Bara naturlig försurning, Giftfri miljö och Säker strålmiljö, ändras (prop. 2009/10:155, bet. 2009/10:MJU25, rskr. 2009/10:377).

I regeringens proposition Svenska miljömål – för ett effektivare miljö arbete (prop. 2009/10:155), beskrivs en ny bedömningsgrund för den bedömning av möjligheterna att nå miljö kvalitetsmålen som ansvariga myndigheterna utför. Den förändrade bedömningsgrunden innebär att målen även fortsatt är mycket ambitiösa men formulerade på ett sätt som gör dem möjliga att nå. Vid bedömningen av om målen kan nås inom en generation tas hänsyn till att naturen har lång återhämtningstid. Inom en generation ska antingen det tillstånd i miljön som miljö kvalitetsmålet uttrycker eller förutsättningar för att nå denna miljö kvalitet ha skapats för att nå den önskade miljö kvaliteten.

Den nya målstrukturen innebär att miljö arbetet ska vara strukturerat med ett generationsmål, miljö kvalitetsmål och etappmål. Delmålen kommer att ersättas med etappmål som ska vara steg på vägen för att nå ett eller flera miljö kvalitetsmål och generationsmål.

Regeringen genomför nu de förändringar i miljö målssystemet som aviserades i propositionen Svenska miljömål – för ett effektivare miljö arbete (prop. 2009/10:155). Ett tydligare fokus läggs på genomförande och åtgärdsarbetet.

En parlamentarisk kommitté, Miljö målsberedningen, har tillsatts med uppgift att utveckla strategier med etappmål, styrmedel och åtgärder på uppdrag av regeringen. Beredningen ska hantera frågor som kräver politiska avvägningar eller områden som är särskilt komplexa och kännetecknas av stor osäkerhet. Beredningen har lämnat två delbetänkanden med förslag till en handlingsplan för att utveckla strategier i miljö målssystemet (SOU 2010:101), samt förslag till etappmål (SOU 2011:34). De 25 myndigheterna med ansvar i miljö målssystemet ska verka för att det generationsmål för miljö arbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljö arbetets utveckling.

Naturvårdsverket har i sin instruktion fått i uppgift att samordna arbetet med miljö måluppföljningen i samråd med andra berörda myndigheter samt att samordna tillämpningen av samhällsekonomiska analyser inom miljö målssystemet.

Naturvårdsverket har genomfört en översyn av miljö kvalitetsmålen preciseringar i samråd med berörda myndigheter och har lämnat förslag till uppdaterade preciseringar i sin utökade årliga redovisning av miljö kvalitetsmålen 2011, Miljö målen på ny grund (Naturvårdsverkets rapport 6420).

Miljö målsberedningens betänkande om etappmål i miljö målssystemet och Naturvårdsverkets förslag till preciseringar har remitterats och bereds nu i Regeringskansliet. I juni 2011 beslutade regeringen tilläggsdirektiv till Miljö målsberedningen om att ta fram en strategi för en giftfri miljö till den 15 juni 2012. Det handlar om nästa steg i utvecklingen av EU-gemensamma åtgärder och internationella överenskommelser för att minimera riskerna med farliga kemikalier.

När det gäller det nationella etappmålet för begränsad klimatpåverkan har Energimyndigheten på regeringens uppdrag genomfört en

analys av hur internationella klimatinvesteringar bör fördelas över tiden så att 2020 års klimatmål kan nås på ett kostnadseffektivt sätt. Myndigheten föreslår att 2013 bör utgöra basår för avsättning av utsläppsminskningar för att nå det nationella målet och att de internationella klimatinsatserna bör öka successivt fram till 2020.

3.5 Resultatredovisning

I Naturvårdsverkets rapport, Miljömålen på ny grund, redovisas respektive ansvarig myndighets bedömning av möjligheten att nå miljö kvalitetsmålen. Detta är första gången myndigheterna gör bedömningarna utifrån den förändrade bedömningsgrunden, vilket innebär att bedömningarna för vissa mål skiljer sig från den bedömning som gjorts tidigare. Med den förändrade bedömningsgrunden tas hänsyn till att effekterna av åtgärder kan ske med fördröjning, bland annat för att naturen har lång återhämtningstid. Myndigheterna uppger att den förändrade bedömningsgrunden har lett till en mer positiv bedömning av möjligheten till måluppfyllelse för flera av miljö kvalitetsmålen. Myndigheternas bedömningar följer i stort dem som regeringen gjorde i propositionen Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete. I propositionen används den nya bedömningsgrunden vilken redovisades i budgetpropositionen för 2011.

Sammanfattningsvis bedöms det vara möjligt att skapa förutsättningar för att nå tio miljö kvalitetsmål om ytterligare åtgärder vidtas till 2020. Ett mål, Skyddande ozonskikt, bedöms vara möjligt att nå med redan vidtagna och planerade åtgärder. För fem av miljö kvalitetsmålen bedöms det som mycket svårt att till 2020 skapa förutsättningar för att på sikt nå det miljötillstånd som målen uttrycker. Dessa mål är Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, Hav i balans samt levande kust och skärgård, God bebyggd miljö och Ett rikt växt- och djurliv.

För fem av miljö kvalitetsmålen rapporteras en positiv trend för tillståndet i miljön, vilket är tre fler än i tidigare uppföljningar. De tre nya är Frisk luft, Ingen övergödning samt Levande sjöar och vattendrag och de övriga två är Bara naturlig försurning och Skyddande ozonskikt. Endast Begränsad klimatpåverkan har en negativ

trend. Det baseras på att utsläppen av växthusgaser fortsätter att öka i världen och att den globala årsmedeltemperaturen fortsätter att stiga.

Myndigheterna visar på vissa gemensamma svårigheter för flera miljö kvalitetsmål. Till exempel så är möjligheten att nå flera miljö kvalitetsmål starkt beroende av minskade utsläpp från transporter och energiproduktion. Det gäller exempelvis Frisk luft, Bara naturlig försurning och Ingen övergödning. Dagens nyttjande av naturresurser inom fiske, skogsbruk och jordbruk samt fysiska störningar lyfts fram som problem i flera naturtypsmål. Å andra sidan är ett fortsatt brukande i en del fall avgörande för att vissa naturtyper och en biologisk mångfald ska bevaras. Även brister i skydd av och hänsyn till kulturmiljöer påpekas.

Sveriges rådighet för måluppfyllelse ser olika ut för miljö kvalitetsmålen. För ungefär hälften av miljö kvalitetsmålen dominerar behov av insatser på internationell nivå, medan nationella insatser bedöms som viktigast för lika många miljö kvalitetsmål. I flera fall lyfts det dock fram att nationella och internationella insatser samverkar och att åtgärder behövs på olika nivåer. För många av naturtypsmålen lyfts däremot nationellt arbete med ökat skydd och skötsel fram som avgörande för måluppfyllelsen.

Naturvårdsverket har även slutredovisat samtliga 72 delmål. Verket bedömer att av dessa har 26 delmål redan nåtts eller bedöms möjliga att nå till sitt målår, medan 39 delmål inte har nåtts eller inte bedöms möjliga att nå till sitt målår. Andelen mål som nås skiljer sig markant utifrån vilket målår delmålen har. Av de 14 som passerat måläret före 2010 har 10 uppnåtts. Endast en dryg fjärdedel av de som har 2010 som slutligt målår bedöms ha uppnåtts och endast 2 av de 14 som har målår senare än 2010 bedöms uppnås inom avsedd tid. För många delmål har åtgärder och ny lagstiftning eller åtgärdsprogram bidragit till en förbättring, men utvecklingen går för långsamt för att delmålen ska kunna nås till sina målår.

Delmålen kommer att upphöra att gälla. För att underlätta möjligheterna att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen kommer etappmål att fastställas inom prioriterade områden. Ett etappmål för Begränsad klimatpåverkan har hittills fastställts. Regeringen delar i allt väsentligt de bedömningar om måluppfyllelse som myndigheterna gör för miljö kvalitetsmålen, delmålen och etappmålet, förutom för miljö-

kvalitetsmålet Hav i balans samt levande kust och skärgård där regeringen gör en mer positiv bedömning.

I avsnitt 3.4.1–3.4.16 redovisas miljö kvalitetsmålen. I avsnitt 3.4.17 redovisas övergripande miljöarbete.

3.5.1 Begränsad klimatpåverkan

Miljö kvalitetsmålet är att halten av växthusgaser i atmosfären i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringen ska stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.

Ett delmål och ett etappmål har beslutats till miljö kvalitetsmålet. Delmålet gäller utsläpp av växthusgaser för perioden 2008–2012 och etappmålet gäller utsläpp av växthusgaser för år 2020.

Resultat

Globalt förändras tillståndet i miljön i en negativ riktning. Det baseras på att de globala utsläppen av växthusgaser fortsätter att öka och att den globala årsmedeltemperaturen fortsätter att stiga. De svenska utsläppen av växthusgaser har däremot minskat varje år sedan 2003. Regeringen bedömer att delmålet för perioden 2008–2012 kommer att nås med marginal. Delmålet innebär att de svenska utsläppen av växthusgaser ska som ett medelvärde för perioden 2008–2012 vara minst 4 procent lägre än utsläppen år 1990. Utsläppen ska räknas som koldioxidekvivalenter och omfatta de sex växthusgaserna enligt Kyoto-protokollet och IPCC:s definitioner. Delmålet ska uppnås utan kompensation för upptag i kolsänkor eller med flexibla mekanismer.

För att målet ska nås får utsläppen år 2008 till 2012 i snitt vara högst 69,6 miljoner ton. Under 2008 var utsläppen av växthusgaser ca 63,6 miljoner ton koldioxidekvivalenter vilket är ungefär 12 procent lägre än utsläppen var 1990. För 2009 var utsläppen ca 60 miljoner ton koldioxidekvivalenter vilket är ungefär 17 procent lägre ut-

släpp än 1990. Den stora minskningen under 2009 kan, till viss del, tillskrivas den globala nedgången i ekonomin.

Regeringen bedömer att delmålet kan uppfyllas och att även etappmålet till 2020 ligger inom räckhåll.

Etappmålet innebär att till år 2020 ska utsläppen av växthusgaser i Sverige, från verksamheter som inte omfattas av systemet för handel med utsläppsrätter, minska med 40 procent jämfört med 1990. Detta innebär att utsläppen av växthusgaser från dessa verksamheter ska vara cirka 20 miljoner ton koldioxidekvivalenter lägre jämfört med 1990 års nivå. Minskningarna ska ske i Sverige och i form av investeringar i andra EU-länder eller flexibla mekanismer som Clean Development Mechanism (CDM).

För de verksamheter som omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter bestäms ambitionen för minskningen av utsläppen gemensamt på EU-nivån inom ramen för handelssystemets regler.

Tillsammans med de internationella klimatinsatser som Sverige genomför och som ska uppgå till en tredjedel av utsläppsminskningarna visar prognosen att målet är inom räckhåll.

Energimyndigheten har i sin rapportering av regeringsuppdraget att med utgångspunkt i riksdagens klimatpolitiska beslut precisera hur internationella klimatinsatser bidrar till att uppfylla det nationella klimatmålet föreslagit att detta bidrag räknas fr.o.m. år 2013. Myndigheten uppskattar då att det totala bidraget från internationella insatser behöver uppgå till omkring 40 miljoner ton koldioxidekvivalenter.

Internationella klimatinsatser är ett viktigt element i svensk klimatpolitik. Investeringar i och förvärv av utsläppsminskningcertifikat för att uppfylla klimatmålet för 2020 ombesörjs av Energimyndigheten. Vid årsskiftet 2010/2011 förvaltade myndigheten en portfölj med 40 enskilda projekt och deltog dessutom i sju multilaterala fonder. Sammantaget har myndigheten t.o.m. 2014 anvisats cirka 1 500 miljoner kronor för ändamålet. Under 2010 ingick myndigheten avtal avseende sju CDM-projekt och har gått med i två fonder. Under 2011 har ytterligare projekt tillkommit. Sammantaget har det kontrakterats eller förvärvats utsläppsminskningcertifikat motsvarande omkring 13 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Den genomsnittliga kostnaden har beräknats till omkring 85 kronor per ton vilket framstår som mycket

kostnadseffektivt jämfört med andra åtgärder. Energimyndigheten har publicerat ett komplement till sin årsredovisning som redovisar projektportföljens utveckling, levererad och kontrakterad volym utsläppsminskningenheter m.m. Regeringen avser att utveckla återrapporteringen till riksdagen inom detta område och att uppdra åt Energimyndigheten att lämna förslag om ytterligare förbättringar av rapporteringar.

Utvecklingen visar att EU-15 är på väg att uppfylla sitt gemensamma åtagande att minska utsläppen med 8 procent för perioden 2008–2012 jämfört med 1990. För EU-27 har utsläppen minskat med ca 11 procent mellan 1990 och 2008 (rapport från EEA Europas miljö, Tillstånd och utblick 2010).

Beslut fattades vid klimatkonventionens sextonde partsmöte i Cancún om att etablera en ny grön fond. Som ett led i att göra fonden operativ beslutades om en s.k. övergångskommitté, som inför klimatkonventionens sjuttonde partsmöte i Durban senare i år ska utarbeta förslag och rekommendationer om fondens utformning. Sverige är representerat i övergångskommittén, som består av 15 utvecklade länder och 25 utvecklingsländer.

Sedan 2008 har samtliga länsstyrelser i uppgift att strategiskt samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga den statliga politiken för minskad klimatpåverkan och energiomställning. Länsstyrelserna ska i bred samverkan utveckla och genomföra regionala klimat- och energistrategier, samt stödja både näringslivets och kommunernas klimat- och energiarbete. För att samordna det regionala klimat- och energiarbetet har länsstyrelserna i de tre storstads länen fått 2,2 miljoner kronor och de övriga 1,3 miljoner kronor för 2010. För att ytterligare stödja och utveckla det regionala klimat- och energistrategiska arbetet utsågs Dalarna, Skåne och Norrbotten till pilotlän för grön utveckling under 2010 för en treårsperiod. Länsstyrelserna i pilotlänen får ett extra stöd om sex miljoner kronor vardera under treårsperioden 2010–2013.

Arbetet för att förändra ohållbara konsumtions- och produktionsmönster bidrar till att begränsa klimatförändringar och till resurseffektivisering bl.a. genom effektivare energianvändning i produktionsprocesser, design av produkter och genom åtgärder på konsumtionssidan. Europeiska kommissionen ska revidera sin handlingsplan för hållbar konsumtion och produktion och

hållbar industripolitik till 2012 och arbetet har inletts gemensamt av DG Industri och DG Miljö. Internationellt ska beslut tas om ett globalt 10-årigt ramverk av program för hållbar konsumtion och produktion. Ramverket har utvecklats i den s.k. Marrakesh-processen, som startade 2003 i Marocko efter världstoppmötet i Rio 2002. Arbetet har letts av ett FN-sekretariat och engagerat såväl utvecklingsländer som utvecklade länder, näringslivet och frivilligörelser.

I januari 2011 antog kommissionen meddelandet Ett resurseffektivt Europa – flaggskeppsinitiativ under Europa 2020-strategin. Det är ett av sju flaggskeppsinitiativ som ska genomföra Europa 2020-strategin för tillväxt och jobb som antogs i juni 2010. Prioriteringar i strategin kretsar kring innovation, digitalisering, ungt entreprenörskap, resurseffektivitet, en ny näringspolitik, kampen mot fattigdom och det livslånga lärandet. En ökad fokusering på kostnads- och resurseffektivisering ger möjlighet till ökad produktivitet, sänkta kostnader och stärkt konkurrenskraft samtidigt som den möter miljö- och klimatutmaningar. I flaggskeppet resurseffektivitet ingår olika områden och kommande initiativ t.ex. en färdplan till 2050 på klimatområdet, vitboken om transporter och energieffektivitetsplanen. Kommissionen ska också ta fram en färdplan för resurseffektivitet.

Som ett led i arbetet med klimatanpassning arbetar Lantmäteriet med uppbyggnaden av en ny nationell höjdmodell. Höjdmodellen framställs med hjälp av laserskanning från flygplan. Med bra höjdinformation ökar möjligheterna att ange riskområden för bland annat översvämningar och skred och därmed kan bebyggelse i sådana riskområden undvikas. Vid 2010 års utgång har Lantmäteriet skannat ungefär en tredjedel av Sveriges yta, det vill säga 150 000 km². Trots hinder i form av stora snömängder, kraftig vårflood och askmoln har årets plan för skanningen kunnat följas. Hindren har dock lett till att skanning i första hand gjorts i andra områden än de högst prioriterade områdena kring Vänerne och Götaälvdalen, Mälardalen samt Tornedalen. Från början av 2010 levererar Lantmäteriet nya höjddata till externa användare.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är mycket svårt att inom en generation skapa förutsättningar för att

nå miljö kvalitetsmålet. De globala utsläppen av växthusgaser måste minska med 50–70 procent till år 2050 jämfört med 1990 och vara nära noll vid seklets slut för att miljö kvalitetsmålet ska kunna nås. En omställning till fossilbränslesnål energitillförsel och effektivare energianvändning behövs.

Regeringen bedömer att delmålet för perioden 2008–2012 kommer att nås med marginal och att etappmålet för 2020 ligger inom räckhåll.

Genom åtgärder inom ramen för Kyotoprotokollets flexibla mekanismer och liknande styrmedel kan utsläppsminskningar åstadkommas genom kostnadseffektiva åtgärder även utanför Sveriges och EU:s gränser. I sin granskning av klimatinsatser utomlands – statens inköp av utsläppskrediter, har Riksrevisionen funnit att statens kostnad per utsläppskredit är lägre än för andra åtgärder att minska utsläppen.

En kontrollstation genomförs år 2015 i syfte att analysera den faktiska utvecklingen av energibalans och kostnader, samt klimatpåverkan i förhållande till målen, liksom kunskapsläget vad gäller klimatförändringar. Kontrollstationen gäller inte politikens grundläggande inriktning, men kan komma att leda till justeringar av styrmedel och instrument.

Kyotoprotokollets första åtagandeperiod tar slut 2012. Förhandlingarna om en ny klimatregim ledde under 2010 till att den politiska överenskommelsen från Köpenhamn om inriktningen för en framtida klimatregim kunde formaliseras och byggas på genom beslut av samtliga klimatkonventionens parter vid det sextonde partsmötet i Cancun. Många svåra frågor återstår dock att lösa i klimatförhandlingarna. De samlade utsläppsåtagandena är alltjämt otillräckliga för att tvågradersmålet ska kunna nås och möjligheterna att i närtid nå ett rättsligt bindande avtal av det slag som Kyotoprotokollet utgör får anses små. EU:s och regeringens mål är fortsatt ett rättsligt bindande ramverk. Regeringen verkar för höjda ambitioner vad gäller åtagandena. En framtida internationell klimatregim under klimatkonventionen kommer att behöva fortsätta byggas steg för steg och stödjäs av ett flertal olika externa processer, initiativ och alliansbyggande. Insatser inom andra politikområden bidrar till att skapa synergier och har i vissa fall stor betydelse för framsteg i klimatarbetet. Inte minst gäller detta energi-, närings- och utvecklingspolitiken.

I de internationella förhandlingarna verkar Sverige genom EU. Regeringen verkar för att EU ska befästa sin ledande roll. Inom unionen fortsätter arbetet med att genomföra EU:s klimat- och energipaket.

EU:s system för utsläppshandel är centralt för att uppfylla EU:s klimatpolitiska mål. Systemet omfattar närmare hälften av unionens utsläpp av växthusgaser och omkring en tredjedel av de svenska utsläppen. De förändringar av systemet som beslutats och nu genomförs inom ramen för EU:s energi- och klimatpaket innebär att det blir mer kraftfullt och effektivt. Utsläppsutrymmet inom den handlande sektorn inom EU ransonerats och minskar kontinuerligt och förutsägbart fr.o.m. 2013. Systemets omfattning vidgas och tilldelningen av utsläppsrätter till företagen kommer inte längre att ske helt utan kostnad utan i ökande grad genom auktionering. Auktioneringen ska ske på en EU-gemensam plattform. Enskilda medlemsstater kan välja att ha en nationell plattform, men det är inte Sveriges intention. För att kunna genomföra auktioneringarna ska en EU-gemensam upphandling genomföras av såväl en auktionsövervakare som av en auktionsplattform. Kommissionen har därför tagit fram ett avtal för hur respektive upphandling ska gå till som ska undertecknas av såväl medlemsländerna som kommissionen. Att utsläppsrätterna inte längre fördelas fritt leder till ökande medvetenhet hos företagen om kostnaderna som är förenade med utsläpp och att utsläppsminskningar kan ge intäkter. Från och med 2012 omfattas luftfart inom, samt till och från EU av handelssystemet. EU eftersträvar att systemet efter hand ska kopplas till andra framväxande system och att en tydlig global prissignal ska etableras till industrin och andra samhällssektorer. Utvecklingen av ett globalt marknadsystem för utsläppsminskningar går långsammare än önskvärt, men vid mitten av innevarande decennium kan flertalet av OECD-länderna komma att ha etablerat åtminstone nationella system. Även Kina redovisar framskridna planer på att utveckla utsläppsmarknader.

För att det så kallade tvågradersmålet ska kunna nås behöver utsläppen minska i alla stora utsläppsländer och utsläppsökningar begränsas i de fattigaste länderna.

Inom EU pågår arbete med att staka ut färdriktningen för klimatpolitiken på längre sikt. Rådet beslutade under det svenska ordförande-

skapet 2009 om målet att EU:s utsläpp bör minska med 80–95 procent till 2050. Kommissionen antog den 8 mars 2011 ett meddelande om hur EU ska nå den målsättningen på ett kostnadseffektivt sätt. Enligt meddelandet titulerat Färdplan för ett konkurrenskraftigt utsläppsnått samhälle 2050 bör EU:s utsläpp minska med 40 procent till 2030 och 60 procent till 2040.

Vidare kan en omprövning av villkoren bli aktuell för att unionen ska åta sig att minska utsläppen med 30 procent till 2020. Detta stämmer väl överens med kommissionens meddelande om en färdplan till 2050. Vid klimatkonventionens 16:e partsmöte (COP 16) i Cancun 2010 uttalades att parterna skulle ta fram sådana färdplaner. Regeringen har uppdragit åt Naturvårdsverket att ta fram underlag för en svensk färdplan för ett Sverige utan klimatutsläpp 2050.

En av flera nödvändiga åtgärder för att klara tvågradersmålet är att minska utsläppen av kortlivade, klimatpåverkande ämnen. Det handlar främst om vad som benämns black carbon (dvs. sotpartiklar) samt marknära ozon och metan. Genom att minska utsläppen av de kortlivade klimatämnena vinnns viktig tid i åtgärdsarbetet. Dessutom har utsläppsminskningarna en starkt positiv hälsoeffekt.

De arktiska regionerna är särskilt utsatta och man räknar med att 30 procent av uppvärmningen i Arktis beror på sotpartiklar. Inom Arktiska rådet kommer Sverige att tillsammans med Norge och USA leda ett arbete kring de kortlivade klimatämnena som syftar till att kartlägga problematiken och föreslå åtgärder i de arktiska länderna. Parallellt med detta arbete driver Sverige frågan om att inkludera sotpartiklar i ett reviderat Göteborgsprotokoll och i EU:s s.k. takdirektiv.

Från 2011 till 2013 är Sverige ordförande i Arktiska rådet. Arktiska områdena är några av världens mest utsatta områden för klimatförändringarna. Den årliga ökningen av genomsnittstemperaturen är sedan 1980 dubbelt så hög i Arktis som i resten av världen. Därmed ökar även riskerna för miljön. Det kräver ökad kunskap om hur Arktis ekosystem påverkas av människan. Under svenska ordförandeskapet förstärks därför forskningsinsatserna och miljöövervakningen i Arktis. Fokus läggs också på att skyddet för särskilt känsliga områden stärks och att miljöhänsynen vid nyttjande av Arktis naturresurser både på land och till havs ökar.

Flera av miljöfrågorna som hanteras i Arktiska rådet har kopplingar till andra internationella miljöfrågor som ligger inom miljöministrarnas ansvarsområden. Sverige avser därför att stå värd för ett ministermöte under det svenska ordförandeskapet. Sverige innehar också ordförandeskapet i Barentsrådet där miljö och klimat står högt på agendan. En fråga som Sverige framgångsrikt drivit är ett systematiskt arbete med s.k. hot spots i Ryssland. Ett arbete med en aktionsplan för klimat har startat upp och expertgruppen för vatten arbetar med anpassning till ett förändrat klimat. Barentsrådets miljögrupp har initierat ett arbete med skyddade områden i Barentsregionen kallat BPAN.

Utsläppsutvecklingen för EU-27 är positiv och EU-27 gör framsteg på väg mot sitt åtagande 2020. Europeiska kommissionens prognos tyder på att med gällande styrmedel (2011) skulle utsläppen i EU 2020 vara 20 procent under 1990 års nivå. Om klimat- och energipaketet genomförs fullt ut förväntas EU minska utsläppen med 25 procent till 2020 enligt kommissionens beräkningar.

En verkningsfull klimatpolitik förutsätter att Sverige och andra industriländer tar ledningen och ansvaret för åtgärder inte blott inom de egna landgränserna utan också i utvecklingsländer. Sverige har en pionjärroll när det gäller internationella klimatinsatser. Energimyndigheten anger i rapporten av sitt uppdrag att det svenska CDM- och JI-programmet bör fortsättas och förstärkas. Myndigheten pekar också på att internationella klimatinsatser kommer att behövas för att uppnå mål och åtaganden även efter 2020. Hög miljöintegritet behöver löpande säkerställas och CDM reformeras bl.a. med sikte på geografisk fördelning och underlättande av projekt i de minst utvecklade länderna. Marknadsbaserade mekanismer i nuvarande och nya former kommer att vara centrala element i internationell klimatsamverkan även efter 2012. Sverige avser att medverka i utvecklingen av sådana mekanismer i multilateralt samarbete med andra länder. Regeringen avser också att verka för att den spirande internationella handeln för utsläppsminskningar länkas samman, förstärks och fördjupas så att möjligheterna att nå tvågradersmålet kommer inom räckhåll. När det gäller Sveriges internationella klimatinsatser avser regeringen bl.a. med anledning av Riksrevisionens rekommendationer att utveckla återrapporteringen till riksdagen på detta område

och att uppdra åt Energimyndigheten att lämna förslag om ytterligare förbättringar av rapporteringen.

Arbetet med de regionala klimat- och energi-strategierna utvecklas men skillnaderna mellan länen är relativt stora både när det gäller hur långt man kommit i processen att genomföra åtgärder och ambitionsnivå och kvalitet i arbetet. En av huvuduppgifterna för pilotlänen för grön utveckling är att stödja och inspirera andra län, att utveckla arbetsmetoder och vägledningar samt sprida erfarenheter mellan länen. Det är väsentligt att det strategiska planeringsarbetet går vidare i ett mer operativt genomförande av åtgärder i samverkan med berörda aktörer i länet.

3.5.2 Frisk luft

Miljökvalitetsmålet är att luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

Sex delmål har beslutats till miljökvalitetsmålet. Delmålen gäller halter av svaveldioxid, kvävedioxid och marknära ozon, minskning av utsläppen av flyktiga organiska ämnen, halt av partiklar samt halt av bens(a)pyren.

Resultat

Tillståndet i miljön förändras i en positiv riktning. Luftkvaliteten blir allt bättre, även om luftföroreningar alltjämt orsakar betydande skador på människors hälsa, växtlighet och kulturföremål. Återstående problem beror på lokala utsläpp från vägtrafik, arbetsmaskiner och vedeldning samt utsläpp som kommer hit från andra länder.

Delmålen om halten av svaveldioxid och utsläpp av flyktiga organiska ämnen är uppnådda medan delmålet om halten av bens(a)pyren (med målår 2015) är möjligt att nå om ytterligare åtgärder vidtas. Delmålen om halten av kvävedioxid, marknära ozon och partiklar nåddes inte under 2010.

I ett par områden i Sverige har miljökvalitetsnormerna för större partiklar (PM₁₀) och kvävedioxid överskridits. I Stockholm, Norrköping och Uppsala har gränsvärdena för högsta tillåtna halt av PM₁₀ i EU:s luftkvalitetsdirektiv (2008/50/EG) överskridits under en följd av år, främst på grund av användningen av dubbdäck.

Kommissionen stämde därför Sverige vid EU-domstolen. Regeringen medgav kommissionens talan och den 10 maj 2011 kom EU-domstolens fällande dom.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är möjligt att inom en generation skapa förutsättningar för att nå miljökvalitetsmålet med en kombination av åtgärder som beslutas antingen internationellt, inom EU, nationellt eller lokalt. På det internationella planet verkar Sverige för att det så kallade Göteborgsprotokollet inom konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar, CLRTAP, uppdateras. Protokollet, som omfattar länderna i Europa, inklusive Kaukasus samt USA och Canada, innehåller nationella utsläppstak för kväveoxider, kolväten, svaveldioxid och ammoniak. I ett nytt protokoll bör det anges skärpta utsläppstak för de aktuella luftföroreningarna. Dessutom bör protokollet kompletteras med nationella utsläppstak för partiklar, bland dessa s.k. black carbon, dvs. små sotpartiklar.

Inom EU-rätten motsvaras Göteborgsprotokollet av takt direktivet (2001/81/EG). Kommissionen förbereder nu en översyn av detta direktiv som troligen kommer att kombineras med en översyn av övrig luftvårdslagstiftning, främst luftkvalitetsdirektivet.

Sotpartiklar och ozon (som bildas från kväveoxider och kolväten) påverkar inte bara hälsan och ekosystemen utan är även viktiga kortlivade klimatgaser som har framför allt en regional verkan. Översynen av Göteborgsprotokollet och takt direktiv kan därför lämna ett viktigt bidrag till insatserna inom klimatpolitiken.

De beslut om utsläppskrav för vägfordon, arbetsmaskiner och stora förbränningsanläggningar m.m. som har tagits inom EU skapar förutsättningar för utsläppsminskningar både i Sverige och våra grannländer, vilket på sikt är viktigt för luftkvaliteten i Sverige. Även åtgärder som har till syfte att minska utsläppen av klimatgaser, som EU:s utsläppshandelsystem, bidrar till att minska utsläppen av miljö- och hälsopåverkande gaser.

Bland annat med syfte att klara EU:s gränsvärden för luftkvalitet har regeringen genomfört åtgärder för att sänka halterna av större partiklar i tätorter. Kommunerna har fått möjligheter att

förbjuda fordon med dubbdäck på vissa gator, vilket Stockholms, Göteborgs och Uppsala kommuner hittills utnyttjat. Vidare har den period under vilken dubbdäck får användas avkortats. Åtgärderna har gett effekt men det är fortfarande oklart om EU:s gränsvärden för PM₁₀ kommer att klaras i hela landet under de närmaste åren varför ytterligare åtgärder kan bli aktuella. Regeringen beslutade den 22 juni i år att ändra trafikförordningen så att det blir möjligt att förbjuda dubbdäck på samtliga kommunala vägar inom ett område.

Ett viktigt arbete för att förbättra luftkvaliteten lokalt och regionalt är att utarbeta och genomföra åtgärdsprogram för luftkvaliteten. I syfte att förbättra luftkvaliteten i de mest belastade områdena ses åtgärdsprogrammen för Stockholms- och Göteborgsregionerna, Malmös och Helsingborgs kommuner nu över av respektive länsstyrelser. I översynerna ingår att lämna förslag om kompletterande åtgärder som ska vidtas regionalt och lokalt ifall miljö kvalitetsnormerna inte uppnås.

Delvis ny kunskap har satt fokus på utsläppen från småskalig vedeldning. Problemet är tudelat, vedeldning orsakar både lokala hälsoproblem och påverkar klimatet genom utsläpp av kortlivade klimatgaser som metan och sotpartiklar. Statens energimyndighet har på regeringens uppdrag analyserat om kommunerna behöver utökade befogenheter att inskrida mot störande vedeldning. Myndighetens bedömningar och förslag i redovisningen bereds nu i Miljödepartementet. Däremot är kunskapen om storleken hos och effekterna av utsläppen av sotpartiklar från vedeldning bristfällig. Regeringen analyserar därför hur kunskapen kan förbättras

3.5.3 Bara naturlig försurning

Miljö kvalitetsmålet är att de försurande effekterna av nedfall och markanvändning ska underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen ska heller inte öka korrosionshastigheten i tekniskt material eller kulturföremål och byggnader.

Fyra delmål har beslutats till miljö kvalitetsmålet. Delmålen gäller minskad försurning av sjöar, rinnande vatten och skogsmark samt minskning av utsläppen av svaveldioxid och kväveoxider till luft.

Resultat

Tillståndet i miljön förändras i en positiv riktning för miljö kvalitetsmålet i stort, svaveldioxidutsläppen 2009 var mindre än en tredjedel jämfört med utsläppen 1990. Vad gäller utsläppen av kväveoxid har de totalt sett minskat med 50 procent från 1990 till 2009. För sjöar och vattendrag märks en viss förbättring de senaste åren. Skogsmarken i sydvästra Sverige är dock fortfarande starkt försurad. Orsakerna är en kombination av ett fortsatt stort nedfall av gränsöverskridande luftföroreningar och jordar med låg buffertkapacitet. I övriga delar av Sverige har tillståndet i skogsmarken varit relativt oförändrat under de senaste tio–femton åren.

Delmålen om minskad försurning av sjöar och vattendrag och utsläpp av svaveldioxid är uppnådda. Delmålet om utsläpp av kvävedioxid uppnåddes troligen under 2010. Däremot uppnåddes inte delmålet om försurning av skogsmark. Orsaken är att markens återhämtning genom naturlig vittring sker långsammare än förutsett.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är möjligt att inom en generation skapa skapa förutsättningar för att nå miljö kvalitetsmålet om ytterligare åtgärder vidtas.

Den största delen av nedfallet som påverkar miljö tillståndet i Sverige, omkring 90 procent, kommer från utsläpp i andra länder och från internationell sjöfart. Åtgärderna är därför till stor del de samma som beskrivs ovan under avsnittet om miljö kvalitetsmålet Frisk luft. Särskilt viktiga är de beslut som gäller bl.a. nya utsläppsmål och åtgärder inom EU och FN:s luftvårdskonvention, CLRTAP, och den internationella sjöfartorganisationen, IMO:s, strängare krav på den internationella sjöfarten. Även vissa beslut som tagits med syfte att minska utsläppen av klimatgaser underlättar arbetet med att nå Bara naturlig försurning. Bland annat ger EU:s utsläppshandelssystem en positiv bieffekt i form av minskade utsläpp av svaveldioxid.

3.5.4 Giffri miljö

Miljö kvalitetsmålet är att förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden, att halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och att deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Målet innebär även att halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna.

Nio delmål har beslutats till miljö kvalitetsmålet. Delmålen gäller kunskap om kemiska ämnens hälso- och miljöegenskaper, miljö- och hälsoinformation om varor, utfasning av farliga ämnen, fortlöpande minskning av hälso- och miljöriskerna med kemikalier, riktvärden för miljö kvalitet för kemiska ämnen, sanering och efterbehandling av förorenade områden, dioxiner i livsmedel samt exponering för kadmium.

Resultat

Det går inte att se någon tydlig utvecklingsriktning för tillståndet i miljön. Produktion av och handel med kemiska ämnen ökar globalt och sker ofta med bristfälliga regler och bristfällig kemikaliesäkerhet. Viktiga regler har tillkommit, men ytterligare kraftfulla styrmedel behövs på alla nivåer. Det tar tid att minska halterna av farliga ämnen i miljön och riskerna i samhället.

Delmålet om kunskap om kemiska ämnens hälso- och miljöegenskaper nåddes inte år 2010. Enligt Naturvårdsverkets rapport (Miljömålen på ny grund) saknades 2010 viktiga uppgifter om miljö- och hälsoegenskaper för de allra flesta industri- och hushållskemikalierna. Genom krav enligt EU:s kemikalielagstiftning Reach hade dock i november 2010 registreringsunderlag kommit in till Europeiska kemikaliemyndigheten (ECHA) avseende ämnen som tillverkas/importeras i volymer större än 1000 ton per år, med cancerframkallande, arvsomskadande eller fortplantningsstörande egenskaper samt med miljöfarliga egenskaper. Framsteg har även skett för vissa specialreglerade kemikalier såsom biocider och växtskyddsmedel där EU:s lagstiftning har eller håller på att revideras och högre krav kommer att leda till bättre skydd för hälsa och miljö. För läkemedel, kosmetika och livsmedelstillsatser saknas dock till största delen fortfarande uppgifter om miljö-

egenskaper. Kunskapen om effekter då flera ämnen samverkar med varandra är låg.

Delmålet om information om farliga ämnen i varor uppnåddes inte 2010. Det är mycket svårt för konsumenter, inköpare, återförsäljare, avfallshanterare och andra berörda att få information om farliga ämnen i varor.

Delmålet om utfasning av farliga ämnen uppnåddes inte 2010. Särskilt farliga ämnen förekommer fortfarande i nyproducerade varor, även om framsteg har gjorts genom arbetet inom EU.

Delmålet om fortlöpande minskning av hälso- och miljörisiker med kemikalier uppnåddes inte 2010. Även om många kända risker med kemiska ämnen har kunnat minskas kommer det ständigt nya ämnen och tekniker ut på marknaden som ger nya möjligheter, men också nya risker.

Delmålet om riktvärden för miljö kvalitet uppnåddes 2005. Det finns riktvärden för mer än 100 ämnen fastlagda av myndigheterna. Mellan 2005 och 2010 har det funnits två delmål om förorenade områden (6 och 7). Delmål 6 om åtgärdande av förorenade områden som innebär akuta risker, med målar 2010, har uppnåtts genom att alla sådana områden har fått åtminstone ett temporärt skydd, även om arbete återstår innan alla områden har åtgärdats slutgiltigt. Bedömningen är en annan än den som tidigare gjorts. I augusti 2010 pågick åtgärder vid 29 prioriterade områden. Från 1999, då anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden skapades, till och med 2010 har efterbehandlingsåtgärder med statlig finansiering genomförts och avslutats vid 75 prioriterade områden. Delmål 7 är möjligt att nå under förutsättning att områdena utreds och åtgärdas i högre takt än i dag. De åtgärder och organisatoriska förändringar som föreslogs i propositionen Miljöbalkens försäkringar och avhjälpande av förorenade områden m.m. (prop. 2008/09:217, bet. 2009/10: MJU6, rskr. 2009/10:26) har genomförts. Naturvårdsverket ansvarar numera för att samordna, prioritera och administrera det statliga bidraget för efterbehandling, samt följa upp, utvärdera och rapportera effekterna av bidraget. Sveriges Geologiska Undersökning (SGU) utreder förorenade områden där staten har ett eget ansvar som verksamhetsutövare, men där den myndighet som har orsakat föroreningen inte längre finns kvar. SGU kan också vara huvudman för utredningar och åtgärder i bidragsfinansierade projekt. Det kan till exempel ske då en kommun

inte har möjlighet att agera som huvudman. Statens Geotekniska Institut (SGI) har sedan 2010 ett ansvar för forskning, teknikutveckling och kunskapsupbyggnad inom området.

Falu gruva som varit verksam i mer än tusen år och som under 1600-talet var världens största kopparproducent, var också under en period en av Sveriges mest inkomstbringande industrier. Verksamheten har påverkat miljön i Falun med omgivning. Regeringen tillsatte därför 1987 den s.k. Dalälvsdelegationen. Till sitt förfogande fick delegationen 100 miljoner kronor för saneringsåtgärder. Tre objekt har åtgärdats under femton år: tvätt av en deponi, sluttäckning av ett sandmagasin samt uppsamling och rening av lakvatten från gruvområdet. Åtgärderna beräknas ha reducerat metallutsläppen med 80–90 procent för zink och kadmium och med 60–70 procent för koppar. Den totala kostnaden uppgick till 166 miljoner kronor, varav Stora, nuvarande Stora Enso, betalat 68 miljoner kronor.

Det är oklart om delmålet om dioxiner i livsmedel har uppnåtts. Denna osäkerhet beror främst på dessa ämnens beständighet i miljön, vilket innebär att effekterna av åtgärderna inträffar först på lång sikt. Delmålet om kadmium bedöms som mycket svårt att nå till år 2015. Återhämtningstiden i miljön är mycket lång och beslutade åtgärder för att minska exponeringen är inte tillräckliga för att nå en säker exponeringsnivå.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är mycket svårt att inom en generation skapa förutsättningar att nå miljökvalitetsmålet, men bedömer samtidigt att förutsättningarna har förbättrats genom skärpt lagstiftning inom EU och genom internationella avtal. Regeringen bedömer därför att det är viktigt att Sverige agerar i dessa forum för att minska risker för människors hälsa och miljö. Giftfri miljö är ett av regeringens miljöpolitiskt prioriterade områden under mandatperioden 2010–2014. Regeringen satsar ökade resurser och tar nya initiativ för att kemikalier som skadar miljön eller riskerar människors hälsa ska fasas ut eller oskadliggöras. Regeringen har bland annat gett Kemikalieinspektionen i uppdrag att ta fram och genomföra en nationell handlingsplan för en giftfri vardag. Arbetet med handlingsplanen ska genomföras i samarbete med

företrädare för näringslivet, konsumentorganisationer, miljöorganisationer, Miljöstyrningsrådet och berörda myndigheter, särskilt Naturvårdsverket, Konsumentverket, Jordbruksverket, Livsmedelsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Läkemedelsverket och Kommerskollegium. Arbetet med fokusområdet om livsmedel ska ske efter samråd med Livsmedelsverket. För att genomföra detta arbete har regeringen förstärkt Kemikalieinspektionens anslag med 100 miljoner kronor under perioden 2011–2014. Regeringens ambition är att detta uppdrag och de extra resurserna ska stärka arbetet med att uppnå miljökvalitetsmålet giftfri miljö och särskilt möjliggöra åtgärder för att minska riskerna för farliga kemikalier i vår vardagsmiljö genom till exempel ökad tillsyn av farliga ämnen i varor, förslag till EU-reglering av specifika ämnen samt branschdialoger för att företagen ska byta ut farliga ämnen. Ett av de viktigaste områdena för att nå miljökvalitetsmålet är att få en bättre kunskap om hur kemikalier påverkar miljön och människors hälsa. Den första registreringsomgången för Reach har genomförts enligt plan, vilket innebär att det för ca 3 400 ämnen ska finnas tillräckliga uppgifter för att hantera dessa på ett säkert sätt. Fortfarande kvarstår dock att de registreringskrav som ska uppfyllas från och med den 31 maj 2018 för ämnen som tillverkas/importeras i volymer om 1–10 ton bedöms vara otillräckliga för att uppnå miljökvalitetsmålet. Det finns också frågetecken om hur nya rön om risker med nanomaterial respektive hormonstörande ämnen samt kombinationseffekter som kan uppstå vid exponering för flera ämnen samtidigt ska fångas upp. Regeringen verkar aktivt för att få kommissionen att i enlighet med tidigare antagna rådslutsatser om kombinationseffekter överväga ändringar i relevant befintlig unionslagstiftning. Regeringen bedömer att den svenska toxikologiska och ekotoxikologiska forskningen behöver bli mer långsiktig och samordnas bättre. Det finns t.ex. behov av att kartlägga och undersöka om exponeringen för hormonstörande ämnen påverkar reproduktionsförmågan i form av sämre spermiekvalitet hos män. När det gäller delmålet om information om farliga ämnen i varor skiftar måluppfyllelsen mycket mellan olika varugrupper. För kemiska produkter (ämnen och blandningar) finns det sedan länge inom EU ett klassificerings- och märknings-system som ger information om farliga ämnen.

När det gäller varor som innehåller eller har behandlats med farliga ämnen finns det bara generella krav inom Reach. Det har dock inte varit möjligt för medlemsstaterna att enas om vägledning för hur tröskelvärdet på 0,1 procent av varans vikt ska tolkas.

Under 2010 kunde en politisk överenskommelse om en gemensam position fattas om en revidering av biociddirektivet. Förhandlingarna planeras att slutföras under hösten 2011. Genom den nya biocidförordningen ökar säkerheten för människor och miljö eftersom de farligaste aktiva ämnena inte blir godkända utom i vissa undantagsfall.

En internationell workshop har genomförts inom ramen för den globala kemikaliestrategin SAICM (Strategic Approach to International Chemicals Management). Workshopen resulterade i rekommendationer till nästa högnivåmöte att utveckla en uppförandekod på global nivå med syfte att förbättra information om kemikalier i varor.

När det gäller utfasning av farliga ämnen finns det en god grund genom arbetet i Reach. De ansvariga EU-kommissionärerna har uppmanat medlemsstaterna att tillsammans identifiera minst 50 ämnen per år att föra upp på kandidatlistan för tillståndsprövning. Resursförstärkningen till Kemikalieinspektionen kommer att möjliggöra att Sverige bidrar med 4–5 dossierer per år.

Inom ramen för Stockholmskonventionen har Sverige verkat för att bl.a. insektsgiftet endosulfan ska fasas ut. Detta blev också beslutat vid partsmötet i april 2011. Sverige fortsätter att agera inom EU och globalt för att ytterligare ämnen läggs till Stockholmskonventionen.

Riksdagen (rskr. 2010/11:226, bet. 2010/11:MJU15) har tillkännagivit för regeringen som sin mening att det är viktigt att Sverige inom EU och internationellt verkar för att användningen av parakvat som bekämpningsmedel stoppas samt vikten av att svenska och europeiska köttproducenter ges förutsättningar och incitament att sluta köpa djurfoder som odlats med hjälp av parakvat.

Regeringen anser att krafttag behöver tas för en global utfasning av det giftiga bekämpningsmedlet parakvat och agerar för att detta ska ske. Sverige verkar genom EU för att parakvat läggs till i Rotterdamkonventionen. Förslaget till upptag av ämnet ligger för närvarande för

granskning i Rotterdamkonventionens expertkommitté.

Även branschen och konsumenterna har möjlighet att ställa krav på hur produktionen av en vara går till. Detta är möjligt genom att t.ex. efterfråga certifierade varor och genom att branschen arbetar för att certifieringen tar ansvar för angelägna frågor så som bekämpningsmedelsanvändningen. Det är viktigt att det finns ett samarbete inom EU för att de krav som ställs ska ge effekt.

I juni 2010 hölls det första förhandlingsmötet av fem för att ta fram en ny global konvention som reglerar kvicksilver. Mötet som hölls i Stockholm och finansierades av Nordiska ministerrådet lade en bra grund för de fortsatta förhandlingarna. Det andra partsmötet hölls i Chiba, Japan, under januari 2011. Sverige arbetar aktivt för att en ambitiös konvention ska finnas för undertecknande när förhandlingarna avslutas under 2013.

Sverige fortsätter också arbetet mot en ramverkskonvention för att skapa en sammanhållen struktur för det internationella kemikaliearbetet. Med en sådan skulle det bland annat vara möjligt att kunna reglera ytterligare ämnen av globalt intresse.

I november 2010 beslutade EU efter påtryckningar från bl.a. Sverige att förbjuda det hormonstörande ämnet bisfenol A i nappflaskor. Kemikalieinspektionen och Livsmedelsverket har i april 2011 redovisat sitt regeringsuppdrag om nationella förbud för bisfenol A. Ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Även om utvecklingen i huvudsak är positiv behöver efterbehandlingstakten öka för att målet att minska riskerna med förorenade områden ska nås. Regeringen bedömer att de organisatoriska förändringar som har genomförts kommer att leda till en bättre samordning av arbetet. Förändringarna beräknas leda till en effektivisering av arbetet och därmed öka möjligheterna att nå delmålet.

När det gäller delmålet om dioxiner i livsmedel har Sverige fortfarande problem med höga halter av dioxiner och PCB-liknande ämnen i vissa fiskarter från Östersjöområdet. Kommissionen har föreslagit att ge Sverige ett fortsatt undantag från gränsvärden för dioxin och PCB i fisk. Sverige fortsätter att på internationell nivå arbeta för att minska spridningen av dioxiner till miljön, dels globalt inom Stockholmskonventionen, dels regionalt inom den så kallade

LRTAP-konventionen, konventionen om gränsöverskridande luftföroreningar. Livsmedelsverket ska även förstärka informationen om kostråden om fisk.

För att nå delmålet om kadmium behöver det vidtas fler åtgärder. I dag har vissa delar av befolkningen halter av kadmium i urin som ligger vid eller över de nivåer som kan relateras till påverkan på skelett och njurar. Den generella kadmiumexponeringen behöver därför minska. För att åstadkomma detta behövs en samlad strategi, som innefattar ett kraftigt sänkt nationellt gränsvärde för kadmium i mineralgödsel, att EU antar stränga gränsvärden för kadmium i mineralgödsel och att åtgärder vidtas för att minska tillförseln av kadmium till åkermark via andra källor än mineralgödsel. Regeringen har anmält ett sänkt svenskt gränsvärde till Europeiska kommissionen. Vidare har regeringen gett Jordbruksverket i uppdrag att i samråd med Livsmedelsverket och efter samråd med Kemikalieinspektionen göra en analys av konsekvenserna för jordbrukssektorn och för livsmedelsindustrin, om gränsen för det nationella förbudet om saluföring av mineralgödsel innehållande fosfor skulle sänkas till 25 gram respektive 12 gram kadmium per ton fosfor. I uppdraget ingår också att föreslå ett lägsta gränsvärde som förenar ett gott miljöskydd med minimala negativa effekter för jordbruket. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Landsbyggsdepartementet) senast den 30 juni 2012.

Inom ramen för Kemikalieinspektionens arbete med handlingsplanen för giftfri vardag arbetar myndigheten med att identifiera vilka ytterligare kadmiumkällor som är av betydelse för förorening av åkermark med kadmium.

3.5.5 Skyddande ozonskikt

Miljö kvalitetsmålet innebär att ozonskiktet ska utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning. Ett delmål har beslutats kopplat till miljö kvalitetsmålet. Delmålet avser utsläpp av ozonnedbrytande ämnen.

Resultat

Tillståndet i miljön förändras i en positiv riktning. Uttunnningen av ozonskiktet, som ett globalt genomsnitt, upphörde 1996. Under se-

nare år har ozonskiktets tjocklek stabiliserats. Ozonskiktet över södra Sverige var 2010 tillbaka på 1991 års nivå. Ozonskiktet varierar dock naturligt och det går inte att med statistisk säkerhet säga att vändpunkten för uttunnningen är nådd. Allt tyder dock på att ozonskiktet börjar växa till och den vändpunkt man förväntas passera runt 2020 ska kunna uppnås. Ozonskiktet kommer då att runt år 2050 motsvara förhållandena före 1980, dvs. så kallade naturliga förhållanden (förhållandena 1980 används som definitionen av "naturliga förhållanden"). Ett delmål med slutår 2010 avsåg utsläpp av ozonnedbrytande ämnen och angav inriktning och tidsperspektiv för att nå miljö kvalitetsmålet. Delmålet har uppnåtts.

Under 2010 redovisade Naturvårdsverket ett regeringsuppdrag om för- och nackdelar med att helt förbjuda att yrkesmässigt överlåta och saluhålla varor som innehåller klorfluorkarboner (CFC) och klorfluorkolväten (HCFC). Rapporten pekade på att ändringar i de svenska bestämmelserna är nödvändiga i ljuset av den europeiska lagstiftningen. Ändringarna fördes in i den svenska förordningen (2007:846) om fluoretrade växthusgaser och ozonnedbrytande ämnen under våren 2011.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det inom en generation är möjligt att skapa förutsättningar för att nå miljö kvalitetsmålet med redan vidtagna och planerade åtgärder. En fullständig återhämtning av ozonskiktet kan ske på norra halvklotet ungefär vid mitten av 2000-talet. Målets uppfyllelse är beroende av att Montrealprotokollet genomförs effektivt. Det är också viktigt att arbetet inte undermineras av illegal handel, inklusive import och export, med ozonnedbrytande ämnen och produkter. Det är viktigt att HCFC fasas ut, att åtgärder vidtas för att hantera upplagrade ozonnedbrytande ämnen och att utsläpp av koltetraklorid (CTC) kartläggs och ytterligare minskar. Det är även viktigt att utfasningen av HCFC inte innebär infasning av klimatskadliga ersättningsgaser som hög klimatpåverkande HFC.

Utsläppen av CFC i Sverige har minskat avsevärt från mitten av 1980-talet. Det finns fortfarande en viss mängd i material för isolerändamål, kylanläggningar, värmepumpar och i halon-

baserade brandsläckare. Skärpta krav och för-
enklingar kring hantering av farligt avfall ger
dock goda förutsättningar för att omhänderta de
kvarvarande mängderna.

3.5.6 Säker strålmiljö

Miljö kvalitetsmålet är att människors hälsa och
den biologiska mångfalden ska skyddas mot
skadliga effekter av strålning i den yttre miljön.

Tre delmål har beslutats till miljö kvalitets-
målet. Delmålen gäller utsläpp av radioaktiva
ämnen, hudcancer orsakad av solen samt risker
med elektromagnetiska fält.

Resultatredovisning av området Strålsäkerhet
finns under utgiftsområde 6 Försvar och sam-
hällets krisberedskap.

Resultat

Det går inte att se någon tydlig utvecklingsrikt-
ning för tillståndet i miljön. Exponeringen för all
strålning är normalt låg jämfört med gränsvärde-
na. Det tar lång tid för hudcancer att utvecklas
och att förändra beteenden avseende UV-strål-
ning är svårt. Den nationella avfallsplanen är en
bra grund för omhändertagande av allt radio-
aktivt avfall.

Delmålet om radioaktiva ämnen är uppnått.

Delmålet om elektromagnetiska fält bedöms
kunna nås med redan vidtagna åtgärder. Dagens
exponering för joniserande strålning och
elektromagnetiska fält anses generellt sett inte
innebära något miljö- eller hälsoproblem. Del-
målet om hudcancer bedöms däremot inte vara
möjligt att nå om inte ytterligare åtgärder för att
minska exponeringen av UV-strålning vidtas.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är möjligt att inom
en generation skapa förutsättningar för att nå
miljö kvalitetsmålet om ytterligare åtgärder vidtas
för att minska exponeringen av UV-strålning.
Bedömningen är en sammanvägning, dels av en
ganska positiv bild vad gäller radioaktiva ämnen
och elektromagnetiska fält, dels av en mer pro-
blematiserande bild för UV-strålning.

Enligt Naturvårdsverket har allmänhetens to-
tala exponering för elektromagnetiska fält inte

ökat under de senaste åren, men teknisk utveck-
ling och nya tillämpningar kan både minska och
öka exponeringen framöver. Strålskyddsmyndig-
heten (SSM) bevakar forskning inom EMF-
området och kartlägger kontinuerligt riskerna
med elektromagnetiska fält. SSM:s vetenskapliga
råd lämnar årligen en rapport om det veten-
skapliga läget på elektromagnetiska fält-området.
SSM bedömer att den senaste rapporten (SSM
2010:44—Recent Research on EMF and Health
Risk) inte föranleder några förändrade rekommendationer. Regeringen delar SSM:s bedömning.

SSM rekommenderar sedan flera år att
försiktighetsprincipen ska tillämpas på två om-
råden: allmänhetens exponering för magnetfält
från kraftledningar och vid användning av mobil-
telefon.

Regeringen bedömer att det kommer att vara
svårt att nå delmålet om hudcancer. Det är svårt
att ändra på värderingar och attityder kring livs-
stil, utseende och solning. Det är därför en stor
utmaning att försöka minska befolkningens ex-
ponering för UV-strålning.

SCB har på uppdrag av SSM genomfört en år-
lig enkät om svenskarnas solvanor. Syftet med
enkäten är att öka myndigheternas kunskap om
svenskarnas solvanor. Detta förbättrar på sikt
SSM:s möjligheter att lämna information avse-
ende risker med solning. Under året har SSM
informerat kommunerna om risker med solens
strålning och om möjligheter till skydd mot UV-
strålning på skolor och förskolor. Denna sats-
ning bedöms på lång sikt leda till färre hud-
cancerfall.

Under 2011 har Strålsäkerhetsutredningen
lämnat sitt slutbetänkande (Strålsäkerhet – gäl-
lande rätt i ny form, SOU 2011:18). Utred-
ningen föreslår bland annat att en 18-årsgräns
införs för kosmetiskt solarium. Utredningens
främsta uppgift var annars att lämna förslag på
en samordnad reglering på strålsäkerhetsområ-
det. Förslagen i betänkandet remitteras och be-
reds vidare inom Regeringskansliet. Regeringen
avser att återkomma till riksdagen i denna fråga.

3.5.7 Ingen övergödning

Miljö kvalitetsmålet är att halterna av gödande
ämnen i mark och vatten inte ska ha någon nega-
tiv inverkan på människors hälsa, förutsätt-
ningarna för biologisk mångfald eller möjlig-

heterna till allsidig användning av mark och vatten.

Fyra delmål har beslutats till miljö kvalitetsmålet. Delmålen gäller minskning av utsläpp av fosfor- och kväveföreningar samt minskning av utsläppen av ammoniak och kväveoxider.

Resultat

Tillståndet i miljön förändras i en positiv riktning. En positiv utveckling har framför allt setts i flera kustområden de senaste åren. Internationella överenskommelser och genomförande av EU-direktiv har under senare år blivit allt viktigare för att nå miljö kvalitetsmålet.

Delmålet om utsläpp av fosforföreningar har inte uppnåtts. Utsläppen av fosforföreningar till vatten har minskat successivt under de senaste decennierna. Takten på minskningarna har på senare år avtagit.

Inte heller delmålet om utsläpp av kväveföreningar har uppnåtts. Ansträngningar för att nå delmålet har gjorts framförallt inom jordbruks- och avloppssektorn.

Delmålet om utsläpp av ammoniak är nått.

Delmålet om utsläpp av kväveoxider redovisas i avsnitt 3.4.3.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är möjligt att inom en generation skapa förutsättningar för att nå miljö kvalitetsmålet om ytterligare åtgärder vidtas.

Sveriges utsläpp av kväve och fosforföreningar fortsätter att minska. Huvuddelen av nedfallet i Sverige av kväve kommer dock från andra länder. Detta gäller även för utsläpp av kväve och fosfor till havet. Möjligheten att uppnå miljö kvalitetsmålet är därför till stor del beroende av insatser inom regionala överenskommelser och EU-lagstiftning som ramdirektivet för vatten, marina direktivet, Helcoms aktionsplan för Östersjön, EU:s taktidirektiv för luftföroreningar och Göteborgsprotokollet inom luftvårdskonventionen. Även den kommande inriktningen av EU:s jordbrukspolitik kommer vara av stor betydelse. Utsläppen till vatten och luft av övergödande ämnen minskar i Europa men samtidigt ökar den internationella sjöfartens utsläpp av kväveoxider till luft. Ytterligare beslut om utsläppsmål och

åtgärder mot utsläpp av kväveoxider till luft krävs dels inom EU och FN:s luftvårdskonvention, dels för internationell sjöfart för att förutsättningarna ska kunna bedömas som uppfyllda till 2020.

Ytterligare minskningar än de som redovisats i uppföljningen av delmålen har skett genom det av regeringen införda havsmiljöanslaget. Insatser mot övergödning har varit ett prioriterat område vid Naturvårdsverkets fördelning av medel ur havsmiljöanslaget. Cirka hälften av havsmiljöanslaget har under 2008–2010 gått till projekt mot övergödning. Införandet av medel för lokala vattenvårdsprojekt (LOVA) har sedan 2009 initierat många småskaliga åtgärdsprojekt, vilka enligt länsstyrelsernas beräkningar kan medföra en minskning till havet av motsvarande 10–15 ton fosfor per år respektive 180 ton kväve per år. Dessutom bedömer Naturvårdsverket att åtgärder till följd av övriga projekt finansierade via havsmiljöanslaget kan medföra en ytterligare minskning till havsmiljön på motsvarande 25–30 ton fosfor per år respektive 400 ton kväve per år.

Regeringen har även beslutat att utöka det gällande förbudet mot fosfater i tvättmedel till att gälla även maskindiskmedel för konsumentbruk. Regeringen bereder även möjligheten att förbjuda all användning av fosforföreningar istället för bara fosfater.

Under våren 2011 påbörjades förhandlingen om Europeiska kommissionens förslag till ändring i detergentförordningen (648/2004). Enligt förslaget begränsas halten av fosfor i tvättmedel för konsumentanvändning till maximalt 0,5 viktprocent från och med den 1 januari 2013.

Sverige har i enlighet med EU:s nitratdirektiv gjort en översyn av de nitratkänsliga områdena som omfattar en rad åtgärder. För de områden som betecknas som nitratkänsliga områden ska åtgärdsprogram inrätta särskilda åtgärder för att minska övergödningen från jordbruket. Det förslag som regeringen nu har skickat till EU-kommissionen innebär att den totala andelen åkerareal som finns inom de nitratkänsliga områdena ökar från nuvarande 62 procent till 70 procent. Utökningen av nitratkänsliga områden medför att en större andel av åkerarealen i Sverige kommer att omfattas av specifika regler för jordbruket i syfte att minska övergödningen.

3.5.8 Levande sjöar och vattendrag

Miljö kvalitetsmålet är att sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och att deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

Fem delmål har beslutats kopplade till miljö kvalitetsmålet. Delmålen gäller åtgärdsprogram för natur- och kulturmiljöer, åtgärdsprogram för skyddsvärda vattendrag, vattenförsörjningsplaner, utsättning av djur och växter samt åtgärdsprogram för hotade arter.

Resultat

Tillståndet i miljön förändras i en positiv riktning, vilket är en förbättrad bedömning jämfört med tidigare år.

Delmålet om skydd av natur- och kulturmiljöer har inte nåtts. Under 2010 bildades ett fåtal naturreservat där något särskilt värdefullt vatten ingick.

Mindre än hälften av de vattendrag som bedömts vara i behov av ekologisk restaurering hade restaurerats 2010. Delmålet om restaurering av vattendrag har inte nåtts.

Delmålet om vattenförsörjningsplaner har inte heller nåtts. Drygt 40 procent av de kommunala ytvattentäkterna hade ett skydd 2009.

Delmålet om utsättning av djur och växter har nåtts. Avsiktliga utsättningar sker nu på ett sådant sätt att den biologiska mångfalden inte påverkas negativt.

Även delmålet om åtgärdsprogram har nåtts. I dag omfattas ett femtiotal arter vilka lever i sötvattensmiljöer av åtgärdsprogram.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är möjligt att inom en generation skapa förutsättningar för att nå miljö kvalitetsmålet om ytterligare åtgärder vidtas.

Direktiv 2000/60/EG, vilket är genomfört i Sverige bl.a. genom förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön, är centralt i arbetet för att nå miljö kvalitetsmålet. De åtgärdsprogram m.m. som år 2009 beslutades

av vattendelegationerna vid de fem länsstyrelser som är vattenmyndigheter har nu börjat genomföras. Genomförandet av åtgärdsprogrammen har stor betydelse för förutsättningarna att nå miljö kvalitetsmålet.

På grund av det kraftigt minskade nedfallet av försurande ämnen över Sverige har en återhämtning skett i många tidigare försurade vatten. Detta har lett till att det under den senaste tioårsperioden varit möjligt att trappa ned eller avsluta kalkningen av flera sjöar och vattendrag. Återhämtningen samt kvalitetshöjande åtgärder har lett till att kalkmängderna minskat med cirka 40 procent sedan i början av 2000-talet. Naturvårdsverket har bedömt att kalkförbrukningen bör kunna minska med ytterligare cirka 12 procent till år 2015 som en följd av kvalitetsförbättringar samt en fortsatt anpassning till försurningsutvecklingen.

Genom Havs- och vattenmyndigheten finns nu ett samlat ansvar för havs- och vattenmiljöfrågor. Detta innebär att det skapats en förvaltningsmyndighet på miljöområdet för frågor om bevarande, restaurering och hållbart nyttjande av sjöar, vattendrag och hav.

3.5.9 Grundvatten av god kvalitet

Miljö kvalitetsmålet är att grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

Fyra delmål har beslutats till miljö kvalitetsmålet. Delmålen gäller skydd av grundvattenförande geologiska formationer, grundvattennivåer, rent dricksvatten och uttag av naturgrus.

Resultat

Det går inte att se någon tydlig utvecklingsriktning för tillståndet i miljön. Grundvatten påverkas negativt av en rad verksamheter, men uppföljningen är i dag bristfällig. Dock har förbättrad hantering av bekämpningsmedel och bättre gödsling minskat jordbrukets påverkan på grundvattnet. För att nå målet måste vattenmyndigheternas åtgärdsprogram vara effektiva. Dessutom måste kunskapen om risk för grundvattenpåverkan och hänsyn hos olika aktörer öka.

Trots att arbetet med att inrätta vattenskyddsområden har intensifierats under de senaste åren har inte delmålet om skydd av grundvattenförande geologiska formationer nåtts.

Delmålet om grundvattennivåer har inte nåtts. Vattenförsörjningsplaner är under upprättande, men saknas fortfarande i de flesta län och kommuner.

Delmålet om rent vatten för dricksvattenförsörjning har inte nåtts. De resultat som finns tillgängliga i databasen Vattentäktsarkivet visar dock att råvattnet i de flesta fall håller sig inom Livsmedelsverkets normer för tjänligt dricksvatten.

Uttaget av naturgrus minskade 2009. Delmålet om uttag av naturgrus har dock inte nåtts.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är möjligt att inom en generation skapa förutsättningar för att nå miljökvalitetsmålet om ytterligare åtgärder vidtas. Uttaget av naturgrus har minskat under senare år, men fortfarande pågår uttag ur områden som kan vara viktiga för den framtida vattenförsörjningen och för ändamål där alternativa material skulle kunna användas. Dessutom ges förnyade täkttillstånd. För att uppnå en minskad naturgrus användning behöver beslutsunderlag, planering och förståelse för naturgrusavlagringarnas värde förbättras. SGU bedömer att de nya bestämmelserna i miljöbalken som infördes 2009 om att en täkt av naturgrus inte får komma till stånd om det är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt att använda annat material, kan komma att minska användningen.

Genom vattenförvaltningsarbetet och miljömålsarbetet har medvetandet om grundvattnets betydelse och sårbarhet ökat. Insatserna för grundvatten inom vattenförvaltningen behöver dock förstärkas för att miljökvalitetsmålet ska kunna nås.

Antalet fastställda vattenskyddsområden behöver öka, framför allt vid mindre vattentäkter.

3.5.10 Hav i balans samt levande kust och skärgård

Miljökvalitetsmålet är att Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktigt hållbar produktions-

förmåga och att den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

Sju delmål har beslutats till miljökvalitetsmålet. Delmålen gäller skydd för marina miljöer i kust- och skärgårdsområden, strategi för kulturarv och odlingslandskap, åtgärdsprogram för hotade marina arter, minskning av bifångster, anpassning av uttaget av fisk, begränsning av buller och andra störningar från båttrafiken samt minskade utsläpp av olja och kemikalier från fartyg.

Resultat

Det går inte att se någon tydlig utvecklingsriktning för tillståndet i miljön. Den neutrala trenden för miljötillståndet har ännu inte vänts i positiv riktning, förutom i vissa enskilda fall som torskens återhämtning i Östersjön. På kort sikt kan det dock vara svårt att urskilja några direkta effekter i havsmiljön till följd av gjorda insatser. De blir ofta märkbara långt senare.

Delmålet om skydd för marina miljöer har nåtts vad gäller marina naturreservat som nu är 26 till antalet. Totalt omfattas drygt 6 procent av territorialhavet och 3,5 procent av ekonomisk zon av marint skydd i form av nationalpark, naturreservat eller Natura 2000-områden. Det finns i dag även fem fiskefria områden.

Delmålet om strategi för kulturarv och odlingslandskap har nåtts.

Delmålet om åtgärdsprogram för hotade marina arter har inte nåtts.

Delmålet om bifångster har inte nåtts. Vad gäller bifångster av marina däggdjur och fåglar är uppskattningarna mycket osäkra. Dessutom finns en osäkerhet gällande populationsstorlekarna för flera av de aktuella arterna.

Delmålet om uttag och återväxt av fisk har inte nåtts i och med att fiskbestånden inte har återhämtat sig.

Delmålet om buller och andra störningar har nåtts.

Även delmålet om utsläpp av olja och kemikalier har nåtts.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är möjligt att inom en generation skapa förutsättningar för att nå miljökvalitetsmålet förutsatt att ytterligare kraftfulla åtgärder vidtas. Regeringen gör därmed en mer positiv bedömning än Naturvårdsverket. Skälen för det är följande.

I rapporten *Miljömålen på ny grund* har Naturvårdsverket gjort en närmare analys av möjligheterna att få till stånd de åtgärder som krävs och Naturvårdsverket kan i nuläget inte se att sådana kan komma på plats och genomföras i tid. Bland annat framhåller Naturvårdsverket att det krävs att flera andra miljökvalitetsmål nås, att framsteg görs i det internationella samarbetet samt inom EU:s gemensamma fiskeri- respektive jordbrukspolitik. Naturvårdsverket konstaterar att flera av dessa krav är sådana som Sverige inte ensamt kan påverka och vilkas inriktning i dagsläget inte ännu är klagjord. Till skillnad från Naturvårdsverket anser dock regeringen att bl.a. det faktum att inriktningen i avgörande processer ännu inte är fastlagd gör att det fortfarande finns möjlighet att påverka utformningen i positiv riktning. Regeringens ambitioner på havsmiljöområdet är fortsatt höga. Många åtgärder vidtas både internationellt och nationellt, i det senare fallet till stor del tack vare satsningar på havsmiljöanslaget. Genom ett pådrivande och målinriktat arbete internationellt och inom EU samt genom en kontinuerlig satsning på anslaget Åtgärder för Havs- och vattenmiljö finns alltså goda förhoppningar om att tillräckligt kraftfulla åtgärder ska beslutas och genomföras.

Fiskeflottan är alltså för stor i förhållande till fiskeresursen och problemen med alltför hårt fisketryck på vissa bestånd och bifångster kvarstår. En ny gemensam fiskeripolitik håller på att arbetas fram och ska träda i kraft 2013. Regeringen kommer att verka aktivt och målinriktat för att den ska utformas på ett sätt så att förutsättningarna för att nå miljökvalitetsmålet ökar.

Åtgärdsprogram för att uppnå god miljöstatus i Östersjön respektive Västerhavet senast 2020 enligt EU:s marina direktiv ska finnas på plats senast 2015. Åtgärdsprogrammet för Östersjön kommer delvis att bygga på Helcoms aktionsplan för Östersjön. De båda programmen och planen kommer sammantaget att bidra starkt till att skapa förutsättningar för att nå miljökvalitetsmålet. Sverige är alltså pådrivande i Östersjösamarbetet för att Helcoms aktionsplan

ska genomföras i alla länder samt verkar aktivt för att både Helcom, som Sverige för närvarande innehar ordförandeskapet för, och Oskar ska bidra i arbetet för ett effektivt genomförande av direktivet. EU:s strategi för Östersjöregionen bidrar till att stärka genomförandet av Helcoms aktionsplan. Havsplaneringsutredningen har i sitt betänkande Planering på djupet – fysisk planering av havet (SOU 2010:91) föreslagit en lagstiftning för att med ekosystemansatsen som utgångspunkt möjliggöra en planering av de svenska havsområdena utanför en nautisk mil från baslinjen och i den svenska ekonomiska zonen som bevarar och restaurerar de marina ekosystemen samtidigt som havsbaserade verksamheter utvecklas. Regeringen anser att havsplanering är ett viktigt verktyg för att nå miljökvalitetsmålet och uppnå en god havsmiljöstatus enligt marina direktivet. Utredningens betänkande behandlas för närvarande inom Regeringskansliet.

Den 1 juli i år inledde Havs- och vattenmyndigheten sin verksamhet. Myndighetens uppgift är att ta ett helhetsgrepp över både sötvattens- och havsfrågor, inklusive havsplanering och fisket, vilket ger ökade förutsättningar för att arbeta kraftfullt och fokuserat med havs- och vattenmiljöfrågor och samtidigt effektivisera förvaltningen.

3.5.11 Myllrande våtmarker

Miljökvalitetsmålet är att våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

Fem delmål har beslutats till miljökvalitetsmålet. Delmålen gäller en nationell strategi för skydd och skötsel, skydd av våtmarker i myrskyddsplanen, om skogsbilvägar, våtmarker i odlingslandskapet samt åtgärdsprogram för hotade arter.

Resultat

Naturvårdsverket bedömer att det inte går att se någon tydlig utvecklingsriktning för tillståndet i miljön. En stor del av våtmarkerna har försvunnit eller utsatts för påverkan av olika slag. Biologisk mångfald och ekosystemtjänster har påverkats negativt. Naturvårdsverket bedömer att

det är bristande hänsyn inom jord- och skogsbruk samt långvarig påverkan av framförallt dikning som främst bidragit till dagens situation. Historiskt har regelverket om hänsyn inte varit tillräckligt, men även i dag förekommer vissa brister i den hänsyn som ska tas.

Delmålet om strategi för skydd och skötsel av våtmarker nåddes 2005.

Delmålet om skydd av våtmarker i myrskyddsplanen har inte nåtts. Av drygt 500 områden återstår 231 områden att skydda långsiktigt.

Delmålet om skogsbilvägar har inte nåtts. Årligen byggs ca 1 700 km skogsbilvägar som till delar bedöms beröra värdefulla våtmarker.

Delmålet om våtmarker i odlingslandskapet har inte nåtts.

Det finns åtgärdsprogram för 24 våtmarksanknutna arter och en biotop. Delmålet om åtgärdsprogram för hotade arter har nåtts.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är möjligt att inom en generation skapa förutsättningar för att nå miljökvalitetsmålet om ytterligare åtgärder vidtas. Som regeringen har framfört i proposition Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete (prop. 2009/10:155) är det också nödvändigt att genomföra den reviderade myrskyddsplanen från 2006 som innebär att ytterligare 105 objekt skyddas långsiktigt senast 2015.

Med tanke på våtmarkernas ekosystemtjänster och Sveriges internationella ansvar enligt konventionen om våtmarker av internationell betydelse i synnerhet som livsmiljö för våtmarksfåglar (Ramsarkonventionen), är det nödvändigt att förstärka det löpande arbetet med skydd och skötsel av värdefulla våtmarker.

För att nå miljökvalitetsmålet krävs att miljöhänsynen till våtmarker inom de areella näringarna och inom övrigt nyttjande av mark i anslutning till våtmarker blir bättre. Vidare bör intresset för våtmarksanläggning bland markägare uppmuntras ytterligare. Anläggning och restaurering av våtmarker har främst genomförts med medel från landsbygdsprogrammet. Dock har endast få restaureringar av myrar hittills genomförts.

För att säkra våtmarkernas ekosystemtjänster krävs stark restriktivitet med tillstånd och dis-

penser för bl.a. nydikning samt att tillräcklig areal av olika typer av våtmarker är bevarade eller restaurerade över hela landet. Våtmarkernas förmåga att minska halter av näringsämnen och fungera som buffert vid ändrade nederbördsmonster behöver tas till vara, liksom deras biologiska produktion och förmåga att binda kol från atmosfären.

Att bevara och återskapa våtmarker kan därmed bli viktiga verktyg för att mildra effekterna av klimatförändringar och ändrade nederbördsmonster. Därtill kommer våtmarker även i fortsättningen att spela en viktig roll i arbetet med att förbättra vattenkvaliteten och minska övergödningen av sjöar, vattendrag och hav.

Positiva resultat från anläggning av våtmarker och småvatten innebär dock att framtidsutsikterna för de flesta grodarter i dag är goda, trots att populationer och utbredningsområden fortfarande är begränsade.

Dikesrensningar inom jord- och skogsbruket som inte genomförs på ett korrekt sätt med tillräcklig hänsyn till natur- och kulturmiljövärden medför stor risk för ytterligare skador på våtmarker och vattenmiljöer, genom såväl förstärkt dränering som påverkan på avrinnande vatten nedströms.

Arbetet med att anlägga och restaurera våtmarker i odlingslandskapet går för långsamt. Flera länsstyrelser bedömer att takten främst begränsas av deras resurser till handläggning av våtmarksstöd och vattenverksamhet. När anläggandet eller restaureringen berör dikningsföretag eller om våtmarken planeras bli större än fem hektar blir den rättsliga processen omfattande, vilket också bidrar till svårigheter att nå preciseringen.

Ersättningsnivåerna till markägare och reglerna för prövning av vattenverksamhet kan behöva ses över.

Satsningar på att restaurera dikade områden, skötsel av tidigare hävdade våtmarker samt att ta fram kunskapsunderlag om kulturhistoriska värden är nödvändiga.

3.5.12 Levande skogar

Miljökvalitetsmålet är att skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Fyra delmål för perioden fram till 2010 har beslutats till miljö kvalitetsmålet. Delmålen gäller långsiktigt skydd av skogsmark, förstärkt biologisk mångfald, skydd för kulturmiljö värden och åtgärdsprogram för hotade arter.

Resultat

Tre av fyra delmål har nåtts.

Förutsättningarna för att nå delmålet om långsiktigt skydd av skogsmark bedöms vara uppfyllda bl.a. genom att använda statligt ägd mark vid reservatsbildning (se nedan). Delmålet om förstärkt biologisk mångfald har nåtts. Totalt sett har mängden död ved, gammal skog och äldre lövrik skog ökat mer än angivna målarealer.

Delmålet om skydd för kulturmiljö värden har inte nåtts. Uppföljning 2008–2010 av skogsbrukets hänsyn till kulturlämningar vid slutavverkning och föryngringsåtgärder visar att hänsynen är fortsatt bristfällig.

Sammanlagt har 23 åtgärdsprogram för hotade arter tagits fram vilka innehåller åtgärdsförslag som berör 52 hotade arter. Delmålet har nåtts.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är möjligt att inom en generation skapa förutsättningar för att nå miljö kvalitetsmålet om ytterligare åtgärder vidtas.

Beträffande skydd för skogens kulturmiljö värden krävs ytterligare inventering och tillgängliggörande av inventeringsresultat inför planering av skogsbruksåtgärder. Hotade arter i skogslandskapet utgör fortfarande en hög andel av det sammanlagda antalet hotade arter i Sverige. Åtgärdsprogram för hotade arter hanteras under miljö kvalitetsmålet *Ett rikt växt- och djurliv*. (redovisas i avsnitt 3.5.16).

Regeringen bedömer att fortsatt arbete med skydd och frivilliga avsättningar av skyddsvärd skog samt förbättrad naturvårdshänsyn vid skogsbruksåtgärder behöver genomföras även fortsättningsvis i avvaktan på nya etappmål för miljö kvalitetsmålet.

Som en följd av Sveaskogs förändrade uppdrag som riksdagen beslutade om (prop. 2009/10:169, bet. 2009/10:NU22 rskr. 2009/10:384) bildades under våren 2011 ett dotterbolag till

Sveaskog, Ersättningsmark i Sverige AB. Till bolaget har 100 000 hektar produktiv skogsmark överförs. Marken ska användas vid bytesmarksaffärer med framförallt skogsbolag vid bildande av naturreservat med 80 000 hektar värdefull skogsmark som den sista åtgärden för måluppfyllelsen av delmål 1 om formellt skydd av skog. Sveaskogs uppdrag att vara staten behjälplig med bytesmark vid bildande av naturreservat upphör när delmålet nåtts.

Under 2010 initierades gemensamt av Miljödepartementet och Landsbyggsdepartementet en dialog med företrädare från skogsnäringen, myndigheter, naturvårdsorganisationer och forskarsamhället. Syftet med dialogen är att uppnå en ökad samsyn kring problem och brister i naturvårdshänsyn vid skogsbruksåtgärder. Syftet är också att nå en samsyn kring hur dessa brister kan rättas till. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen fick under hösten 2010 i uppdrag att utarbeta en kunskapsplattform om ett hållbart skogsbruk. Uppdraget har redovisats och inom ramen för dialogen har en workshop hållits. De förslag till åtgärder som myndigheterna redovisat kommer att beredas i Regeringskansliet. Miljö hänsynen och resurserna för att långsiktigt bevara skyddsvärd skog behöver öka.

Regeringens satsning om samverkansprogrammet för kompletterande metoder för skydd av värdefull natur, Kometsprogrammet, genomförs nu i fem områden som utsågs som pilotområden - Västerbottens kustland, södra Hälsingland, Dalsland, Kronobergs län och östra Skåne. Under 2011 ska Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen i Skåne län redovisa om programmet kan utökas geografiskt och om det bör omfatta andra typer än skog. Gammelskogarna i Sverige upptar en begränsad andel av den sammanlagda skogsmarksarealen. I det vetenskapliga underlag som ligger till grund för miljö målspropositionerna bedömdes att 10 procent av den produktiva skogsmarken med höga naturvården behövde undantas från skogsbruk på lång sikt för att säkra skogslandskapets biologiska mångfald. I dag omfattas ca 5 procent av den produktiva skogsmarken nedanför den fjällnära gränsen av formellt skydd. Skogslandskapets naturvärden är huvudsakligen knutna till naturskogar/gammelskogar. Dessa återfinns i fjällnära områden och som restbiotoper nedan fjällnära gränsen. Nedanför fjällnära gränsen utgörs den produktiva skogsmarken endast av några få procent gammelskog. Även om för-

stärkt miljöhänsyn tas vid skogsbruksåtgärder kan inte gammelskogarnas ekosystem bevaras endast genom detta. Dessa skogar behöver undantas från skogsbruk. Regeringen kommer därför att fortsätta arbetet med att ge gammelskogarna ett långsiktigt skydd.

3.5.13 Ett rikt odlingslandskap

Miljökvalitetsmålet är att odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

Sex delmål har beslutats till miljökvalitetsmålet. Delmålen gäller skötsel av ängs- och betesmarker, småbiotoper, kulturbärande landskapselement, växt- och husdjursgenetiska resurser, åtgärdsprogram för hotade arter samt värdefulla ekonomibyggnader.

Resultat

Det går inte att se någon tydlig utvecklingsriktning för tillståndet i miljön. Natur- och kulturvärden hotas av både igenväxning och ett intensivt jordbruk. Ett aktivt jordbruk och betande djur i landskapet är en förutsättning för att miljökvalitetsmålet ska kunna nås.

Delmålet om ängs- och betesmarker har inte nåtts i sin helhet. Det är framförallt målet om att bevara markernas värden som inte har nåtts.

Delmålet om småbiotoper har inte nåtts. Målet om att ta fram en strategi för fler småbiotoper i slättbygden uppnåddes 2004.

Delmålet om kulturbärande landskapselement är inte nått.

Delmålet om växtgenetiska resurser och inhemska husdjursraser har inte nåtts i sin helhet. Den del av målet som behandlar växtgenetiska resurser har nåtts men inte den del som handlar om husdjursraser.

Delmålet om åtgärdsprogram för hotade arter har nåtts. Det finns 68 åtgärdsprogram vilka innehåller insatser för mer än 150 arter i odlingslandskapet.

Även delmålet om kulturhistoriskt värdefulla ekonomibyggnader har nåtts.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är möjligt att inom en generation skapa förutsättningar för att nå miljökvalitetsmålet om ytterligare åtgärder vidtas.

Jordbruksverket gör bedömningen att den sammanvägda trenden för miljötillståndet är neutral.

Miljöåtgärder i odlingslandskapet och miljöövervakning blir därför fortsatt viktiga för att förutsättningarna till måluppfyllelse ska nås. Odlingslandskapets biologiska värden, åkermarkens produktionsförmåga och människors hälsa bedöms ha en lång återhämtningstid. Utvecklingen av statusen för biologisk mångfald i odlingslandskapet är delvis osäker.

Den tidigare positiva utvecklingen för arealen betesmarker har avstannat medan arealen slätterängar som sköts med miljöersättning ökar. Även arealen åkermark med landskapselement som sköts inom miljöersättningen för värdefulla natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet ökade något under 2010. Sammantaget hävdas fortfarande stora arealer ängs- och betesmarker inom landsbygdsprogrammet på ett sätt som gynnar den biologiska mångfalden. Jordbruksverket konstaterar att det i vissa fall saknas tillräckligt underlag och kunskap om vad som behövs i form av arealer och åtgärder för att bibehålla och stärka den biologiska mångfalden samt att bevara kulturmiljövärdena. Regeringen bedömer därför att det behövs fortsatt forskning som är mer inriktad på att stärka kunskapen på detta område.

Tillståndet för åkermarken och dess långsiktiga produktionsförmåga är godtagbart. Halten organiskt material i åkermarken bedöms vara god, men förekomsten av markpackning bör även fortsättningsvis hållas under uppsikt. Innehållet av kadmium bedöms inte utgöra något hot mot folkhälsan, men är fortsatt viktigt att övervaka. Exploatering av jordbruksmark för infrastruktur och bebyggelse kan vara ett lokalt problem.

Odlingslandskapets natur- och kulturvärden har stor betydelse för friluftslivet och erbjuder möjligheter till rekreation. Tillgängligheten till naturmiljöer i odlingslandskapet är därför fortsatt viktig.

Arbetet med att bevara växtgenetiskt material av kulturhistoriskt och annat värde är fortsatt viktigt, inte minst för att bibehålla en bred gene-

tisk bas för att möta framtida miljöförändringar. De växtgenetiska resurserna har inventerats och nu pågår arbetet med att bygga upp en nationell genbank. Arbetet med de husdjursgenetiska resurserna har inte kommit lika långt och mer arbete behövs. För vissa husdjursraser kan återhämtningen ta längre tid.

3.5.14 Storslagen fjällmiljö

Miljökvalitetsmålet är att fjällen ska ha en hög grad av ursprunglighet vad gäller biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Verksamheter i fjällen ska bedrivas med hänsyn till dessa värden och så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

Fyra delmål har beslutats till miljökvalitetsmålet. Delmålen gäller begränsning av skador på mark och vegetation, minskning av bullret, skydd av natur- och kulturvärden samt åtgärdsprogram för hotade arter.

Resultat

Det går inte att se någon tydlig utvecklingsriktning för tillståndet i miljön. Fortsatt renbetespåverkan behövs för att upprätthålla ett vidsträckt landskap. Fjällen påverkas av pågående och kommande klimatförändringar.

Delmålet om skador på mark och vegetation har inte nåtts.

Delmålet om buller bedöms inte möjligt att nå inom utsatt tid.

Trots att stora områden i fjällområdet är skyddade som nationalparker eller naturreservat har inte delmålet om natur- och kulturvärden nåtts.

Delmålet om hotade arter nåddes 2005 och i dag finns sex åtgärdsprogram.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är möjligt att inom en generation skapa förutsättningar för att nå miljökvalitetsmålet om ytterligare åtgärder vidtas.

Naturvårdsverket konstaterar att utvecklingen för miljön i fjällen är oklar och att utvecklingen är svår att följa upp. Naturvårdsverket gör därför

bedömningen att trenden för utvecklingen av miljötillståndet är neutral.

Enligt Naturvårdsverket har berörda länsstyrelser sedan flera år samverkat i ett gemensamt regionalt miljö- och hushållningsprogram för fjällen. Under 2010 slutförde Naturvårdsverket ett projekt som föreslår nya indikatorer och verktyg för arbetet. Bland annat har det kommit fram att fokus inte ensidigt bör inriktas mot ekologisk hållbarhet eller uthållighet, utan även mot hänsyn till sociala och ekonomiska komponenter för att kunna nå hållbar utveckling i fjällen och öka förutsättningarna för att nå målet Storslagen fjällmiljö. Allt fler av de snöskotrar som säljs har låg bullernivå. Terrängfordonen blir dock fler och körs längre sträckor, vilket gör att störningar och skador väntas växa än mer framöver om inte ytterligare förebyggande åtgärder sätts in.

I regleringsbrevet för 2010 fick Naturvårdsverket 2,5 miljoner kronor att fördela till länsstyrelserna i fjällänen för samebyarnas arbete med terrängkörningsplaner och markförstärkningsåtgärder. Totalt 26 samebyar har tagit fram terrängkörningsplaner. På sikt kan detta medföra minskat slitage på mark och vegetation. Det krävs även bättre uppföljning av barmarkskörning inom turism- och fritidsaktiviteter m.m. och att åtgärder vidtas vid behov. För att nå delmålet om buller måste gränsvärden för buller för nya terrängskotrar införas. Under 2010 lämnades ett förslag till EU-kommissionen om att införa gränsvärden i två steg, 75dB (A) till 2017 och 73 dB(A) till 2021. EU-kommissionen förväntas redovisa sin position i frågan under året.

3.5.15 God bebyggd miljö

Miljökvalitetsmålet är att städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Sex delmål har beslutats till miljökvalitetsmålet. Delmålen gäller planeringsunderlag, kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, buller, avfall, energieffektivisering av bebyggelsen samt inomhusmiljön.

Resultatredovisning för samhällsplanering och byggande finns även under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik. Resultatredovisning för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse finns även under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. Resultatredovisning för energieffektivisering i bebyggelsen finns även under utgiftsområde 21 Energi. Resultatredovisning för trafikbuller finns även under utgiftsområde 22 Kommunikationer.

Resultat

Det går inte att se någon tydlig samlad utvecklingsriktning för tillståndet i miljön. Naturvårdsverket bedömer i rapporten Miljömålen på ny grund att:

- delmålen vad gäller planeringsunderlag och kulturhistoriskt värdefull bebyggelse inte har nåtts och att de beslut som tagits är otillräckliga för att delmålet ska nås ens på sikt,

- delmålet om buller inte har nåtts men att det är möjligt att uppnå målet om skyddsåtgärder i samma omfattning som hittills vidtas under den närmaste tioårsperioden,

- delmålet om avfall är svårt att nå,

- delmålet om energianvändning kan nås om ytterligare åtgärder sätts in och att utvecklingen för detta delmål går åt rätt håll,

- delmålet om god inomhusmiljö blir mycket svårt att nå i tid.

Samtidigt har vissa framsteg inom delområden gjorts. Delegationen för hållbara städer beslutade under 2010 om ekonomiskt stöd till sex investeringsprojekt och fjorton planeringsprojekt. Projekten innehåller olika åtgärder som syftar till att ha en positiv inverkan på flera av delmålen. Genom delegationens arbete och det statliga stödet har intresset för och insatser och planering för hållbar stadsutveckling stärkts. Ett stort antal kommuner har initierat projekt och insatser kring hållbar samhällsplanering med fokus på minskad klimatpåverkan. Delegationens uppdrag och det statliga stödet till utveckling av hållbara städer har förlängts till utgången av 2012.

Vidare har regeringen tillkallat en särskild utredare för att organisera och genomföra utbildnings- och informationsinsatser med anledning av att en ny plan- och bygglag träder i kraft under 2011. Båda dessa åtgärder är dock av en

tillfällig art. Delmålet om avfall är inte uppnått och bedöms av Naturvårdsverket vara svårt att nå. Sett under en längre period ökar avfallsmängderna, framför allt konsumtionsavfallet. Mellan 1998 och 2008 ökade mängden hushållsavfall med 24 procent. Under 2008–2009 syns en minskning av mängderna som med stor sannolikhet hänger samman med lågkonjunkturen. Målsättningen att halvera deponeringen av avfall har nåtts. Materialåtervinning och biologisk behandling av hushållsavfall uppgick 2009 till 49 procent, det vill säga nära målnivån (50 procent). Den biologiska behandlingen har ökat stadigt de senaste åren. Återvinningen av matavfall från hushåll och olika verksamheter ökar och ligger runt 20 procent, men det är ändå långt ifrån målet på 35 procent. Av livsmedelsindustrins matavfall återvanns 71 procent genom biologisk behandling, 21 procent gick till tillverkning av biodiesel eller användning som gödsel och resterande 8 procent förbrändes. Återföring av fosfor från avlopp till åkermark har ökat från 9 till 26 procent sedan målet infördes. Målet att återföra 60 procent av fosforföreningarna i avlopp till produktiv mark 2015 blir sammantaget svårt att nå. År 2008 återfördes knappt tio procent av fosfor till bland annat anläggningsjord på ett sådant sätt att läckage av över-skott ska undvikas.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är mycket svårt att inom en generation skapa förutsättningar för att nå miljökvalitetsmålet. Många åtgärder behövs av olika aktörer. I vissa fall är problemen inte lokaliserade ännu. För att komma till rätta med buller och dålig inomhusmiljö krävs stora insatser, liksom för att långsiktigt stärka samhällsplaneringen och skydda kulturvärden i bebyggelsen.

Förutsättningarna för att nå delmålet om avfall är inte särskilt goda. Deponeringen av avfall har minskat drastiskt under perioden vilket är positivt. Svårast att nå är troligen målsättningen om att de totala avfallsmängderna inte ska öka. Här behöver ytterligare åtgärder vidtas. Naturvårdsverkets arbete med ett nationellt program för förebyggande av avfall enligt ramdirektivet om avfall är viktigt i detta avseende. Utvecklingen avseende hushållningen av resurser genom materialåtervinning och biologisk behandling går åt rätt håll. Ytterligare insatser behövs dock för

att främja biologisk behandling av matavfall från hushåll och verksamheter. Biologisk behandling av livsmedelsindustrins matavfall har dock i stort sett uppnåtts. Ytterligare insatser behövs dock för att främja återföringen av fosfor. Inom Regeringskansliet pågår beredning av förslag från Naturvårdsverket om användning av avloppsfraktioner för att öka återföringen av fosfor till åkermark.

3.5.16 Ett rikt växt- och djurliv

Miljökvalitetsmålet är att den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystem samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

Tre delmål har beslutats till miljökvalitetsmålet. Delmålen gäller hejdande av förlust av biologisk mångfald, minskad andel hotade arter samt hållbart nyttjande.

Resultat

Det går inte att se någon tydlig utvecklingsriktning för tillståndet i miljön vad avser den biologiska mångfalden. Nyckelfaktorer att arbeta vidare med är skydd och skötsel av natur samt hållbart nyttjande av biologisk mångfald, så att ekosystemen blir resilienta, dvs motståndskraftiga med god återhämtningsförmåga, och därmed att arters överlevnad och ekosystemens förmåga att producera varor och tjänster säkerställs.

Delmålet om hejdad förlust av biologisk mångfald har inte nåtts.

Under förutsättning att arbetet med åtgärdsprogram för hotade arter genomförs samt att arbetet med att skydda och sköta natur fortsätter är det möjligt att till 2015 nå delmålet om hotade arter.

Delmålet om hållbart nyttjande har inte nåtts.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är mycket svårt att inom en generation skapa förutsättningar för att nå miljökvalitetsmålet.

Arbetet med bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald kräver insatser både på kort och lång sikt. Det krävs ett gemensamt arbete av alla aktörer som verkar inom området, och även internationell samverkan, för att målet ska nås. Uppdrag och utredningar som regeringen initierat och aviserat, om en grön infrastruktur respektive en strategi för att synliggöra värdet av ekosystemtjänster, syftar till att förbättra effektiviteten av åtgärder och styrmedel, och är av avgörande betydelse för att miljökvalitetsmålet ska kunna uppnås.

Den globala strategiska plan för biologisk mångfald 2011–2020 som antogs inom konventionen om biologisk mångfald (CBD) under 2010, pekar tydligt på behovet av en långsiktig samhällsomställning för ett liv i samklang med naturens förutsättningar, likväl som direkta insatser för bevarande av biologisk mångfald och för ökad kapacitet. Planens genomförande kan även spela en stor roll för arbetet med att begränsa klimatförändringen och dess effekter. Det är viktigt att planen tillämpas på lämplig nivå och utifrån länders och olika områdens behov och förutsättningar. I den EU-strategi för biologisk mångfald som EU-länderna ställt sig bakom preciseras EU-gemensamma åtgärder, och regeringen verkar för ett effektivt och samstämt genomförande av strategin.

De internationella målen och handlingsplanerna för biologisk mångfald utgör ett viktigt ramverk för arbetet med flera miljökvalitetsmål, i synnerhet för Ett rikt växt- och djurliv. Överenskommelsen om ett protokoll under CBD om tillträde till genetiska resurser och rättvis fördelning av den nytta som uppkommer vid deras nyttjande, kommer att spela en väsentlig roll för måluppfyllelsen. Naturvårdsverket kommer därför att få i uppdrag att utreda vilka åtgärder som krävs för att svenskfinansierad forskning som förutsätter tillträde till genetiska resurser och traditionell kunskap i andra länder lever upp till Nagoyaprotokollets syfte. Regeringen avser också att låta utreda övriga förutsättningar för en svensk ratifikation av Nagoya-protokollet.

Det femte partsmötet i Cartagena-protokollet om biosäkerhet ägde rum den 11-15 oktober

2010 i Nagoya, Japan. Vid detta möte kunde beslut fattas om en ansvarsordning för protokollet. Att det finns en ansvarsordning för handel med genetiskt modifierade organismer (GMO) för eventuella skador på biologisk mångfald är viktigt för många av de utvecklingsländer som saknar egen lagstiftning. Vidare kunde partsmötet fatta beslut om det fortsatta arbetet med att öka kunskapen om riskvärdering och riskhantering av GMO.

Regeringen verkar för att dessa frågor ska angräpas integrerat i det internationella arbetet. UNCSD erbjuder en möjlighet för att främja arbete med rätt prissättning och integrering av värdet av ekosystemtjänster i samhällsplanering och affärsplaner. Samtidigt utvecklas, i CBD såväl som i FN:s miljöprogram (UNEP) och internationella finansiella institutioner, samverkansformer med näringslivet för att underlätta att företag beräknar affärsmässiga konsekvenser av sitt beroende av och påverkan på biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Detta är viktigt för att kunna öka insatser och finansieringsmöjligheter på ett adekvat sätt.

Samverkan med dem som berörs av ekosystemförvaltning är centralt för att nå resultat. Vikten av helhetsanalys av ekosystemens funktioner i ett landskapsperspektiv exemplifieras av situationen med massförekomst av stickmyggor i nedre Dalälvsområdet. Det långsiktiga försöksarbetet med att inom ramen för en landskapsstrategi för biologisk mångfald begränsa stickmyggsförekomsten, som redovisats av Länsstyrelsen i Gävleborgs län. Arbetet kan ge viktiga lärdomar och öka allmänhetens medvetenhet om nyttan med hållbar förvaltning av ekosystemen.

Framtiden för hotade arter beror främst på om deras miljöer kan skyddas och bevaras och att dessa miljöer finns i tillräcklig utsträckning så att det upprätthålls eller skapas en ekologisk funktionalitet i ett landskapsperspektiv. Detta kan innebära att arternas miljö i sig inte med nödvändighet behöver ha höga naturvärden. I och med att lämpliga biotoper ofta finns i vardagslandskapet är det nödvändigt att insatser görs även här. För många hotade eller hänsynskrävande arter försvåras återhämtningen av bristande genetisk variation, vilket exempelvis skulle kunna åtgärdas med hjälp av en förbättrad grön infrastruktur. Ett annat hot mot den biologiska mångfalden är invaderande främmande arter som inte naturligt hör hemma i Sverige.

I mars 2010 redovisade Naturvårdsverket och Statens veterinärmedicinska anstalt ett förslag till en uppbyggnad av en integrerad viltövervakning av främst däggdjur och fåglar. Det finns ett ökande behov av att skapa ett viltövervakningssystem som integrerar de olika former av övervakning som de svenska viltarterna bör vara föremål för.

Under 2012 förväntar vi oss att den internationella kunskapsplattformen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (IPBES) påbörjar sitt arbete. Inför etableringen ser regeringen över formerna för Sveriges deltagande i det internationella arbetet med kunskapsunderlag för biologisk mångfald.

3.5.17 Övergripande miljöarbete

Resultat

Regeringen beslutade i juli 2009 om förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter. Förordningen ersätter de tidigare beslut som funnits med krav på miljöledningssystem för de olika myndigheterna. Även riktlinjerna för rapportering av miljöledningsarbetet ingår i förordningen. Regeringen har uppdragit åt Naturvårdsverket att utvärdera miljöeffekterna och konsekvenserna av miljöledningsarbetet i statliga myndigheter. Uppdraget ska redovisas i september 2012.

I miljöledningssystemet hanteras såväl direkta som indirekta miljöeffekter av myndigheternas verksamheter och arbetet med att minska miljöpåverkan blir därmed mer systematisk. Myndigheterna har genomfört en miljöutredning och infört policy, mål, handlingsprogram och uppföljningsrutiner för miljöarbetet. Totalt 20 myndigheter är i dag certifierade enligt standarden ISO 14001 eller registrerade enligt Eco Management and Audit Scheme, Emas, som är EU:s miljöledningssystem. Emas är ett frivilligt, marknadsbaserat styrmedel som ger företag och organisationer en struktur att arbeta med sin miljöpåverkan på ett effektivt sätt. Beslut om en reviderad Emas-förordning togs av rådet och Europaparlamentet i november 2009. Regeringen har gett länsstyrelserna i uppdrag att genomföra informationsinsatser i samråd med Miljöstyrningsrådet

för att öka kunskapen om den reviderade Emas-förordningen. Hur uppdraget har genomförts ska redovisas i december 2011.

AB Svenska Miljöstyrningsrådet (MSR) har fortsatt sitt arbete med regeringens handlingsplan för ökade miljökrav i offentlig upphandling. MSR:s verksamhet består framförallt av utveckling och uppdatering av detaljerade miljökrav för olika produktgrupper med tillhörande information, för att stödja offentliga upphandlare att ställa miljökrav vid offentlig upphandling. MSR deltar sedan flera år som Sveriges expert i Europeiska kommissionens expertgrupp för miljökrav vid offentlig upphandling. Inom EU har en handlingsplan för ökad grön offentlig upphandling antagits med ett inriktningsmål att medlemsstaterna bör uppnå 50 procent ”grön offentlig upphandling” till 2010. MSR:s erfarenheter är värdefulla för expertgruppens arbete och de ger därmed även ett viktigt bidrag i arbetet med EU:s handlingsplan.

MSR deltar även i andra sammanhang t.ex. införlivandet av olika EU-direktiv såsom energitjänstedirektivet och direktivet om främjande av rena och energieffektiva vägtransportfordon. MSR samarbetar även med Jordbruksverket i arbetet med regeringens vision ”Det nya matlandet”. MSR:s kunskap och erfarenhet avseende deras miljökrav är grunden i dessa uppdrag. MSR:s verksamhet har gett mycket goda resultat. EU-kommissionen presenterade en rapport hösten 2010 innehållande en utvärdering av medlemsstaternas arbete med miljökrav vid offentlig upphandling. Sverige kom här på första plats.

Enligt en undersökning från Naturvårdsverket från 2009 använder landsting och kommuner sig av MSR:s kriterier i hög grad (89 procent respektive 75 procent), medan detta sker i 27 procent avseende myndigheter. I många ramavtal används MSR:s kriterier.

Den 1 januari 2011 trädde lagen (2010:1767) om geografisk miljöinformation och förordningen (2010:1770) om geografisk miljöinformation i kraft. I och med detta är Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/2/EG om upprättande av en infrastruktur för rumslig information i Europeiska gemenskapen (Inspire) genomfört i svensk rätt. Syftet är att skapa en infrastruktur för geografisk miljöinformation så att förändringar i miljön ska kunna följas, för att naturolyckor ska kunna förutses, förebyggas och hanteras och för att medlemsstaternas och EU:s

miljöpolitik ska kunna utformas och genomföras effektivt. Det praktiska genomförandet av direktivet sker inom ramen för arbetet med den nationella geodatastrategin, i samverkan mellan Lantmäteriet, Geodatarådet, ett 20-tal myndigheter och kommunerna. Den svenska noden för Inspire utgörs av internetportalen geodata.se. Den 1 januari 2011 inleddes också samarbetet mellan berörda myndigheter i den s.k. geodatasamverkan, dvs. den strukturerade samverkan som skapas mellan myndigheter och organisationer med informationsansvar enligt Inspire samt andra statliga myndigheter, kommuner och organisationer som utför offentliga uppgifter.

Analys och slutsatser

Myndigheternas miljöledningsinformation sammanställs av Naturvårdsverket till regeringen. Naturvårdsverkets sammanställning innehåller även en rankinglista över hur långt myndigheterna kommit i miljöledningsarbetet. Myndigheterna redovisar bland annat uppgifter om sin miljöpåverkan (resor, energianvändning och upphandling), grön it samt mål och åtgärder inom ramen för miljöledningsarbetet.

År 2010 införlivades den s.k. ”bör-regeln” i lagarna om offentlig upphandling, vilket innebär att offentliga upphandlare ”bör” ställa miljökrav och sociala krav om upphandlingens art motiverar detta. Regeringen bedömer därför att MSR:s arbete blir än mer viktigt i framtiden. Att miljökrav vid offentlig upphandling allt oftare används som ett styrmedel för att uppnå mål på miljöområdet, inte minst på EU-nivå i form av olika direktiv och strategier bl.a. strategin EU-2020 och EU:s Östersjöstrategi, stödjer också denna bedömning. Regeringen ser positivt på att Sverige kom på första plats i EU-kommissionens undersökning från hösten 2010. Sverige är ett föredöme med värdefulla erfarenheter vilket även bidrar till arbetet inom EU. Regeringen bedömer att det sammanhängande systemet för geografisk miljöinformation, som skapas genom lagen om geografisk miljöinformation och förordningen om geografisk miljöinformation, förbättrar tillgängligheten till geografisk information inom EU, avhjälper problem vid informationsutbyte mellan myndigheter samt höjer kvaliteten på informationen. Ett 20-tal myndigheter har geografisk miljöinformation

som ska ingå i den infrastruktur som byggs upp. Det gäller myndigheter med information om t.ex. fastigheter, vägar och vattendrag, skyddade områden, meteorologiska och hydrologiska förhållanden samt miljöfarliga anläggningar. Det sammanhängande systemet för geografisk miljöinformation är ett viktigt steg i utvecklingen inom området informationsteknik (it) och påverkar inte bara arbetet inom miljöpolitiken utan också möjligheterna att nå regeringens mål inom e-förvaltning, regelförenkling och en effektiv nationell försörjning med grundläggande geografisk information.

FN:s kommission för hållbar utveckling (CSD) följer upp medlemsländernas åtaganden från världskonferensen om miljö och utveckling i Rio de Janeiro 1992 och världstoppmötet om hållbar utveckling i Johannesburg år 2002. I maj 2011 hölls en session om nya åtaganden. Under innevarande period står transporter, gruvdrift, avfall, kemikalier, det 10-åriga ramverket av program för hållbar konsumtion och produktion samt tvärgående frågor i fokus. Mötet lyckades inte enas om det paket som presenterades av ordförandeskapet och inte heller om att fortsätta mötet vid ett senare tillfälle. I fråga om ramverket av program för hållbar konsumtion och produktion var det i huvudsak färdigförhandlat och klart för beslut. Sverige har lyft fram hållbar konsumtion och produktion, resurseffektivitet, hållbar kemikalieanvändning och avfallshantering samt en hållbar stadsutveckling. En integrerad stadsplanering baserat på ett helhetsperspektiv och synergier mellan olika processer kan bidra till att minska negativ miljöpåverkan inom aktuella temaområden. Utvecklingen i städerna har en stor inverkan på hur vi kan motverka klimatförändringar och andra miljöhot och samtidigt uppnå en hållbar tillväxt och goda livsvillkor. Sverige arbetar även för att öka förståelsen för vikten av information om kemikalier i varor.

I den resolution om hållbar utveckling och Agenda 21 som antogs under hösten 2009 i FN:s generalförsamling beslutades att en FN-konferens om hållbar utveckling, UNCSA – UN Conference on Sustainable Development, ska äga rum i Brasilien i juni 2012. Syftet med konferensen är att säkra ett förnyat politiskt åtagande för hållbar utveckling och utvärdera framsteg och brister i genomförande av tidigare överenskommelser från toppmöten om hållbar utveckling samt diskutera nya utmaningar. Teman för konferensen är grön ekonomi inom ramen för

hållbar utveckling och fattigdomsbekämpning samt det institutionella ramverket för hållbar utveckling. UNEP:s och CSD:s roll blir viktiga komponenter i frågan om utvecklingen av det institutionella ramverket.

Inom EU har en ny strategi för tillväxt och sysselsättning (EU 2020) förhandlats fram. Rådet beslutade om fem huvudmål och om delar i en övervakningsmekanism. Ett av målen är det s.k. 20/20/20-målet för klimat och energi. Översynen av den inre marknaden bidrar också till att uppfylla målen i EU 2020. Strategin ska genomföras genom ett antal flaggskeppsinitiativ. Ett sådant initiativ handlar om resurseffektivitet och ett annat om innovationer. Som ett led i arbetet ska kommissionen ta fram en färdplan för resurseffektivitet baserat på meddelandet Ett resurseffektivt Europa – flaggskeppsinitiativ under Europa 2020-strategin. Regeringen välkomnar initiativet och ser fram emot konkreta förslag i färdplanen bl.a. fortsatta insatser kring rätt prissättning genom effektiva marknadsinstrument, policyintegrering, teknikutveckling och innovationer, framtagande av livscykeldata, giftfria och resurseffektiva kretslopp och förändrade konsumtionsmönster.

Länsstyrelsen i de tre pilotlänen för grön utveckling har under 2010 utsetts för att under en treårsperiod stödja andra länsstyrelser och utveckla det regionala klimat- och energistrategiarbetet och därigenom utvecklingen mot en grön ekonomi. Länsstyrelserna i pilotlänen får ett extra stöd om sex miljoner kronor vardera under en treårsperiod 2010–2013. Rapporter om uppbygget för arbetet har presenterats av länsstyrelserna i pilotlänen. Se vidare under miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan och utgiftsområde 21, Energi.

3.6 Politikens inriktning

Regeringens ambition är att Sverige ska vara ett föregångsland för god miljö och hållbar utveckling, både nationellt och internationellt. Vi måste agera nationellt för att ta vårt ansvar, men också förstå att globala problem kräver globala svar.

Det övergripande målet för den svenska miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

Klimatförändringarna är tillsammans med bevarandet av biologisk mångfald, havsmiljö och giftfri miljö regeringens mest prioriterade miljöfrågor.

Det förutsätter en ambitiös miljöpolitik i Sverige, inom EU och i andra internationella sammanhang.

Miljöutmaningen handlar om att bevara naturens värden, samtidigt som människans uppfinningsrikedom och marknadens utvecklingskraft utnyttjas för att främja en hållbar livsstil och skapa hållbara samhällen. En framgångsrik miljöpolitik respekterar äganderätten och tar tillvara människans möjlighet att bidra och utvecklas i samklang med naturen.

Sverige ska visa ledarskap till hållbar utveckling. Den miljöpolitiska uppgiften handlar om att:

- Utveckla ett globalt samarbete som ger förutsättningarna för en ny utvecklingsväg mot en hållbar utveckling.
- Utveckla förutsättningar för att ny teknik introduceras som ersätter det ohållbara med hållbart. Forskning och näringsliv behöver mobiliseras, liksom stimulanser till ett tekniksifte behövs.
- Utveckla ekonomiska styrmedel och fasa ut miljöskadliga subventioner. Att använda marknadens mekanismer för att förbättra miljön är på så sätt en förutsättning för en effektiv miljöpolitik.
- Utveckla medverkan från berörda i miljöpolitiken, allt ifrån globala till lokala aktörer.
- Utveckla skyddet av värdefull natur. För att göra detta krävs det en tydligare kartläggning och värdering av naturens ekosystemtjänster.

Miljöutmaningarna är gränsöverskridande. För att nå resultat är det internationella samarbetet avgörande. Miljötillståndet i Sverige är i mycket hög grad beroende av vilka åtgärder som vidtas inom både EU och internationellt.

Sverige ska därför fortsätta att driva på reformer av den internationella miljöarkitekturen som på ett effektivt sätt stödjer genomförande och integrering av miljöhänsyn på nationell nivå. Men det finns samtidigt ett stort behov av ledarskap. Det behövs länder som går före och visar att det går att minska miljöbelastningen samtidigt som goda förutsättningar skapas för tillväxt och välfärd. Med nationella åtgärder kan Sverige visa väg för den omställning som är

nödvändig runt om i världen. Regeringens hantering av miljömålen, klimatutmaningen och den ekonomiska tillväxt- och näringspolitiken syftar till att skapa en långsiktig välfärd, förbättrat miljötillstånd, nya jobb och innovationer. Genom denna utveckling mot en grön ekonomi, med en allt större tjänstesektor och växande företag inom miljöteknik, minskar vi utsläppen nationellt och bidrar genom export till att minska utsläppen globalt.

Sverige ska som ett rikt, industrialiserat och högteknologiskt land utvecklas mot en grönare ekonomi i samklang med jordens klimat- och miljövillkor som brukar naturen utan att den förbrukas.

För perioden 1990–2008 har de svenska utsläppen av växthusgaser minskat med ungefär 12 procent samtidigt som BNP har ökat med 50 procent. För perioden 1990–2009 minskade utsläppen med ungefär 17 procent och BNP ökade med drygt 42 procent. Till de stora minskningarna av både utsläpp och BNP mellan 2008 och 2009 bidrog till stor del nedgången i världsekonomin som följd av finanskrisen.

Ekonomiska styrmedel har visat sig ha en god effektivitet i miljöpolitiken. Sverige införde som ett av de första länderna koldioxidskatt för 20 år sedan. Andra länder har tagit efter. Sverige har också utvecklat nya styrmedel, som de gröna elcertifikaten, för att bygga ut förnybar energi. Marknader för utsläppshandel är ytterligare ett exempel. Tillsammans med andra föregångsländer har Sverige gjort pionjärinsatser för att utveckla Kyotoprotokollets mekanismer för internationella klimatinsatser. Rätt utformade är detta viktiga styrmedel som använder marknadens drivkrafter för att främja det hållbara.

Med ekonomiska styrmedel baserade på principen att förorenaren betalar, kan rätt pris på miljöpåverkan styra produktion och konsumtion på ett kostnadseffektivt sätt mot hållbara lösningar.

Föroreningar i luft, vatten och jord påverkar naturen och hälsan. Den ekonomiska aktiviteten bakom dessa föroreningar kan ge kortsiktiga positiva effekter på BNP. Vad som däremot inte alltid syns är de negativa effekterna för samhället. Det behövs både internationellt och nationellt utvecklade sätt att mäta hållbar utveckling och naturens tjänster. Därför ska regeringen aktivt bidra till det arbete som görs inom EU och OECD för att identifiera fler indikatorer för att komplettera BNP. Regeringen ska

arbete för att det tas fram tydliga och mätbara indikatorer bortom BNP, där hänsyn tas till klimatförändringar, biologisk mångfald och resurseffektivitet.

Ett viktigt arbete kommer att vara att öka kunskapen om värdet av de tjänster som naturen ger oss. Att synliggöra värdet av s.k. ekosystemtjänster, som exempelvis våtmarkernas vattenrenande förmåga, insekters pollinering av växter eller fjällens och skogarnas möjlighet till naturupplevelser, är ett steg mot att utveckla ytterligare marknadsekonomiska lösningar, såsom ekonomiska styrmedel, för att minska vår miljöbelastning och påskynda arbetet med att bevara den biologiska mångfalden.

En framåtsyftande miljöpolitik ställer höga miljökrav och förutsätter både ekonomiska styrmedel och satsning på forskning och innovationer av samt en bred tillämpning av miljöteknik. Miljöresultaten märks i människors vardag, genom åtgärder som genomförs på regional och lokal nivå, av kommuner, företag, ideella organisationer och enskilda människor. Regeringen strävar efter att bygga en miljöpolitik som tar vara på kraften och engagemanget hos företag, civilsamhälle och enskilda. Det lokala vattenvårdsarbetet, regionaliseringen av rovdjursförvaltningen och dialogen med markägare och andra lokala intressenter i naturvårdsarbetet är konkreta exempel på hur regeringen kombinerar viktiga insatser för miljön med ett ökat engagemang och inflytande hos de människor som berörs av besluten.

En sammanhållen klimat- och energipolitik

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar och därmed regeringens högst prioriterade miljöfråga. Den primära utgångspunkten i arbetet är att klimatförändringen är ett globalt problem. Att minska utsläppen av växthusgaser är en global utmaning som därmed kräver globala lösningar. FN har enats om att den globala temperaturökningen inte får överstiga två grader, men de åtaganden som hittills har gjorts är knappast tillräckliga för att på ett tillfredsställande sätt minska utsläppsnivåerna.

IPCC har gjort bedömningen att de globala klimatutsläppen behöver minst halveras till 2050 jämfört med 1990 för att undvika de värsta konsekvenserna. Den industrialiserade delen av världen behöver minska sina utsläpp med upp till

95 procent. Utsläppen per capita globalt bedöms behöva minska till två ton år 2050 och vara mindre än ett ton vid seklets slut.

Breda internationella överenskommelser om radikalt minskade utsläpp av växthusgaser är helt avgörande för att nå framgångar i det globala klimatarbetet. Sverige verkar för ett långsiktigt mål om minst en halvering av de globala utsläppen till 2050 och ett beslut om att de globala utsläppen måste börja minska före 2020.

Sverige och EU ska därför fortsätta att med kraft driva på för en tillräckligt kraftfull internationell klimatöverenskommelse. Den nya överenskommelsen behöver ange mer kraftfulla utsläppsminskningar, omfatta fler växthusgaser och fler länder, samt uppfylla kraven om en rättvis och hållbar global utveckling. Sverige har en stark tradition och hög ambition, och därmed också ansvar, i den internationella processen för att nå en överenskommelse om lägre utsläppsnivåer.

Sverige samarbetar med de länder som har högst ambitioner på klimatområdet och som vill gå före. Detta för att inspirera andra länder att i samarbete minska klimatpåverkan. Sverige ska initiera långsiktigt strategiskt samarbete med utvecklingsländer för överföring av grön teknik, investeringar, anpassningsåtgärder och skydd av skog.

Det behövs länder som går före och visar att det går att minska utsläppen samtidigt som goda förutsättningar skapas för tillväxt och välfärd, och därmed för ett gott liv.

Regeringen har tydligt slagit fast att Sverige ska visa detta ledarskap i klimatarbetet, både med vad vi gör här hemma och internationellt. Vi höjde därför kraftigt ambitionen för att minska utsläppen i Sverige och genom internationella klimatinsatser under förra mandatperioden; vi satte upp de högsta klimatambitioner i Europa och som första industriland lade vi fast en strategi för att göra oss oberoende av fossil energi. Vi gick till val på att ge förutsättningar för ett Sverige som visar ledarskap genom en ambitiös klimat- och energipolitik med klimatmål som är högre än vad som följer av internationella överenskommelser.

Med nationella åtgärder kan Sverige visa vägen för den omställning som är nödvändig runt om i världen. Endast om vi vidtar åtgärder på hemmaplan blir vi trovärdiga som engagerad aktör i internationella förhandlingar.

Samarbetet inom EU är viktigt för att åstadkomma utsläppsminskningar och avgörande för att åstadkomma en global klimatöverenskommelse. Genom EU kan vi se till att en viktig region i världen samarbetar ambitiöst på klimatområdet och vidtar åtgärder som dels minskar utsläppen och människans negativa påverkan, dels kan tjäna som ett föredöme för resten av världen. För att EU:s politik ska bli tillräckligt ambitiös krävs att enskilda medlemsländer är beredda att gå före. Samtidigt är EU plattformen för en klimatpolitik där gemensamma krav och spelregler skapas över hela Europa. EU ska minska sina utsläpp med 30 procent till 2020 jämfört med 1990, inom ramen för ett internationellt klimatavtal, där andra utvecklade länder gör motsvarande åtaganden. Kommissionen ska nu ta fram en analys av hur 30-procentmålet ska kunna fördelas och genomföras inom EU. Sverige vill se att EU sätter mål för 2030 och 2040 på vägen mot det övergripande målet om 80 till 95 procents utsläppsminskning år 2050. Sverige arbetar för att EU ska föra en ambitiös klimatpolitik, t. ex. genom att utarbeta en plan för att minska utsläppen med 30 procent och att verka för att EU:s alla medlemsländer inför en nationell koldioxidskatt i sektorer utanför EU:s utsläppshandelssystem. Utvecklingen visar att EU-15 är på väg att uppfylla sitt gemensamma åtagande att minska utsläppen med 8 procent för perioden 2008–2012 jämfört med 1990. För EU-27 har utsläppen minskat med ca 11 procent mellan 1990 och 2008.

Vårt nationella mål är att utsläppen för Sverige ska minskas med 40 procent till år 2020 jämfört med 1990. Målet avser verksamheter som inte omfattas av systemet för handel med utsläppsrätter och innebär att utsläppen av växthusgaser ska vara cirka 20 miljoner ton koldioxidekvivalenter lägre 2020 i förhållande till 1990 års nivå. Minskningen ska ske genom utsläppsreduktioner i Sverige och i form av investeringar i andra EU-länder eller flexibla mekanismer som Clean Development Mechanism (CDM). Den överföring av verksamheter som skett och kommer att ske från den icke handlande sektorn till den handlande sektorn kan komma att påverka det nationella klimatmålet. Regeringen avser återkomma till denna fråga.

Den långsiktiga visionen är att Sverige år 2050 inte har några nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären. Det innebär en genomgripande och omfattande utveckling och kräver bred medverk-

an från lokal och regional nivå, näringsliv, och myndigheter. Regeringen ska bygga vidare på den ambitiösa klimat- och energipolitiken genom att ta fram strategier och konkreta förslag för att skapa ett Sverige utan klimatutsläpp till 2050. Naturvårdsverket har i uppdrag att i samråd med andra myndigheter samt med länsstyrelserna lämna ett underlag för en svensk färdplan som ska beskriva hur utsläppsminskningarna kan se ut över tid och hur minskningen bör fördelas mellan olika sektorer för att nå målet på ett kostnadseffektivt sätt. Lokal och regional mobilisering är nödvändig och där kommer kommunerna och länsstyrelserna ha en viktig roll. Länsstyrelserna ges i uppdrag att starta dialoger för att ge underlag till Naturvårdsverket om hur den lokala och regionala nivån kan bidra för ett Sverige utan nettoutsläpp av växthusgaser. De regionala klimat- och energistrategierna, som länsstyrelserna fått i uppdrag att ta fram i bred samverkan, är en viktig grund för det arbetet. Även länsstyrelserna i Skåne, Dalarnas och Norrbottens län har som länsstyrelser i pilotlänen för grön utveckling viktiga roller som inspiratörer. De olika aktiviteterna inom ramen för arbetet med färdplanen skapar en drivkraft i det svenska nationella klimatarbetet. Frågan om hur vi ska nå visionen om inga nettoutsläpp år 2050 ska vara politiskt prioriterad lokalt, regionalt och nationellt. Genom dialog och delaktighet i processen med att ta fram färdplanen skapas en nationell förankring med det civila samhället, offentliga institutioner, berörda sektorer i näringslivet och allmänheten i stort.

Arbetet med anpassning till ett förändrat klimat i Sverige behöver stärkas och samordnas, både på central och regional nivå. Vidare måste kunskap om klimatanpassning spridas och genomsyra hela samhället och vara en del av myndigheters och organisationers verksamhet. Stora framtida kostnader kan därmed minskas eller till viss del undvikas. De positiva effekterna kan också bättre tas till vara.

De stora omställningar som samhället står inför kräver olika typer av åtgärder för att minska sårbarheten och anpassa verksamheter till ett successivt förändrat klimat. För att klara detta krävs en fortsatt uppbyggnad, förmedling och samordning av kunskap, både nationellt och regionalt.

Regeringen avser därför att inrätta ett nationellt kunskapscentrum för klimatanpassning vid

SMHI. Ett kunskapscentrum för klimatanpassning kan fungera som en nod där kunskapen samlas och utvecklas och förmedlas till olika delar av samhället. Centrumet ska framför allt samla in, sammanställa och tillgängliggöra kunskap som tas fram regionalt, nationellt och internationellt om klimatanpassning. relevanta myndigheter kan bistå det föreslagna kunskapscentrumet, liksom länsstyrelserna som redan i dag har det regionala samordningsansvaret för klimatanpassningsfrågor.

Satsningen på länsstyrelsernas arbete med klimatanpassning på lokal och regional nivå fortsätter. Arbetet på regional nivå ger också ett viktigt kunskapsflöde till det föreslagna nationella kunskapscentrumet.

För att tillgodose de ökande kraven på basunderlag för klimatanpassningsåtgärder satsas medel på Lantmäteriets, SGI:s och MSB:s verksamheter för insamling och utveckling av olika typer av geografisk och geoteknisk information. Basunderlaget utgör en viktig nyckelkomponent i utvecklingen av klimatanpassningsarbetet. Till sammans med kompetensen hos det nationella kunskapscentret kan det tjäna som underlag för myndigheters arbete samt för regionala handlingsplaner för klimatanpassning.

Det är av stor vikt att produktionen av förnybar el kan öka i enlighet med uppställda mål. Förenklingar avseende nätanslutning av anläggningar för förnybar elproduktion behöver därför fortsätta att genomföras. Regeringen bedömer att det är angeläget att årligen följa upp tillståndsprocesser för etablering av ny förnybar elproduktion samt att göra en översyn av processerna för nätanslutning, nätförstärkning respektive nätutbyggnad till följd av den höjda ambitionen för elcertifikatsystemet. Tillståndsprocesserna för både ny energiproduktion och kraftnät måste fortsätta att förenklas och förkortas.

Klimatförändringen har en direkt koppling till utvecklingen i utvecklingsländerna, särskilt i de minst utvecklade länderna och för de mest sårbara befolkningsgrupperna. Klimatförändringarna visar redan på ett stort behov av anpassning. De industrialiserade länderna har ett särskilt ansvar för att finansiera anpassningsåtgärder. Särskilt stöd behöver ges till de utvecklingsländer som minst av alla har orsakat problemen, men drabbas hårdast.

Under svenskt ordförandeskap i EU drev Sverige framgångsrikt på för att få fram ett ökat

stöd till utvecklingsländerna, ett arbete som nu fortsätter. Enligt beslut på FN:s klimatmöten ska utvecklingsländerna fram till 2012 samlat få ett klimatbistånd på 30 miljarder dollar. Av dessa bidrar EU med den största enskilda delen, en tredjedel av den totala summan. Från och med 2020 ska 100 miljarder dollar varje år gå till åtgärder för begränsning och anpassning i utvecklingsländer. Viktigt är även att det klimatbistånd som ges är nytt och additionellt, samt att ansträngningar görs att finna nya former av finansiering utöver den offentliga, som ett led i en internationell process.

Sveriges klimatbistånd ska utvecklas och allt bistånd ska klimatsäkras. De insatser som görs inom miljö-, vatten-, och energiområdena ska ha en tydlig klimatprofil och Sverige ska verka för att klimatperspektivet ska integreras i mottagarländernas egna utvecklingsstrategier. Under 2009–2012 satsar regeringen drygt fyra miljarder kronor på klimat och utveckling i biståndet. Insatser för att stödja anpassning till klimatförändringarna kan innebära åtgärder som syftar till att minska människors sårbarhet, exempelvis investeringar i hälsa, sanitet, fungerande ekosystem, mark och uthålligt jordbruk och tillgång till vatten, liksom projekt som är direkt relaterade till klimat, exempelvis väderprognoser och byggande av vallar.

Regeringen har utsett fyra särskilt prioriterade utvecklingsländer där Sverige genomför ett utökat samarbete på klimatområdet: Sydafrika, Mali, Bangladesh och Indonesien.

De olika samhällssektorerna ska i högre utsträckning än i dag bära sina kostnader för växthusgasutsläpp. Alla sektorer måste bidra till att klimatmålen kan nås, det gäller t.ex. energi, transport, jord- och skogsbruk, avfallshantering, industri och byggande. Transportinfrastrukturen utvecklas mot att skapa kommunikationer som är förenliga med miljö- och klimatmål. I princip bör alla transportslag bära sina kostnader för koldioxidutsläpp. Regeringen verkar därför för att både luftfartens och sjöfartens utsläpp inkluderas i en framtida internationell klimatregim och att internationella åtgärder genomförs för att minska dessa utsläpp. Sektorerna har också en viktig roll att inom sin verksamhet bidra till att den biologiska mångfalden bevaras och förstärks, till exempel genom bevarandet av grön infrastruktur och minskade utsläpp av miljöskadliga ämnen.

Ett av de viktigaste instrumenten för att minska utsläppen är systemet för handel med utsläppsrätter. Cirka 40 procent av EU:s utsläpp av växthusgaser täcks av systemet. EU har beslutat att flyget ska ingå i utsläppshandeln från och med 2012. Handelssystemet infördes redan 2005 och fler länder och regioner tar intryck av Europas erfarenheter. Genom att handelssystemet sätter ett internationellt pris på koldioxidutsläppen kan marknadens krafter användas för kostnadseffektiva utsläppsminskningar.

Verkningsfulla insatser mot klimatförändringar förutsätter internationell samverkan. Ett effektivt sätt att bidra till utsläppsminskningar utanför Sverige är att öka tillgängligheten till klimatsmart teknik. Genom internationellt samarbete kan de globala insatserna mot klimatförändringar omfatta mer långtgående åtaganden och genomföras i enlighet med klimatkonventionens princip om kostnadseffektivitet. Ett sätt för industriländerna att ta ansvar för finansiering av åtgärder i utvecklingsländer och bidra till tekniköverföring är mekanismen för ren utveckling (CDM) och de nya mekanismer som integreras i en ny FN-överenskommelse om minskningar av klimatutsläpp. Sådana mekanismer bidrar till stora och snabba utsläppsminskningar i utvecklingsländer och är viktiga instrument för investeringar av grön teknologi i växande ekonomier och utvecklingsländer. CDM har blivit framgångsrik. Fram till 2020 beräknas CDM kunna bidra med utsläppsminskningar på över åtta miljarder ton koldioxid-ekvivalenter. För Sveriges del bedömer Energimyndigheten att utsläppsminskningar som uppnås genom investeringar inom CDM bör uppgå till totalt 40 miljoner ton under perioden 2013–2020. Regeringen avser att återkomma med en precisering av bidraget till målet och en strategi för hur det ska uppnås.

Investeringarna bidrar även till att skapa en global utsläppsmarknad där det sätts ett pris på utsläppen även i länder utan bindande åtaganden om utsläppsminskningar. Det möjliggör för snabbt växande länder att inte behöva gå en koldioxidintensiv väg när ekonomin växer, utan i stället välja att redan från början investera i fossiloberoende teknik. Mot bakgrund av vunna erfarenheter och de långtgående globala utsläppsminskningar som är nödvändiga är det angeläget att CDM förbättras och förstärks. Andra kompletterande mekanismer utvecklas

för tiden bortom 2012. Sveriges insatser och program är viktiga bidrag till denna utveckling. FN-kontrollen av insatserna ska säkerställa att de går till åtgärder som annars inte skulle ha blivit av.

Många länder subventionerar fortfarande i stor utsträckning fossil energi. En rapport till G20-länderna visar att stödet till att producera och konsumera fossila bränslen uppgår till 400–700 miljarder dollar årligen. Fossilsubventioner står alltså för enorma summor pengar och genererar enorma mängder utsläpp. En total avveckling av världens subventioner av fossilbränsle till 2050 skulle enligt beräkningar minska de globala klimatutsläppen med tio procent och stimulera till användning av förnybar energi och ökad energieffektivisering. Regeringen ska i internationella sammanhang och på hemmaplan verka för att subventioner till fossila bränslen fasas ut och avskaffas.

I klimatpropositionen presenterades en samlad strategi för skatteändringar på energi- och miljöområdet som träder i kraft 2011, 2013 och 2015. Skatteförslagen beslutades genom att riksdagen antog propositionen Vissa punktskattefrågor med anledning av budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:41). En kontrollstation för att analysera energibalans, kostnader och klimatpåverkan ska genomföras 2015. Energisystemet behöver utvecklas mot ökad energieffektivitet, klimathänsyn och ökad andel förnybar energi. Utbyggnaden av vindkraften utgör en av de viktigaste delarna i att uppfylla målet om ökad andel förnybar energi. Regeringen har avskaffat den så kallade dubbelprövningen av vindkraften i syfte att underlätta utbyggnaden. Samtidigt kommer kärnkraften att vara en viktig del av svensk elproduktion under överskådlig tid. Med ett ökande fokus på klimatförändringarna uppfyller kärnkraften ett av de viktigaste kraven som ställs på dagens energikällor, nämligen att den endast innebär låga utsläpp av växthusgaser. Händelserna i Fukushima efter jordbävningen och tsunamin våren 2011 visar på vikten av att fortsätta upprätthålla högsta möjliga säkerhet kring kärnkraften. Regeringens ambition är att användningen av fossila bränslen för uppvärmning kommer att vara avvecklad till 2020.

År 2030 bör Sverige ha en fordonsflotta som är oberoende av fossila bränslen. Den inslagna vägen kan ge Sverige en ledande roll i den globala omställningen till ett samhälle som är oberoende av fossil energi. Insatserna för att klara omställ-

ningen till 2030 behöver utvecklas i ett nära samarbete med hela samhället, såväl konsumenter som miljöorganisationer, forskare och företag. Näringslivets och medborgarnas aktiva deltagande och engagemang behövs. Information till allmänheten om klimatfrågan samt att det finns tydlig och lättillgänglig information om produkters miljöprestanda i form av märkning uppmuntras fortsatt.

För att ytterligare främja och utveckla det regionala klimat- och energiarbetet samt nyttja det för att främja en miljödriven tillväxt har regeringen utsett tre pilotlän för grön utveckling. Uppdraget riktar sig till Länsstyrelserna för Norrbottens, Dalarnas och Skåne län. Länsstyrelserna i pilotlänen får sex miljoner kronor vardera för att under en treårsperiod (2010–2013) utveckla arbetsmetoder och verktyg samt dela med sig av sina erfarenheter och ge vägledning till andra län. Länsstyrelserna i pilotlänen ska också bidra med analyser av konsekvenser av nationella styrmedel på regional nivå i syfte att identifiera hinder och möjligheter för minskad klimatpåverkan och energiomställning. Arbetet förutsätter bred delaktighet från landsting, samverkansorgan, kommuner, näringsliv, myndigheter samt ideella organisationer.

Det finns en koppling mellan vissa åtgärder för att minska förlusten av biologisk mångfald och anpassning till ett förändrat klimat. En aktiv skogs- och naturvårdspolitik bidrar dels till att minska utsläppen av växthusgaser, dels till att förbättra våra möjligheter till anpassning till ett förändrat klimat.

Miljöutmaningen som ekonomisk möjlighet

Miljöutmaningarna ska användas som en ekonomisk hävstång för att skapa nya jobb och affärsmöjligheter. Miljöskatter bidrar till att stärka drivkrafterna för teknisk utveckling och investeringar.

Vår utveckling mot en grönare ekonomi, med en allt större tjänstesektor och växande företag inom miljöteknik, minskar utsläppen nationellt och bidrar genom export till att minska utsläppen globalt.

Regeringen har ökat insatserna för miljöteknikutvecklingen. Den 1 september 2011 presenterade regeringen en bred nationell miljöteknikstrategi med tre huvudmål:

- Att åstadkomma goda förutsättningar för framväxt och utveckling av miljöteknikföretag i Sverige.
- Att främja export av svensk miljöteknik och därmed bidra till hållbar ekonomisk tillväxt i Sverige och globalt.
- Att främja forskning och innovation inom miljöteknik och underlätta för innovationer att kommersialiseras.

Regeringen genomförde under den förra mandatperioden flera satsningar på miljöteknik. Regeringen tar nu detta arbete vidare genom ett antal åtgärder, aktiviteter och uppdrag på både kort och lång sikt. Det handlar om att tydliggöra det fortsatta arbetet att utveckla kompetens genom insatser i hela utvecklingskedjan – från forskning och utveckling via växande företag på hemmamarknaden till export på den globala marknaden. Därigenom skapas förutsättningar för att såväl export av svensk miljöteknik som antal anställda och omsättning i svenska miljöteknikföretag bör kunna öka mer än genomsnittet för svenskt näringsliv under perioden 2010–2015.

Under 2011–2014 satsar regeringen totalt 400 miljoner kronor på miljöteknikstrategin. Därutöver satsas betydande belopp genom Energimyndigheten, Sida, Vinnova, Tillväxtverket m.fl. Exempelvis på demonstrationsanläggningar, att ta innovationer från forskning till olika marknader, stöd för att få hjälp att medverka på delegationsresor, identifiera marknader, osv.

Stadsplanering kan underlätta de mest miljövänliga transportalternativen, såsom cykel och kollektivtrafik. Ny miljöteknik uppmuntrar medborgarna till miljöeffektiva val. Nya stadsdelar bör planeras så att dessa kan erbjuda hållbara transportlösningar baserade på modern kollektivtrafik. I den nya plan- och bygglagen tydliggörs kravet på tillgång till grönytor nära nya bostäder. Genom att sluta kretsloppen vad gäller vatten, avlopp, avfall och uppvärmning kan resursförbrukningen minskas. Biologiskt avfall kan i ökad utsträckning bli en resurs för biogasproduktion. Byggmaterial kan väljas utifrån hållbarhetskriterier. Miljöklassningen av byggnader som tagits fram i samverkan med byggbranschens aktörer är ett viktigt verktyg för hållbart byggande. Runt om i Sverige finns anläggningar av olika slag som fungerar som demonstrationsanläggningar. Det rör sig om fastig-

heter, vattenreningsverk, anläggningar för biogasproduktion, förbränningsanläggningar eller liknande. Intresset för de medel som finns inom Hållbara städer har varit stort och ansökningarna har varit av hög kvalitet. Satsningen på Hållbara städer fortsätter under 2012, främst för att säkerställa kunskapsspridning, uppföljning av projekten och att erfarenheterna ska kunna tas tillvara och utvecklas inom forskning och miljöteknikutveckling. Kommunerna kommer att spela en central roll för att förvalta den kunskapsbas och exportmöjligheter som utvecklats under satsningen på Hållbara städer.

Omställning mot en fossiloberoende fordonsflotta

År 2030 bör Sverige ha en fordonsflotta som är oberoende av fossila bränslen. I dag står transportsektorns utsläpp för cirka en tredjedel av de totala utsläppen. I snabb takt ställs nu bilparken om även om mycket kvarstår att göra. Alliansens miljöbilspremie ledde till en rivstart för miljöbilsutvecklingen och nya miljöbilar är även fortsatt skattebefriade under fem år. Trenden med stadigt ökande utsläpp från trafiken är bruten och minskningen av utsläpp från nya personbilar var förra året den största sedan mätningarna startade. Att skynda på omställningen av den svenska bilparken till mer energieffektiva fordon är en av de viktigaste miljöuppgifterna för regeringen. För detta krävs ytterligare utvecklade ekonomiska styrmedel och andra stimulanser.

Miljöbilsdefinitionen bör skärpas från den 1 januari 2013 så att den femåriga befrielsen från fordonsskatt alltid går till de mest miljöanpassade alternativen. Regeringen anser att en ny definition bör baseras på Europaparlamentets och rådets förordning (EG) om utsläppsnormer för nya personbilar (443/2009). Under 2010 var 40 procent av de personbilar som registrerades miljöbilar, vilket kan jämföras med miljöbilsandelen på ca 15 procent vid miljöbilspremiens införande 2007. Miljöbilsdefinitionen bör också därefter skärpas successivt för att en ungefär konstant andel av de nya bilarna ska omfattas av definitionen.

Den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar förlängs med två år för bilar som är utrustade med teknik för drift med elektricitet som tillförs genom laddning från yttre energikälla eller med

annan gas än gasol. Nedsättningen kommer därmed att gälla t.o.m. det beskattningsår som slutar den 31 december 2013. Fordonstekniken för hybrider, som framförallt drivs med fossilt bränsle, och etanolbilar har nått en sådan mognad att syftet att stimulera introduktionen av mer miljöanpassade bilar är uppfyllt för dessa bilar. Därför fortsätter inte subventionerna av dessa tekniker genom den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet. Den permanenta nedsättningen av förmånsvärdet till jämförbar konventionell bil gör emellertid att dessa får fortsatt stöd om miljöbilarna är dyrare i inköp än konventionella bilar. Åtgärden är en reformambition som presenterades i budgetpropositionen för 2011.

Bilköpare bör stimuleras att teknikneutralt välja de bästa miljöalternativen. Tekniken utvecklas nu snabbt och det finns ett behov att underlätta introduktionen av nya lösningar. Regeringen avser därför att från den 1 januari 2012 införa en ny supermiljöbilspremie om 40 000 kronor per bil till inköp av de bilar som släpper ut allra minst koldioxid. Målgruppen för bidraget föreslås omfatta privatpersoner, bilpooler, offentlig sektor samt företag, inkluderande taxibolag och biluthyrningsföretag, för att bidraget ska få ett så stort genomslag som möjligt.

Tankställen som erbjuder förnybara drivmedel har ökat kraftigt sedan mitten av 00-talet. För att stödja utvecklingen av nästa generations teknik, som ännu inte är fullt ut konkurrenskraftig, behövs kompletterande stöd och ambitiös energiforskning. Satsningar pågår på pilotanläggningar för nästa generations biodrivmedel. Bindande utsläppskrav för personbilar som börjar träda i kraft 2012 styr redan nu mot energieffektivare fordon. Sverige ska verka för ökade EU-krav för personbilars utsläpp.

Ett nationellt demonstrationsprogram för utveckling av elbilar och laddhybrider startade 2011. Programmet gäller åren 2011–2015 och har en budgetram på 200 miljoner kronor. Som en del i programmet utvecklas laddinfrastrukturen över hela landet.

I ett framtida transportsystem kommer alla transportslag att behöva utnyttjas effektivt. De olika transportslagen bör i högre grad bära sina egna miljökostnader och samhällsekonomiska kostnader bör i högre grad internaliseras i transportpriset. Att underlätta kombitrafik, fler trans-

porter på järnväg och en fordonsflotta som är oberoende av fossila bränslen är viktiga delar i en omställning av transportsystemet. Det är också angeläget att i samhällsplaneringen generellt främja en hållbar och transporteffektiv samhällsstruktur, såväl i tätorter som i landet som helhet. Regeringen satsar under 2012 och 2013 4 400 miljoner kronor på en robust infrastruktur och tillförlitliga järnvägstransporter. Åtgärderna kommer att bidra till att tillgodose nuvarande efterfrågan och på längre sikt att kunna möta en förväntad efterfrågeökning på järnvägstransporter med låg klimatpåverkan.

Mot bakgrund av att nedläggningen av tankställen i Sverige har ökat sedan 2006, har riksdagen under våren 2010 tillkännagivit att regeringen bör se över de konsekvenser som lagen om skyldighet att tillhandahålla förnybara drivmedel har för mindre tankställen i glesbygd (bet. 2009/10:TU15, rskr. 2009/10:228). I sammanhanget bör enligt riksdagen en översyn ske av frågan om tidsbegränsade dispenser, enligt bestämmelserna i lagen (2005:1248) om skyldighet att tillhandahålla förnybara drivmedel (den s.k. pumplagen). Enligt trafikutskottets mening är det viktigt att en fortsatt utveckling av tillgång på förnybara drivmedel kan förenas med att medborgarna även i landets mer glest befolkade delar ges ett rimligt utbud av drivmedelsstationer. Transportstyrelsen har på uppdrag av regeringen tagit fram två alternativa förslag som båda innebär lättnader i kravet på att tillhandahålla förnybart drivmedel. Ärendet bereds inom Regeringskansliet med avsikt att regeringen ska vidta åtgärder eller lämna förslag som innebär att dispensererna från pumplagens sista steg ska permanentas.

En samlad politik för en förbättrad havs- och vattenmiljö

Havsmiljöarbetet är prioriterat i miljöpolitiken. Regeringen presenterade under 2009 och 2010 en rad åtgärder för att förbättra och återställa havsmiljön och för att förstärka det internationella samarbetet genom propositionen En sammanhållen svensk havspolitik (prop. 2008/09:170) och skrivelsen Åtgärder för levande hav (skr. 2009/10:213). Riksdagen har ställt sig bakom att inriktningen för svensk havspolitik är att havets och kustområdenas resurser ska nyttjas hållbart så att ekosystemen bevaras och

restaureras samtidigt som havsanknutna näringar kan utvecklas, växa och bidra till att stärka Sveriges konkurrenskraft. Havspolitikerna ska vara integrerad och sektorsövergripande och utgå från en helhetssyn på nyttjande och bevarande av resurserna. Olika mål, processer och handlingsplaner inom havs- och vattenmiljöarbetet måste samordnas och integreras. Den nya Havs- och vattenmyndigheten som inledde sin verksamhet den 1 juli 2011, har en viktig roll i utformningen av detta arbete. Regeringen har under perioden 2007–2011 satsat drygt en miljard kronor på att förbättra havsmiljön. Satsningen på havsmiljö fortsätter genom att en havsmiljard har avsatts för perioden 2010–2014.

Åtgärder för en förbättrad havs- och vattenmiljö

Med en framgångsrik miljöpolitik skyddas och bevaras de livsviktiga ekosystem som finns i hav, sjöar och vattendrag. Regeringens havsmiljöpolitik har från inledningen av förra mandatperioden varit inriktad på konkreta åtgärder för förbättringar av havs- och vattenmiljön.

Sverige ska gå före, men samarbetet med andra länder i EU eller kring Östersjön är avgörande för resultat och framgång. Många av dagens miljöproblem som övergödning och ett alltför omfattande och i vissa fall olagligt fiske, går bara att lösa genom samarbete över gränserna. EU:s marina direktiv skapar goda förutsättningar för ett effektivt åtgärdsarbete genom kravet om att de länder som delar ett havsområde ska se till att havsmiljöförvaltningen är sammanhängande och samordnad över nationsgränserna. När det är lämpligt ska förvaltningen också samordnas med arbetet inom ramen för de regionala havskonventionerna.

De åtgärdsprogram, åtgärdsplaner och direktiv som Sverige har åtagit sig, både nationellt och i internationell samverkan, behöver genomföras fullt ut. En svensk havsplanering behövs som ett verktyg för detta. Regeringen avser därför att införa en lagstiftning för fysisk planering av de svenska haven en sjömil utanför baslinjen och i den svenska ekonomiska zonen. Havsplaneringen ska baseras på ekosystemansatsen. Havs- och vattenmyndigheten har en nyckelroll i arbetet med havsplaneringen, både i samarbetet inom Sverige och med grannländerna. Regeringen kommer under 2012 att

återkomma till riksdagen med förslag om havsplanering.

Arbetet med att minska övergödningen till haven är central. Övergödningen orsakas av hög tillförsel av näringsämnen från avloppsvatten, jordbruks- och skogsmark, industrier och trafik. Regeringen har på bred front arbetat för att minska tillförseln. Bland annat har regeringen förbjudit fosfat i tvätt- och maskindiskmedel och initierat pilotprojekt såsom syresättning av havsbottnar som ger möjligheter att testa nya metoder. Dessutom har regeringen stärkt det lokala havsmiljöarbetet genom att införa ett särskilt statligt stöd till lokala vattenvårdssatsningar (LOVA).

LOVA-satsningen om 100–120 miljoner kronor per år används på olika sätt för att förbättra havsmiljön, framförallt i syfte att minska övergödningen. Det handlar om projekt där kommuner eller ideella föreningar får bidrag för t.ex. musselodlingar, båtbottentvättar eller mottagningsanläggningar för toalettavfall. De åtgärdsprogram som nu ska genomföras av en rad myndigheter enligt ramdirektivet för vatten (2000/60/EG) kommer att få stor betydelse för möjligheterna att nå de vattenrelaterade miljö kvalitetsmålen Ingen övergödning, Hav i balans samt levande kust och skärgård och Levande sjöar och vattendrag.

Inom Östersjösamarbetet, Helcom, har länderna kommit överens om ett tak för utsläpp av näringsämnen och ett preliminärt beting för varje lands minskning av näringsämnen. Sverige har ett preliminärt beting på 21 000 ton kväve och 290 ton fosfor till 2016. Sverige har presenterat en nationell genomförandeplan. I planen beskrivs åtgärder, fördelade på olika sektorer, som krävs för att nå det preliminära betinget. Regeringen kommer att fortsätta att föra en dialog med de näringar och branscher som berörs av de krav som ställs på konkreta minskningar av utsläppen av fosfor och kväve från reningsverk, industri och jordbruk. Det handlar om en rad förbättringar som behöver göras, t.ex. att förbättra kvävereningen i befintliga avloppsreningsverk, minska antalet enskilda avlopp och att minska utsläppen från jordbruket. Inom jordbruket krävs att gamla såväl som nya åtgärder utvecklas och genomförs för att minska belastningen av näringsämnen samtidigt som hållbara produktionsmetoder tillämpas. I dag ingår inte luftburna utsläpp från väg- och sjötrafik i betinget men åtgärder kommer att behövas. Kväve-

oxider från förbränningsmotorer inom sjöfarten bidrar med en stor del av kvävebelastningen och sjöfarten bör liksom andra näringar bära sina miljökostnader i allt högre utsträckning jämfört med i dag.

Sverige har ett rikt båtliv och många människor är ute på sjöar och hav för att ta del av den storslagna svenska naturen. I och med att många är ute på sjön och vid kusterna så ökar också nedskräpningen. Skräpet i havet kommer både från land och från båtar, såväl från yrkes trafik som från fritidsbåtar. Det behöver bli enklare att lämna sitt avfall på rätt sätt i land och avfallsmottagningen måste bli bättre. Kommunerna måste fullfölja sin uppgift att hålla stränder och klippor fria från skräp och Naturvårdsverket har fått i uppdrag att följa upp detta arbete.

Ett annat problem är toalettavfall. Utsläpp av toalettavfall från fritidsbåtar leder till att vattnet tillförs både fosfor- och kväveföroreningar samt mikroorganismer och kommer därför att förbjudas.

Undersökningar visar att sjöfartens utsläpp av bl.a. partiklar och svavel antas orsaka cirka 50 000 förtida dödsfall per år i Europa och de bidrar till försurningen av miljön. Sverige satte svavelfrågan på den internationella kartan under 1970-talet och har drivit frågan även i den internationella sjöfartsorganisationen IMO. Där togs 2008 ett historiskt beslut om att skärpa kraven på svavelinnehåll i fartygsbränslen, vilket kommer att ske stegvis. IMO:s beslut utgör ett mycket viktigt steg mot att minska sjöfartens utsläpp och kommer att leda till miljö- och hälsovinster för Östersjön, Nordsjön och Engelska kanalen utgör ett särskilt svavelkontrollområde på grund av regionens extra känslighet för svavelutsläpp. Sverige avser att genomföra IMO:s överenskommelse tillsammans med och koordinerat med övriga stater runt Östersjön, Nordsjön och Engelska kanalen, så att genomförandet alltså sker på ett sådant sätt att svensk industris konkurrenskraft bevaras. Sverige ska verka för att berörda EU-länder och Ryssland genomför överenskommelsen.

Att bevara värdefulla miljöer till havs är lika viktigt som att göra det på land. Fjorton marina naturreservat har inrättats under denna och föregående mandatperiod. Sverige har i dag 26 marina naturreservat samt fem områden med permanent fiskeförbud. Vidare inrättades Sveriges första marina nationalpark, Koster-

havets nationalpark, hösten 2009. Erfarenheterna från Koster bör tas till vara vid fortsatt reservatsbildande till havs. Regeringen avser att verka för att fler marina naturreservat inrättas och där det är lämpligt efter samma modell som för Kosterhavet. Regeringen ska även verka för att det i Sverige och andra Östersjöstater inrättas marina reservat som tillsammans omfattar Östersjöns samtliga huvudbiotoper.

Internationellt och regionalt havsmiljösamarbete

Östersjön är ett känsligt och utsatt innanhav. En minskning av jordbrukets utsläpp av näringsämnen är en nyckelfråga. För att få till åtgärder och rädda Östersjöns, och även Västerhavets, marina miljö krävs inte bara ett starkt engagemang hos regeringarna i alla berörda länder, utan också ett brett engagemang på såväl lokal nivå som inom EU-kommissionen. En nära samordning mellan regionalt havsmiljöarbete och genomförandet av EU:s marina direktiv får allt större betydelse. När EU:s sötvattenpolitik ses över de kommande åren behöver detta ske med Östersjöns och Västerhavets marina miljö i åtanke. Sverige är pådrivande i arbetet med att påverka genomförandet och utvecklingen av EU:s havspolitik och det regionala havsmiljöarbetet inom Helcom och Oskar. Genom det svenska ordförandeskapet i Helcom, som pågår till den 30 juni 2012, har Sverige en unik möjlighet att vara pådrivande i arbetet för Östersjöns miljö. Prioriteringar under ordförandeskapet redovisas nedan under Regionala ordförandeskap.

Regeringen arbetar även aktivt för att reformera den gemensamma EU-politik som har bäring på miljön. Med EU:s strategi för Östersjöregionen skapas långsiktiga förutsättningar för att bredda EU:s engagemang för Östersjöregionens framtid, liksom att stärka åtgärdsinriktat samarbete mellan aktörer på lokal nivå i regionen. EU har sedan länge fört en ohållbar fiskeripolitik där kortsiktiga hänsyn har tagits till rent ekonomiska aspekter på bekostnad av miljön och det långsiktigt hållbara fisket. Regeringen kommer därför verka för att en ny gemensam fiskeripolitik inom EU bygger på hållbarhet såväl socialt och ekonomiskt som ekologiskt. Även inriktningen av EU:s jordbrukspolitik är av stor betydelse. Landsbygdspolitiken är i dag en mindre del av EU:s jord-

bruksbudget. I Sverige går i dag cirka 70 procent av medlen i landsbygdsprogrammet till miljöåtgärder. I utformningen av den framtida jordbrukspolitiken, inom ramen för en kraftigt minskad jordbruksbudget, verkar regeringen för en ökad styrning av gemensamma resurser till miljöåtgärder inom den andra pelaren.

Som ett led i förberedelserna för införandet av en svensk havsplanering deltar Sverige i ett gemensamt projekt om havsplanering i Bottenhavet tillsammans med Finland och Helcom. En svensk havsplanering innebär ett allmänt ökat samarbete med grannländerna om hur haven kan nyttjas på ett hållbart vis. För regeringen är det också viktigt att Sverige är aktivt inom EU i de processer som rör havsplanering och integrerad kustzonsplanering.

En agenda för biologisk mångfald och naturvård

Biologisk mångfald är tillsammans med klimatfrågan vår stora miljöutmaning och en hörnsten i regeringens miljöpolitik. Biologisk mångfald står därför för de största posterna i miljöbudgeten. Fungerande ekosystem är en förutsättning för allt liv på jorden. Biologisk mångfald säkrar nödvändiga ekosystemtjänster som försörjer oss med t.ex. råvaror, livsmedel och vattenrening. Ekosystemen är nödvändiga för att upprätthålla luftens syrehalt och jordens bördighet och för att buffra effekter av klimatförändringen.

Den stora utmaningen för naturvården är att utveckla det hållbara brukandet. Det är nödvändigt att utveckla skyddsformer där markägarna och brukarna är delaktiga och där deras engagemang och kunskap tas till vara. Detta är en viktig del av arbetet med att ge särskilt värdefulla naturområden ett formellt skydd.

Värnandet av biologisk mångfald måste genomsyra alla politikområden och varje sektor måste ta ett ansvar för sin påverkan på den biologiska mångfalden. EU-kommissionen presenterade under våren ett förslag till en strategi för biologisk mångfald till 2020. Strategin syftar till att bidra till att stoppa förlusten av biologisk mångfald och förstörelsen av ekosystemtjänster och i möjligaste mån återställa dem, samt vara en del av EU:s övergång mot en resurseffektiv ekonomi och är en integrerad del av Europa 2020-strategin.

Politiken ska fortsatt ställa miljökrav och sätta upp tydliga och långsiktiga miljömål för ett hållbart skogsbruk. De jämställda skogspolitiska produktions- och miljömålen ligger fast. De speglar vikten av avvägning mellan skogens många värden som alltid måste göras. Höga miljökrav kombineras med stöd och uppmuntran till markägare som tar egna initiativ på området. Detta kräver nära samverkan och utbyte mellan markägare, brukare, forskare, naturvårdare och myndigheter.

Regeringen har därför tagit initiativ till att föra en dialog med näringen, forskarvärlden miljöorganisationer och myndigheter för att utveckla det hållbara brukandet. Goda exempel och föregångare behövs. Regeringen avser att ge Miljömålsberedningen i uppdrag att ta fram en långsiktigt strategi för hållbar markanvändning.

Den svenska naturen, dess artrikedom, ekosystem och ekosystemtjänster, utgör en nationell resurs av oskattbar betydelse och som utvecklas i samspel med ekosystem på global skala. I kommissionens meddelande KOM (2011)244 om en strategi för biologisk mångfald i EU fram till 2020, beskrivs att utrotningen av arter globalt sker med oroväckande hög takt, mellan 100 och 1 000 gånger snabbare än den naturliga takten. Det är nödvändigt att politiken inriktas mot att bevara och utveckla denna tillgång. Sverige har därför ambitiösa miljö kvalitetsmål i fråga om att skydda ekosystem och bevara biologisk mångfald. Till detta kommer de mål på detta område som formulerades och antogs vid den tionde partskonferensen för konventionen om biologisk mångfald i Nagoya. Dessa mål syftar till att senast 2020 vidta åtgärder som stoppar förlusten av biologisk mångfald.

I ljuset av Sveriges åtaganden från Nagoya bedrivs i Regeringskansliet ett systematiskt arbete med att utveckla och förstärka arbetet med att skydda skogslandskapets ekosystem och biologiska mångfald. Arbetet utgår från en helhetsbild och syftar till att öka effektiviteten i arbetet med att bevara den biologiska mångfalden i skogslandskapet, som förbättrad miljöhänsyn, utökat formellt skydd och restaurering av skogs-ecosystem.

Den lokala naturvårdssatsningen, LONA, ska fortsätta. Finansiellt stöd genom LONA bör även kunna ges till samverkan eller erfarenhetsutbyte mellan kommuner inom Sverige eller med lokala myndigheter i andra länder inom det globala partnerskapet för städer och biologisk

mångfald under konventionen om biologisk mångfald.

Internationellt arbete

Sverige ska vara pådrivande för skydd av värdefull natur och ett hållbart brukande av skogar över hela världen. Genombrotten inom konventionen om biologisk mångfald under 2010 banar väg för globala ansträngningar för att hålla med det gemensamma globala naturkapitalet. Detta kommer att underlätta framsteg inom flera områden, som klimathotet, energi- och livsmedelsförsörjning och ekonomisk utveckling. Den stora utmaningen framöver blir att säkra Nagoyaplanens genomförande, bl.a. genom förbättrad finansiering.

Regeringen verkar fortsatt för att öka finansieringen av arbete med biologisk mångfald internationellt. Detta hänger nära samman med arbetet för ökat engagemang hos näringslivet och för att höja effektiviteten i biståndsarbetet.

Skydd av naturområden

Väl fungerande nationalparker, naturreservat och biotopskyddsområden utgör basen för det formella skyddet av värdefulla naturområden och kommer tillsammans med Natura 2000-områden och en ökad användning av naturvårdsavtal vara en fortsatt viktig del av svensk naturvård. Skyddsformen nationalstadsparker är även ett viktigt komplement för att skydda värdefull natur i och kring tätorter. Förra mandatperioden, bl.a. genom överenskommelse med Sveaskog, avsattes så mycket skog att det i det närmaste motsvarade delmålet för formellt skydd på 400 000 hektar. På skogsbolagens mark finns stora områden skyddsvärda skogsarealer. Genom överenskommelse med Sveaskog ska markbyten genomföras med dessa ägare för att nå delmålet om formellt skydd av skog.

Regeringen har en tydlig ambition att skyddsvärda skogar inte ska avverkas utan bevaras antingen som formellt skydd eller frivilliga avsättningar. Ytterligare värdefulla områden, såsom gammelskog, ska ges ett långsiktigt skydd och förvaltas väl. I regeringens proposition Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete (prop. 2009/10:155) får den parlamentariska miljövårdsberedningen i uppdrag att ta fram besluts-

underlag för ett nytt etappmål för långsiktigt skydd av skogsmark till 2020 i syfte att bidra till uppfyllelse av miljökvalitetsmålet levande skogar. Arbetet ska ske i samarbete med markägare och andra berörda. Fler kompletterande metoder behöver utvecklas som tar till vara markägares egna initiativ, engagemang och kunskap vid tillämpningen av de skyddsformer som finns för att bevara värdefull natur.

Regeringen är positiv till det arbete som görs inom Komet-programmet (Kompletterande metoder för skydd av skog), som har initierats i fem län. Givet att det bedöms vara ett effektivt arbetssätt är det regeringens ambitionen att verksamheten på sikt ska genomföras även i övriga län och omfatta fler naturtyper.

Åtgärder för att göra naturen tillgänglig för människor, inte minst genom att bevara och utveckla tätortsnära natur, står i fokus. Den tätortsnära naturen har betydelse, inte bara för den biologiska mångfaldens skull, utan också för att främja friluftsliv, värna en god livsmiljö och säkra tillgången till rekreationsmarker. Det gäller såväl i de nära tätorterna som i våra stora nationalparker. Regeringen verkar för ett aktivt och intensivt arbete med skydd av värdefull natur.

Totalt omfattas 6,6 miljoner hektar i Natura 2000-nätverk i Sverige, både på land och i vatten. Regeringen fortsätter nu arbetet med att färdigställa Natura 2000-nätverket. Under året har totalt 3 722 Natura 2000-områden i enlighet med art- och habitatdirektivet utsetts som särskilda bevarandeområden.

Naturvårdsverkets plan är att mellan 2009 och 2013 kunna inrätta 13 nya och sju utvidgningar av nationalparker tillsammans med boende och brukare. Regeringen avser att verka för att inrätta fler nationalstadsparker i landet.

Regeringen ser positivt på utvecklingen av biosfärområden som modellområden för hållbar utveckling och ansöker till Unesco om att utse Sveriges femte biosfärområde Östra Vätterbranterna.

Förvaltning för livskraftiga rovdjursstammar

Regeringens mål med rovdjurspolitiken är att Sverige ska ha livskraftiga rovdjursstammar i arternas naturliga utbredningsområden samtidigt som beslut som rör förvaltningen av rovdjuren fattas nära människor som lever i rovdjurens närhet. Sverige är ett av de länder i Europa där

rovdjursstammarna på senare år har haft den starkaste tillväxten.

Regeringen har tagit ett antal steg för en politik där rovdjursförvaltningen utformas nära de som berörs, de som närmast upplever konsekvenserna av rovdjursstammarnas tillväxt. Beslut om förvaltning av rovdjursstammarna har förts ned från den centrala nivån till regional nivå. Boende i närheten av rovdjur har därmed fått möjlighet att påverka sin situation och få inflytande.

Sverige har haft en kraftig tillväxt av vargstammen. Sverige ska uppfylla art- och habitatdirektivets förpliktelser när det gäller vargarna, och samtidigt slå vakt om människors livsförutsättningar i hela landet. Politiken grundar sig på tre delar: För att minska inaveln bland vargarna genomförs åtgärder som ökar den genetiska mångfalden. Naturvårdsverket och Statens jordbruksverk har i uppdrag att genomföra den genetiska förstärkningen. Under våren 2011 flyttades två genetiskt värdefulla vargar från renskötselområdet till platser i Örebro respektive Dalarnas län. Arbetet pågår med försök av utsättning av djurparksvalpar. Vargstammens tillväxt bör begränsas. Därför har en mycket noggrant kontrollerad licensjakt införts. Rovdjurspolitiken blir trovärdig om den förenar olika intressen och förankras bland människor. Därför utvecklas samarbetet med människorna på landsbygden, med jägarna och de olika naturvårdsorganisationerna i viltförvaltningsdelegationerna och samverkansråden.

Ett omfattande och aktivt arbete sker nu i vargförvaltningen runt om i landet. Detta involverar myndigheter på central nivå, länsstyrelser, forskare, djurparksansvariga och i det samarbete mellan miljöorganisationer, jägare, markägare och lokala politiker som successivt växer fram i viltförvaltningsdelegationerna.

Regeringen har haft en kontinuerlig och konstruktiv dialog med EU-kommissionen som har framfört kritik mot att Sverige har begränsat antalet vargar till 210 stycken. Sverige ska uppfylla de internationella förpliktelser vi gemensamt har förbundit oss till, inom EU, samtidigt som besluten om rovdjursförvaltningen måste fattas i Sverige. För att inte hamna i en situation där frågorna om jakt och vargstammens storlek ska avgöras i EU-domstolen har regeringen beslutat om ett antal steg, som ska skapa förutsättningar att behålla besluten i Sverige. Dessa innefattar bl.a. att regeringen utser en nationell kommitté med

uppgiften att bistå regeringen i arbetet med en hållbar rovdjurspolitik. I kommittén ska det finnas en bred sammansättning av intresseorganisationer, med naturorganisationer, jägarorganisationer, djurägarintressen, samer och kommunrepresentanter. Under 2012 görs ett tillfälligt uppehåll för licensjakt efter varg så som den utformades under 2010 och 2011. Jakt efter varg får endast ske utifrån ett skyddsmotiv. Nya beslut om licensjakt behöver komma i fas och integreras med de övriga åtgärder som är nödvändiga, såsom bättre genetisk mångfald. Licensjakten upptas därefter vintern 2013.

Kommittén kommer också att bistå i det arbete som rovdjursutredningen gör för att föreslå det långsiktiga målet för antalet vargar i Sverige. Under 2012 ska enligt riksdagsbeslutet från 2009 nya målnivåer presenteras för samtliga rovdjursarter dels med beaktande av att gynnsam bevarandestatus ska föreligga, dels med beaktande av de olika förutsättningarna i förvaltningsområdena, de socioekonomiska förutsättningarna samt rovdjurens funktion och ekologiska roll i ett ekosystemperspektiv. Det kommer att krävas ett brett förankringsarbete för att nå gynnsam bevarandestatus för vargen. Det framtida antalet vargar ska bestämmas med hänsyn både till förpliktelsen att nå gynnsam bevarandestatus, vargens roll i ekosystemet och till människorna som bor i de berörda landsbygdsområdena. Samtidigt som vi tar vår andel av en vargstam i bältet Norge, Sverige, Finland och Ryssland, ska vi värna möjligheterna för människor att leva, arbeta och få sin utkomst i landsbygd och glesbygd.

Rovdjursutredningen kommer att överlämna sitt slutbetänkande om mål för rovdjursstammarnas utveckling senast den 1 juli 2012. För att ytterligare stärka arbetet med en vargstam med gynnsam bevarandestatus har Sverige, Norge och Finland ingått en överenskommelse på politisk nivå om ett utökat och stärkt samarbete mellan de tre länderna.

Regeringen har i länsstyrelsernas regleringsbrev för 2010 givit länsstyrelserna i uppdrag att följa upp och redovisa det första årets arbete i de regionala viltförvaltningsdelegationerna. Regeringen bedömer att det kan finnas behov av att genomföra vissa justeringar och förtydliganden i den förordning som reglerar viltförvaltningsdelegationernas arbete (SFS 2009:1474) och återkommer till det i annan ordning.

I Naturvårdsverket regleringsbrev för 2010 fick verket i uppdrag att utarbeta ett åtgärdsprogram för kungsörn. Uppdraget har redovisats och omfattar åtgärder för att kungsörnen ska ha en gynnsam bevarandestatus. Programmet ska, inom ramen för den nationella rovdjurspolitiken, vara vägledande för förvaltningen av kungsörn. Regeringen kommer att återkomma i särskild ordning med förslag till åtgärder för att förbättra situationen för kungsörnen i Sverige.

Ett utvecklat strandskydd

Landsbygdens möjligheter till utveckling och tillväxt ska förbättras. Det ska även i mindre tätorter finnas förutsättningar att utveckla attraktiva boendemiljöer och verksamheter. Det är ett viktigt mål för regeringen att åstadkomma ett mer ändamålsenligt strandskydd, som beaktar behovet av utveckling i hela Sverige, särskilt i många landsbygder, samtidigt som ett långsiktigt skydd av strändernas natur- och friluftsvärden inte äventyras. Trycket på ytterligare byggnation är stort i områden som redan har exploaterats i hög grad. Samtidigt är bebyggelsestrycket lågt och tillgången till orörda stränder ofta god i kommuner som har problem med avfolkning.

De nya strandskyddsbestämmelserna som har trätt i kraft under 2009 och 2010 syftade bl.a. till att stödja utveckling av landsbygden genom att strandnära bebyggelse blir möjlig i särskilt utpekade områden i översiktsplanen. De nya strandskyddsreglerna innebär att det lokala och regionala inflytandet över strandskyddet har ökat. Kommunerna har fått huvudansvaret för att pröva frågor om upphävande av och dispens från strandskyddet. Länsstyrelsens roll har stärkts genom de nya bestämmelserna om att länsstyrelsen ska bevaka strandskyddets intressen vid kommunal planläggning och överpröva kommunala beslut om upphävanden och dispenser.

Kommunala insatser när det gäller planering är en grundförutsättning för en attraktiv boendemiljö och vad det innebär i form av bl.a. tillgången till strandnära lägen i landsbygdsområden. Brister i tillämpningen av strandskyddsreglerna har förekommit under lång tid och var också en av anledningarna till att regeringen valde att göra förändringar i reglerna.

Det finns indikationer som tyder på att den ändring av strandskyddsreglerna som trädde i kraft 2009 och 2010, med syfte att bland annat

underlätta för viss byggnation i strandnära lägen, inte har fyllt sitt syfte, har tillämpats olika över landet och har lett till oavsedda effekter. Medel avsätts för att underlätta för attraktivt boende på landsbygden. En översyn av utfall och tillämpning av det nya regelverket ska göras. Regeringen avser att ge Boverket och Naturvårdsverket i uppdrag att göra en översyn av utfall och tillämpning av det nya regelverket och vid behov föreslå förändringar. Förslaget innebär även en informations- och kompetensinsats vad gäller strandskyddsreglerna, kompletterat med ett planeringsstöd till landsbygdskommuner.

Giftfri miljö

Regeringen har gjort giftfri miljö till en av de miljöpolitiska huvuduppgifterna under mandatperioden 2010–2014. Mer pengar satsas och flera nya initiativ tas för att kemikalier som skadar miljön eller riskerar människors hälsa ska fasas ut eller oskadliggöras. Barn och ofödda barn är generellt sett mer sårbara än vuxna för exponering av farliga kemikalier p.g.a. sitt beteende och att de äter, dricker och andas mer luft än vuxna i förhållande till sin kroppsvikt. Genom den ökande konsumtionen av leksaker, kläder, elektronik, kosmetika och andra varor utsätts barnen för kemikalier med t.ex. cancerframkallande, fortplantningsstörande eller allergiframkallande egenskaper. Regeringens ambition är att minska riskerna för att utsättas för farliga kemikalier i vår vardagsmiljö. Föräldrar måste kunna känna sig trygga i att deras barn inte kommer i kontakt med kemiska ämnen som kan ge allvarliga skador senare i livet.

Kemikalieinspektionen får en resursförstärkning på sammanlagt 100 miljoner kronor under perioden 2011–2014 för genomförande av en handlingsplan för en giftfri vardag. Även andra myndigheter, näringsliv, forskning samt konsument- och miljöorganisationer kommer att engageras i genomförandet. Både Kemikalieinspektionen och regeringen kommer att etablera dialoger med företag för att främja och stödja dem att i högre utsträckning byta ut farliga ämnen i kemiska produkter och varor. Kemikalieinspektionen kommer att väsentligt öka sin tillsyn över farliga ämnen i leksaker och andra varor. Tillsammans med Konsumentverket kommer myndigheten att öka informationen om kemiska risker till konsumenter och inköpare så

att deras möjligheter till medvetna miljöval stärks. Det behövs vidare ett intensifierat och effektivare arbete med att få bort hälsoskadliga kemikalier i livsmedel. Regeringen har till kommissionen ansökt om att få halvera det nuvarande gränsvärdet för kadmium i mineralgödsel och kommer att överväga en ytterligare sänkning beroende på vad Jordbruksverket m.fl. myndigheter föreslår inom pågående uppdrag. Kemikalieinspektionen kommer att överväga begränsningsförslag inom Reach för sådan användning av kadmium som är av betydelse för förorening av åkermark. Livsmedelsverket och Kemikalieinspektionen kommer att utöka sitt samarbete kring rester av växtskyddsmedel, i livsmedel samt farliga ämnen i utrustning som kommer i kontakt med livsmedel.

Regeringen bedömer att den sammantagna skyddsnivån i EU:s lagstiftning och de internationella överenskommelserna många gånger är otillräcklig, framför allt för att skydda barn och ungdomar i vardagen. Därför har Miljömålsberedningen givits i uppdrag att till den 15 juni 2012 ta fram en strategi för Sveriges kommande arbete inom EU och internationellt. I direktivet till beredningen pekar regeringen bl.a. på nya utmaningar i form av kombinationseffekter och hormonstörande ämnen samt nanomaterialens möjliga risker för människa och miljö. Det ingår också i beredningens uppdrag att analysera hur det kan säkerställas att läkemedelsrester som kommer ut i miljön inte hotar växt- och djurliv eller dricksvattnets kvalitet. Som ett stöd till beredningens överväganden kommer Kemikalieinspektionen att tillsammans med andra berörda myndigheter göra en bred genomgång av EU:s lagstiftning för att identifiera förbättringsområden.

Regeringen var framgångsrik i att driva på för skärpta kemikaliekraV i det nya leksaksdirektivet (2009/48/EG), som träder i kraft den 20 juli 2013. Regeringen kommer nu noggrant att bevaka att den praktiska tillämpningen blir i linje med lagstiftarens intentioner att i hög grad skydda barn mot risker orsakade av kemiska ämnen, framför allt vad gäller cancerframkallande ämnen.

Regeringen ger fortsatt prioritet åt att driva på EU-kommissionen att lägga fram förslag till hur kemikalielagstiftningen behöver anpassas för att hantera riskerna med hormonstörande ämnen och med kombinationseffekter av kemikalier, utifrån rådsslutsatser från 2009. Parallellt kom-

mer regeringen att överväga olika nationella och EU-initiativ mot specifik användning av kända hormonstörande ämnen. Regeringen var drivande för att EU i november 2010 förbjöd användningen av bisfenol A i nappflaskor. Behovet av och förutsättningarna för att genomföra ett brett förbud mot ämnet analyseras och ärendet bereds för närvarande i Regeringskansliet. EU:s kemikalielagstiftning Reach innehåller verktyg för att identifiera, begränsa och fasa ut farliga kemikalier. Regeringen anser att arbetet på EU-nivå hittills har gått för långsamt. Genom resursförstärkningen till Kemikalieinspektionen skapas förutsättningar för Sverige att bli ett av de ledande medlemsländerna i EU när det gäller att ta fram förslag till åtgärder för en effektivare tillämpning av gemensam lagstiftning, samt vid behov verka för en strängare lagstiftning.

Företag och institutioner bör i större utsträckning än i dag aktivt bidra till en giftfri vardag genom fler medvetna produktval. Det är därför angeläget att utveckla lagstiftning och standarder, inom EU och internationellt, om vilken slags information som för ett givet varuslag ska föras vidare till vem och i vilket format. Inom EU avser regeringen att verka för dels att reglerna i Reach även i praktiken leder till att väsentlig information sprids längs hela distributionskedjan, dels att möjligheten till specifika krav på information analyseras i översynen av andra rättsakter. Sverige fortsätter också att verka för att högnivåmötet 2012 inom den globala kemikaliestrategin (SAICM) fattar beslut om att utveckla ett globalt ramverk för överföring av information om farliga ämnen i varor. Mötet kommer även att behandla frågor om kemikalier i läkemedel, hormonstörande ämnen samt kemikalier i elektroniska och elektriska produkter.

Den globala kemikalieregimen behöver utvecklas från sin nuvarande fragmenterade form till att bli mer effektiv, framtidsytande och robust. En sådan regim skulle bygga på existerande instrument och erfarenheter av samverkan men också innehålla möjligheten att i en ramkonvention reglera fler farliga ämnen av globalt intresse. Regeringen kommer att verka för att UNCSO 2012 (eller annat lämpligt forum) ger en tydlig politisk signal om att lansera en process för utveckling.

Förhandlingarna om en ny global kvicksilverkonvention går in i ett slutskede under 2012. Regeringen kommer att fortsätta att verka för en

konvention som omfattar hela livscykeln från brytning till slutförvar av kvicksilver. En prioriterad fråga för Sverige är strikta regler för användning av kvicksilver i produkter, där Sverige bidrar med kompetens och erfarenheter från sitt nationella totalförbud.

Avfallshantering

Sverige tillhör ett av de länder som kommit längst i omställningen till en giftfri och resurs-effektiv avfallshantering som en följd av ett brett engagemang hos svenska folket och olika aktörer i samhället. Dock finns det fortfarande en stor potential att utveckla hushållens avfallshantering så att avfallet i större utsträckning kan användas som en resurs.

Regeringen beslutade därför att utse en särskild utredare för att göra en allmän översyn av avfallsområdet (dir. 2011:66). Översynen ska utgå från att avfallshanteringen ska ske på ett resurseffektivt och miljömässigt sätt, vara effektiv för samhället och enkel för konsumenter och andra användargrupper. Utredningen ska vara färdig den 1 juni 2012. Avsikten är att systemet ska bli enklare och tydligare för alla inblandade oavsett var man bor i landet. Det ska vara enkelt och nära att bidra till att samla in och återvinna avfall.

Utredaren ska göra en översyn av avfallsområdet främst avseende utformningen och ansvaret för insamlingen och omhändertagandet av hushållens avfall, inklusive producentansvaret för förpackningar och returpapper. Utredningen ska innehålla en översyn av ansvaret för näringslivets avfall, särskilt avseende hushållsavfall, förpackningar och returpapper. Utifrån detta ska utredaren föreslå hur avfallshanteringen bäst bör utformas. Utredaren ska även undersöka om det bör införas ytterligare styrmedel för att bättre möjliggöra utsortering av matavfall för att utöka biogasproduktionen, samt omhänderta farligt avfall, grovavfall och textilavfall.

Nedskräpningen i samhället har ökat under senare år. Regeringen anser att åtgärder för en minskning av nedskräpningen är prioriterade. Mot bakgrund av detta gjordes en lagändring så att en s.k. nedskräpningsförseelse kan leda till ordningsbot. Vidare har regeringen gett Naturvårdsverket i uppdrag att under en treårsperiod utöka informationen till allmänheten för att minska nedskräpningen, men också genom att

utveckla vägledningen till kommunerna och att föra dialoger med berörda aktörer. Regeringen följer noggrant detta arbete.

Regeringen har i juni 2011 fått in en redovisning av ett regeringsuppdrag från Naturvårdsverket om en översyn av omhändertagandet av bilar. Naturvårdsverket konstaterar att det är mycket varierande kvalitet på det omhändertagande av uttjänta bilar som görs. Vissa verksamheter följer mycket väl de krav som ställs, medan andra inte alls gör det. Underlaget har sänts på remiss till berörda instanser och regeringen avser därefter att ta ställning till förslagen som på olika sätt avser att förbättra omhändertagandet av bilar.

Regeringen har i juni 2011 även fått in en redovisning av ett regeringsuppdrag från Naturvårdsverket om nedskräpande av uttjänta fritidsbåtar. Underlaget har sänts på remiss till berörda instanser och regeringen avser därefter att ta ställning till förslagen som bl.a. handlar om att införa ett producentansvar för fritidsbåtar och att införa ett fritidsbåtsregister.

Ett effektivare miljöarbete

Arbetet med att uppnå de av riksdagen antagna miljö kvalitetsmålen utgör grunden för den nationella miljöpolitiken. Det miljöarbete som genomförs av alla samhällets aktörer bidrar till att miljö kvalitetsmålen nås. Regeringen har ett ansvar gentemot kommande generationer att aktivt arbeta för att lösa miljöproblem och att få en uthållig användning av naturens resurser. De 16 miljö kvalitetsmålen uttrycker den miljömässiga dimensionen av hållbar utveckling och konkretiserar även miljöbalkens mål om att främja en hållbar utveckling. Miljö kvalitetsmålen är väl etablerade och har stor acceptans i det nationella, regionala och lokala miljöarbetet.

Regeringen har gjort en översyn för att finna möjliga effektiviseringar och förenklingar i systemet och få en ökad samhällsekonomisk effektivitet. Regeringen har i propositionen Svenska miljö mål (prop. 2009/10:155) presenterat ett modernare och effektivare miljö målssystem som bygger på att kunna svara upp mot de miljöpolitiska utmaningar som finns för att inom en generation kunna skapa möjligheter att lösa de stora miljöproblemen i Sverige och samtidigt kunna skapa en hållbar samhällsutveckling.

Regeringen anser att miljö målssystemet har gett en bra uppföljning och redovisning av tillståndet i miljön. Systemet behöver däremot utvecklas till att ge tydligare vägledning om hur miljö kvalitetsmålen mest effektivt ska nås. Regeringen genomför nu de förändringar i miljö målssystemet som föreslogs i propositionen Svenska miljö mål (prop. 2009/10:155). Ett tydligare fokus läggs på genomförande och åtgärdsarbetet. Bl a har en parlamentarisk kommitté, Miljö mål-beredningen, tillsatts som på regeringens uppdrag ska ge förslag till strategier med etappmål, styrmedel och åtgärder för att nå miljö kvalitetsmålen (dir. 2010:135). Beredningen ska utveckla en bred dialog med länsstyrelser och andra myndigheter, företrädare för regionala och kommunala samverkansorgan eller landsting, kommuner, näringsliv, ideella organisationer och forskarsamhället. Syftet med dialogen är att inhämta kunskap och förankra beredningens förslag till strategier. Även de 25 myndigheterna med ansvar i miljö målssystemet har getts en tydligare roll i åtgärdsarbetet.

Regionala ordförandeskap

Den snabba temperaturökningen i Arktis och spridningen av kemikalier till de arktiska områdena är en global angelägenhet. Ett varmare Arktis hotar inte bara den sårbara arktiska miljön och levnadsbetingelserna i norr utan påverkar också det globala klimatsystemet. Spridningen av sotpartiklar och kemikalier i och utanför Arktis förorsakar redan allvarliga konsekvenser för människor, djur och natur i Arktis. Under sitt ordförandeskap i Arktiska rådet (2011–2013) uppmärksammar Sverige särskilt kopplingen mellan den arktiska miljön och behovet av ett kraftfullt globalt agerande inom klimat- och kemikaliearbetet. Arbetet för en global kvicksilverkonvention är ett sådant exempel. Bevarandet av biologisk mångfald och ekosystemtjänster ett annat och blir också en huvudfråga. Ett helhetsgrepp måste tas med fokus på naturmiljön i allmänhet och klimatfrågan i synnerhet. Sverige ska verka för att öka skyddet för den känsliga arktiska miljön, genom skydd av känsliga områden och ökade miljökrav på näringsverksamhet i regionen, exempelvis genom att utveckla minimikrav för miljökonsekvensbeskrivningar. Miljösamarbete i närområdet, däribland med Ryssland, ges särskild prio-

ritet genom det svenska ordförandeskapet i Barentsrådets miljösamarbete (2010–2012).

Det svenska ordförandeskapet i Helcom (Helsingforskommissionen) som pågår till 30 juni 2012 ger regeringen stora möjligheter att vara pådrivande för att förbättra Östersjöns miljö. En av ordförandeskapets prioriteringar är att stärka genomförandet av Helcoms aktionsplan för Östersjön. Åtgärdsplanen innehåller höga krav på utsläppsminskningar av övergödande ämnen och farliga kemikalier, samt en rad åtgärder för att stärka skyddet för den biologiska mångfalden och skapa en miljövänlig sjöfart. Alla Östersjöländerna genomför nu sina nationella åtgärdsprogram. Att verka för ett starkt politiskt stöd i Östersjöregionen och bred aktörssamverkan är av stor betydelse för att nå resultat i arbetet. Genom en särskild Östersjöfond som Sverige bidragit till utvecklas en rad investeringsprojekt, exempelvis utbyggnad av reningsverk för att åtgärda s.k. hot spots i Östersjöområdet. Det svenska ordförandeskapet är också pådrivande för att stärka Helcoms roll i genomförandet av den EU-politik som har betydelse för Östersjöregionen. Att garantera att Helcoms beslut grundar sig på bästa tillgängliga vetenskapliga underlag är av stor betydelse. Helcoms arbete med att utveckla regional havsplanering bidrar till genomförandet av EU:s maritima politik och skapar långsiktiga förutsättningar för en god och gemensam förvaltning av Östersjön.

3.7 Fonder

3.7.1 Batterifonden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att Batterifondens medel, som tagits ut med stöd av lagen (1990:1332) om avgifter för miljöfarliga batterier, får användas för forskning om batterier.

Skälen för regeringens förslag: När förordningen (2008:834) om producentansvar för batterier trädde i kraft den 1 januari 2009 avskaffades miljöavgiften på bly- och kvicksilverbatterier. Därmed har batterifonden inte några intäkter, utöver ränteutäkterna från Riksgäldskontoret, från sådana batterier. Avgifterna togs

ut för att täcka insamling, transport, bortskaffande och information om hanteringen (27 kap. 7 § miljöbalken och förordningen 1997:645 om batterier). Den 1 februari 2010 uppgick fondens medel till ca 773 miljoner kronor. Naturvårdsverket har på regeringens uppdrag föreslagit hur inestående medel i Batterifonden ska användas (M2010/1035/Ke). Regeringen avser att besluta om att dessa fördelas i enlighet med rapportens förslag. Det innebär 404 miljoner kronor till insamling och återvinning av de batterier som sattes på marknaden före den 1 januari 2009, 40 miljoner kronor till återbetalning av miljöavgifterna för batterier som exporteras ut ur Sverige, 20 miljoner kronor till Naturvårdsverkets kostnader för prövning av frågor om utbetalning av medlen samt tillsyn, 4 miljoner kronor till slutförvar av det kvicksilver som har utvunnits från kvicksilverbatterierna samt 100 miljoner kronor till informationsinsatser för att upprätthålla och utveckla kunskapsnivån avseende batteriinsamling. Därmed återstår 205 miljoner kronor av fondens medel. EU:s batteridirektiv (2006/66/EG) ställer krav på att medlemsstaterna stimulerar utveckling av ny återvinnings- och behandlingsteknik samt främjar forskning om miljövänliga och kostnadseffektiva återvinningsmetoder för alla typer av batterier och ackumulatorer. Fondens medel har betalats in i syfte att motverka att batterier påverkar vår miljö och hälsa på ett negativt sätt. Regeringen föreslår att medel ur fonden används till forskning som svarar mot detta syfte samt till fordonsenergi-relaterad batteriforskning. Fondens medel bör fördelas över minst en sexårsperiod räknat från 2009. Denna bedömning tar hänsyn till faktorer som batteriers tekniska livslängd och omloppstid i samhället samt så kallad lagringseffekt.

Under 2010 har Naturvårdsverket börjat ta ut en miljöavgift på slutna nickelkadmiumbatterier och placerat dessa medel på ett separat batterikonto i enlighet med förordningen (2008:834) om producentansvar för batterier. I övrigt har de tidigare kostnader som uppstod för informationsarbete helt upphört tillsammans med debitering av miljöavgift på bly- och småbatterier. Ur batterifonden har under 2010 11 450 217 kronor använts för insamling av blybatterier, 1 893 233 kronor för ersättning till kommuner för sortering av batterier samt 5 074 468 kronor för Naturvårdsverkets handläggning. Behållningen uppgick den 31 december 2010 för blybatterier till 430 miljoner kronor, för

småbatterier till 362 miljoner kronor och för nya kadmiumbatterier till 8 miljoner kronor.

3.7.2 Kärnavfallsfonden

Den som har tillstånd att inneha eller driva en kärnkraftsreaktor ska betala avgifter och ställa säkerheter. Avgifterna avser finansiering av bland annat kostnader för att ta hand om använt kärnbränsle och annat radioaktivt avfall, kostnader för en säker avveckling och rivning av kärnkraftverken samt kostnader för den forskning och utveckling som har samband med detta. Avgifterna ska beräknas i förhållande till den energi som levereras och betalas kvartalsvis till Kärnavfallsfonden. Regeringen beslutar om avgiftens storlek. Kärnavfallsfonden har till uppgift att förvalta de medel som betalas av de avgiftsskyldiga. Medlen i fonden finansierar kärnkraftsindustrins verksamheter kopplade till kärnavfallsprogrammet, nu och i framtiden. De avgiftsskyldiga ska även betala en avgift till staten som ett kostnadsbidrag för slutlig hantering av restprodukter från kärnteknisk verksamhet som har ett samband med framväxten av det svenska kärnkraftsprogrammet. Sedan 1996 förvaltas medlen för båda verksamheterna av Kärnavfallsfonden. Kärnavfallsfonden anger i resultatredovisningen för 2010 att fonden under året tillfördes avgifter på totalt 1 033 miljoner kronor (846 miljoner kronor för 2009). Utbetalningarna uppgick under samma tid till 1 301 miljoner kronor (1 362 miljoner kronor för 2009). Marknadsvärdet var vid 2010 års utgång 44 236 miljoner kronor (43 206 miljoner kronor vid 2009 års utgång).

3.8 Budgetförslag

3.8.1 1:1 Naturvårdsverket

Tabell 3.4 Anslagsutveckling 1:1 Naturvårdsverket

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
2010	Utfall	348 145	Anslags-sparande	11 069
2011	Anslag	375 332 ¹	Utgifts-prognos	377 733
2012	Förslag	367 682		
2013	Beräknat	374 067 ²		
2014	Beräknat	376 180 ³		
2015	Beräknat	386 220 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 367 682 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 362 129 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 362 129 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för Naturvårdsverkets förvaltningskostnader, inklusive verkets kostnader för att administrera de verksamheter som finansieras via sakanslagen.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.5 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Slagslag	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2010	9 050	–	2 451	6 599
Prognos 2011	9 000	–	–	–
Budget 2012	9 000	–	–	–

Tabell 3.6 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Slagslag	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Uppdragsverksamhet			
Utfall 2010	19 137	19 137	0
(varav tjänsteexport)			
Prognos 2011	18 900	18 900	0
(varav tjänsteexport)			
Budget 2012	18 900	18 900	0
(varav tjänsteexport)			

Intäkterna från offentligrättslig verksamhet för 2010 uppgick till 9,1 miljoner kronor, varav 6,3 miljoner kronor från miljöskyddsavgifter som redovisas mot inkomsttitel 2537 Miljöskyddsavgifter och 2,8 miljoner kronor från övriga offentligrättsliga avgifter som redovisas mot inkomsttitel 2552.

Intäkterna har ökat med drygt 7 miljoner kronor under 2010 jämfört med 2009. För 2011 beräknas avgifterna till 9 miljoner kronor, varav merparten från miljöskyddsavgifter.

Naturvårdsverket får disponera avgifter som avser jägarexamen och jaktkortsregister, batterifonden och den s.k. NOx-avgiften.

Regeringens överväganden

För ändamål och verksamheter som avser utökat ansvar för tillsynsvägledning enligt miljötillsynsförordningen (2011:13) föreslås att 500 000 kronor per år fr.o.m. 2012 överförs till anslaget 1:9 *Statens jordbruksverk* under utgiftsområde 23.

Regeringen föreslår att nationalparksföreskrifterna ses över i syfte att möjliggöra kommersiell verksamhet. För detta arbete föreslås att 5 miljoner kronor per år 2012–2013 tillförs anslaget.

Beräkningar i tidigare budgetpropositioner påverkar beräknade anslagsramar för 2012–2015.

Regeringen föreslår därmed att 367 682 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Naturvårdsverket* för 2012. För 2013 beräknas anslaget uppgå till 374 067 000 kronor, för 2014 till 376 180 000 kronor och för 2015 till 386 220 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2012–2015 beräknats enligt följande:

Tabell 3.7 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:1 Naturvårdsverket

Tusental kronor				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	375 332	375 332	375 332	375 332
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	3 655	10 236	18 360	28 867
Beslut	5 000	5 087	0	0
Överföring till/från andra anslag	-16 305	-16 588	-16 938	-17 390
Övrigt			-574	-589
Förslag/beräknat anslag	367 682	374 067	376 180	386 220

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

3.8.2 1:2 Miljöövervakning

Tabell 3.8 1:2 Miljöövervakning

Tusental kronor				
2010	Utfall	302 512	Anslags-sparande	1 581
2011	Anslag	294 993 ¹	Utgifts-prognos	288 485
2012	Förslag	292 714		
2013	Beräknat	277 714		
2014	Beräknat	277 714		
2015	Beräknat	277 714		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för att följa upp och rapportera uppgifter knutna till miljö kvalitetsmålen, för miljöövervakning, för bidrag till vissa ideella organisationer m.fl., för bidrag till bl.a. AB Svenska Miljöstyrningsrådets arbete med miljökrav vid offentlig upphandling och miljöledningssystem.

Medlen för att följa upp och rapportera uppgifter knutna till miljö kvalitetsmålen och till miljöövervakningen ska fördelas av Naturvårdsverket, efter samråd med berörda myndigheter. En del av anslaget används också för att arbeta med internationell miljöövervakning samt internationell rapportering som följer av EU-direktiv och andra internationella åtaganden.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2012 för ramanslaget 1:2 *Miljöövervakning* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 82 000 000 under perioden 2013–2015.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har ett särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för att Naturvårdsverket ska kunna teckna fleråriga avtal med de aktörer som utför övervakning i program som löper över flera år.

Regeringens överväganden

I budgetpropositionen för 2011 har regeringen aviserat att införa en supermiljöbilspremie fr.o.m. 1 januari 2012. Beräknade medel för premien placerades tillfälligt under anslaget 1:2 *Miljöövervakning*.

Nu föreslås att medel avseende premien fr.o.m. 2012 överförs till anslaget 1:8 *Supermiljöbilspremie* med 20 miljoner kronor 2012, 80 miljoner kronor 2013 och med 100 miljoner kronor 2014.

Beräkningar i tidigare budgetpropositioner påverkar beräknade anslagsramar för 2012–2015.

Regeringen föreslår därmed att 292 714 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Miljöövervakning* m.m. för 2012. För 2013 beräknas anslaget uppgå till 277 714 000 kronor, för 2014 till 277 714 000 kronor och för 2015 till 277 714 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2012–2015 beräknats enligt följande:

Tabell 3.9 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:2 Miljöövervakning

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	294 993	294 993	294 993	294 993
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut		–15 000	–15 000	–15 000
Överföring till/från andra anslag	–2 279	–2 279	–2 279	–2 279
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	292 714	277 714	277 714	277 714

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

Tabell 3.10 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – 1:2 Miljöövervakning

	Utfall 2010	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
Ingående åtaganden	47 926	52 183	75 640	–	–	–
Nya åtaganden	47 870	66 000	42 000	–	–	–
Infriade åtaganden	–43 613	–42 543	–37 500	–57 000	–13 140	–10 000
Utestående åtaganden	52 183	75 640	80 140	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	82 000	82 000	82 000	–	–	–

3.8.3 1:3 Åtgärder för värdefull natur

Tabell 3.11 Anslagsutveckling 1:3 Åtgärder för värdefull natur

Tusental kronor

År	Utfall	1 748 294	Anslags-sparande	29 003
2010	Utfall	1 748 294	Anslags-sparande	29 003
2011	Anslag	829 952 ¹	Utgifts-prognos	812 585
2012	Förslag	615 535		
2013	Beräknat	615 535		
2014	Beräknat	615 535		
2015	Beräknat	615 535		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för insatser för skötsel och förvaltning av skyddad natur, bevarande och restaurering av biologisk mångfald och insatser för friluftsliv. Anslaget får särskilt användas för kostnader

- för skötsel av skyddade områden, naturvårdsförvaltning och fastighetsförvaltning,
- för artbevarande och viltförvaltning, samt
- i samband med skötsel och övrig förvaltning av värdefull natur.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2012 för ramanslaget 1:3 *Åtgärder för värdefull natur* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 140 000 000 kronor under perioden 2013–2037.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har ett särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för att fleråriga avtal ska kunna tecknas som avser

- förvaltning av värdefulla naturområden
- medfinansiering i större EU-projekt
- samverkansavtal med statliga myndigheter.

Regeringens överväganden

Förslås att basfinansiering av medel till åtgärder för havs- och vattenmiljö på 200 miljoner kronor även fortsättningsvis finansieras från anslaget. Motsvarande belopp föreslås därför överföras till anslaget 1:12 *Åtgärder för havs- och vattenmiljö* även efter 2014.

Beräkningar i tidigare budgetpropositioner påverkar beräknade anslagsramar för 2012–2015.

Regeringen föreslår därmed att 615 535 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Åtgärder för värdefull natur* för 2012. För 2013 beräknas anslaget uppgå till 615 535 000 kronor, för 2014 till 615 535 000 kronor och för 2015 till 615 535 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2012–2015 beräknats enligt följande:

Tabell 3.12 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:3 Åtgärder för värdefull natur

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	829 952	829 952	829 952	829 952
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-17 000	-17 000	-17 000	-17 000
Överföring till/från andra anslag	-197 417	-197 417	-197 417	-197 417
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	615 535	615 535	615 535	615 535

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

Tabell 3.13 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur

Tusental kronor

	Utfall 2010	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015–2037
Ingående åtaganden	201 065	135 295	135 295	–	–	–
Nya åtaganden	6 786	52 500	80 000	–	–	–
Infriade åtaganden	-72 556	-52 500	-80 000	-80 000	-20 000	-35 295
Utestående åtaganden	135 295	135 295	135 295	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	360 000	260 000	140 000	–	–	–

3.8.4 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden

Tabell 3.14 Anslagsutveckling 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden

Tusental kronor

2010	Utfall	414 149	Anslags-sparande	333 869
2011	Anslag	531 518 ¹	Utgifts-prognos	666 277
2012	Förslag	472 618		
2013	Beräknat	436 718		
2014	Beräknat	455 018		
2015	Beräknat	483 018		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för att inventera, undersöka och åtgärda förorenade områden som behöver saneras och efterbehandlas samt för att ta fram prioriteringsunderlag. Anslaget får användas till att åtgärda saneringsobjekt som är särskilt angelägna ur risksynpunkt och till akuta saneringsinsatser. Anslaget används vidare för att inventera om det förekommer objekt som förorenats av en statlig organisation som inte längre finns kvar, och i så fall genomföra ansvarsutredningar och nödvändiga undersökningar av dessa. Anslaget används även för att ta om hand historiskt radioaktivt avfall från icke-kärnteknisk verksamhet.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2012 för ramanslaget 1:4 *Sanering och återställning av förorenade områden* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 668 000 000 kronor under perioden 2013–2022.

Skälen för regeringens beslut: Regeringen har ett särskilt bemyndigande om ekonomiska förpliktelser för att fleråriga avtal ska kunna tecknas för fleråriga insatser som rör inventering, undersökningar och åtgärder för att sanera och efterbehandla förorenade områden.

Regeringens överväganden

Kostnaderna vid Statens geotekniska institut och Sveriges geologiska undersökning har ökat genom förslag i prop. 2008/09:217 om miljöbalkens försäkring och avhjälpande av förorenade områden m.m. Regeringen föreslår därför att 10 miljoner kronor per år fr.o.m. 2012 överförs till anslaget 2:3 *Statens geotekniska institut*, utgiftsområde 18 samt 5 miljoner kronor per år fr.o.m. 2012 till anslaget 1:8 *Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.*, utgiftsområde 24.

För delfinansiering av ökade kostnader av Sveriges bidrag till det europeiska vädersatellit-samarbetet EUMETSAT föreslås att 10 miljoner kronor per år 2012–2015 överförs till anslaget 1:7 *Internationellt miljösamarbete*.

För delfinansiering av fortsatt klimatanpassning föreslås att 40 miljoner kronor per år 2013–2015 överförs till anslaget 1:10 *Klimatanpassning*. Regeringen föreslår vidare att anslaget minskas med 15 miljoner kronor 2012 och med 20 miljoner kronor per år 2013–2015. Neddragningen på anslaget kan innebära förseningar i takten på planerat sanerings- och efterbehandlingsarbete.

Beräkningar i tidigare budgetpropositioner påverkar beräknade anslagsramar för 2012–2015.

Regeringen föreslår därmed att 472 618 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Sanering och återställning av förorenade områden* för 2012. För 2013 beräknas anslaget uppgå till 436 718 000 kronor, för 2014 till 455 018 000 kronor och för 2015 till 483 018 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2012–2015 beräknats enligt följande:

Tabell 3.15 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	531 518	531 518	531 518	531 518
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	–58 900	–94 800	–76 500	–48 500
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	472 618	436 718	455 018	483 018

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

Tabell 3.16 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden

Tusental kronor

	Utfall 2010	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015–2022
Ingående åtaganden	709 131	753 111	886 601	–	–	–
Nya åtaganden	461 296	491 150	349 460	–	–	–
Infriade åtaganden	-417 315	-357 660	-570 651	-460 050	-104 360	-101 000
Utestående åtaganden	753 111	886 601	665 410	–	–	–
Erhållet/förslaget bemyndigande	1 050 000	1 067 000	668 000	–	–	–

3.8.5 1:5 Miljöforskning

Tabell 3.17 Anslagsutveckling 1:5 Miljöforskning

Tusental kronor

2010	Utfall	90 446	Anslags- sparande	430
2011	Anslag	91 878 ¹	Utgifts- prognos	90 376
2012	Förslag	88 063		
2013	Beräknat	88 433 ²		
2014	Beräknat	89 681 ³		
2015	Beräknat	91 557 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 87 078 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 86 948 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 86 948 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används främst för att finansiera forskning som stödjer Naturvårdsverkets arbete inom flera områden som berör miljökvalitetsmålen, forskning som knyter an till miljöbalken samt för underlag till internationella förhandlingar. Anslaget ska också finansiera statens andel av den forskning som bedrivs samfinansierat med näringslivet vid IVL Svenska Miljöinstitutet AB.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2012 för ramanslaget 1:5 *Miljöforskning* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 102 000 000 kronor under perioden 2013–2015.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har ett särskilt bemyndigande om ekonomiska åtag-

anden för att Naturvårdsverket ska kunna teckna avtal om fleråriga miljöforskningsprojekt.

Regeringens överväganden

För delfinansiering av ökade kostnader av Sveriges bidrag till det europeiska vädersatellit-samarbetet EUMETSAT föreslås att 5 miljoner kronor 2012 och 6 miljoner kronor per år 2013–2015 överförs till anslaget 1:7 *Internationellt miljösamarbete*.

Regeringen föreslår därmed att 88 063 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Miljöforskning* för 2012. För 2013 beräknas anslaget uppgå till 88 433 000 kronor, för 2014 till 89 681 000 kronor och för 2015 till 91 557 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2012–2015 beräknats enligt följande:

Tabell 3.18 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:5 Miljöforskning

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011 ¹	91 878	91 878	91 878	91 878
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	1 185	2 633	4 110	6 118
Beslut	-5 000	-6 078	-6 173	-6 302
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt			-134	-137
Förslag/ beräknat anslag	88 063	88 433	89 681	91 557

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

Tabell 3.19 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:5 Miljöforskning

Tusental kronor

	Utfall 2010	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
Ingående åtaganden	119 929	92 467	101 467	–	–	–
Nya åtaganden	36 016	50 000	50 000	–	–	–
Infriade åtaganden	–63 478	–41 000	–50 000	–51 467	–30 000	–20 000
Utestående åtaganden	92 467	101 467	101 467	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	102 000	102 000	102 000	–	–	–

3.8.6 1:6 Kemikalieinspektionen

Tabell 3.20 Anslagsutveckling 1:6 Kemikalieinspektionen

Tusental kronor

2010	Utfall	156 033	Anslags- sparande	5 082
2011	Anslag	189 448	¹ Utgifts- prognos	190 297
2012	Förslag	191 028		
2013	Beräknat	194 648	²	
2014	Beräknat	198 414	³	
2015	Beräknat	176 646	⁴	

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 191 027 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 190 796 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 165 562 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för Kemikalieinspektionens förvaltningskostnader, dvs. som avser tillsyn och vägledning, riskbedömning, riskbegränsning för allmänkemikalier samt riskbegränsning för bekämpningsmedel. Anslaget används även för finansiering av Internationella kemikaliesekretariatets verksamhet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.21 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2010	62 779	7 786	71 346	–781
Prognos 2011	67 750	9 150	88 096	–11 196
Budget 2012	80 050	11 700	101 950	–10 200

Tabell 3.22 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2010			
(varav tjänsteexport)	1 518	1 518	0
Prognos 2011			
(varav tjänsteexport)	3 649	3 649	0
Budget 2012			
(varav tjänsteexport)	1 675	1 675	0

Kemikalieinspektionens verksamhet finansieras huvudsakligen med avgifter som anges i förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.

Intäkterna från kemikalieavgifter m.m. redovisas på inkomsttitel 1457, intäkterna från bekämpningsmedel redovisas på inkomsttitel 1454 och övriga inkomster av statens verksamhet redovisas på inkomsttitel 2811. Kemikalieinspektionen bedriver även viss avgiftsfinansierad verksamhet där myndigheten disponerar medlen. Detta omfattar framför allt prövningsverksamhet enligt EU-direktivet 98/8/EG och EU-förordningen 1107/2009/EG avseende verkamma ämnen i bekämpningsmedel.

Kemikalieinspektionen är utsedd rapportör och utför inom svenska rapportörsprogrammet (SERP), för EU:s räkning, riskbedömning av befintliga och nya verkamma ämnen i bekämpningsmedel.

Regeringens överväganden

Beräkningar i tidigare budgetpropositioner påverkar beräknade anslagsramar för 2012–2015.

Regeringen föreslår därmed att 191 028 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Kemikalieinspektionen* för 2012. För 2013 beräknas anslaget uppgå till 194 648 000 kronor, för 2014 till 198 414 000 kronor och för 2015 till 176 646 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2012–2015 beräknats enligt följande:

Tabell 3.23 Härlledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:6 Kemikalieinspektionen

Tusental kronor				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011 ¹	189 448	189 448	189 448	189 448
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	1 768	5 392	9 403	14 569
Beslut	-280	-285	-291	-27 222
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	92	94	-145	-149
Förslag/beräknat anslag	191 028	194 648	198 414	176 646

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

3.8.7 1:7 Internationellt miljösamarbete

Tabell 3.24 Anslagsutveckling 1:7 Internationellt miljösamarbete

Tusental kronor				
År	Utfall		Anslags-sparande	
2010	Utfall	73 190		1 603
2011	Anslag	156 531 ¹	Utgifts-prognos	152 736
2012	Förslag	182 531		
2013	Beräknat	182 531		
2014	Beräknat	182 531		
2015	Beräknat	182 531		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för medlemsavgifter och stöd till internationella organisationer samt för internationellt samarbete. Stödet avser internationella miljökonventioner och avtal om miljöfrågor i

FN-systemet. Anslaget finansierar Sveriges årliga bidrag till den miljöfond som utgör kärnan i finansieringen av FN:s miljöprogram UNEP:s verksamhet.

Vidare disponeras anslaget för bilateralt och EU-relaterat miljösamarbete samt stöd till internationella organisationer. Dessutom används medlen för kostnader för deltagande i internationellt samarbete på kärnenergiområdet, dvs. Sveriges reguljära medlemsavgift i Internationella Atomenergiorganet (IAEA), bidraget till IAEA:s Technical Assistance and Cooperation Fund samt kostnader i samband med övrigt internationellt kärnsäkerhetssamarbete.

Anslaget används också för att betala Sveriges medlemsavgifter i de internationella organisationerna EUMETSAT (det europeiska vädersatellitsamarbetet), ECMWF (det europeiska centret för medellånga prognoser) och WMO (den världsmeteorologiska organisationen).

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 41,5 miljoner kronor per år 2012–2015 tillförs anslaget för ökade kostnader av Sveriges bidrag till det europeiska vädersatellitsamarbetet, EUMETSAT och till Internationella atomenergiorganet IAEA.

Regeringen föreslår därmed att 182 531 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Internationellt miljösamarbete* för 2012. För 2013 beräknas anslaget uppgå till 182 531 000 kronor, för 2014 till 182 531 000 kronor och för 2015 till 182 531 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2012–2015 beräknats enligt följande:

Tabell 3.25 Härlledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:7 Internationellt miljösamarbete

Tusental kronor				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011 ¹	141 031	141 031	141 031	141 031
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	41 500	41 500	41 500	41 500
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	182 531	182 531	182 531	182 531

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

3.8.8 1:8 Supermiljöbilspremie (Nytt anslag)

Tabell 3.26 Anslagsutveckling 1:8 Supermiljöbilspremie

Tusental kronor

2010	Utfall		Anslags- sparande	0
2011	Anslag	0	Utgifts- prognos	0
2012	Förslag	20 000		
2013	Beräknat	80 000		
2014	Beräknat	100 000		
2015	Beräknat	0		

För införandet av en supermiljöbilspremie fr.o.m. 1 januari 2012 föreslås ett nytt anslag föras upp på statens budget fr.o.m. 2012. Anslaget avses användas för att stimulera inköp av de bilar som släpper ut allra minst koldioxid.

Regeringens överväganden

I budgetpropositionen för 2011 har regeringen aviserat att införa en supermiljöbilspremie fr.o.m. 1 januari 2012. Personbilar med mycket låga utsläpp, upp t.o.m. 50 gram koldioxid per km, kommer sannolikt till största delen att vara laddhybrider och rena elbilar. Merkostnaden för en sådan bil är uppskattad till mellan 100 000 och 150 000 kronor på grund av att bland annat batteritekniken fortfarande är dyr. För att stimulera inköp av dessa bilar inför regeringen ett bidrag om högst 40 000 kronor per bil. Målgruppen för bidraget föreslås omfatta privatpersoner, bilpooler, offentlig sektor samt företag, inkluderande taxibolag och biluthyrningsföretag för att bidraget ska få ett så stort genomslag som möjligt. Stöd till företag omfattas dock av EU:s statstödsregler, varför bidragssystemen måste utformas i förenlighet med detta regelverk och anmälas till Europeiska kommissionen. Beräknade medel för premien placerades tillfälligt under anslaget 1:2 *Miljöövervakning*. Föreslås att medel avseende premien fr.o.m. 2012 överförs från anslaget 1:2 *Miljöövervakning* med 20 miljoner kronor 2012, 80 miljoner kronor 2013 och med 100 miljoner kronor 2014.

Regeringen föreslår därmed att 20 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Supermiljöbilspremie* för 2012. För 2013 beräknas anslaget uppgå till 80 000 000 kronor, för 2014 till 100 000 000 kronor och för 2015 till 0 kronor.

Anslaget har för perioden 2012–2015 beräknats enligt följande:

Tabell 3.27 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:8 Supermiljöbilspremie

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011	0	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	20 000	80 000	100 000	
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	20 000	80 000	100 000	0

3.8.9 1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Tabell 3.28 Anslagsutveckling 1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Tusental kronor

2010	Utfall	278 745	Anslags- sparande	8 582
2011	Anslag	206 666 ¹	Utgifts- prognos	205 194
2012	Förslag	209 049		
2013	Beräknat	206 305 ²		
2014	Beräknat	210 432 ³		
2015	Beräknat	215 665 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 201 510 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 201 453 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 201 453 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för förvaltningskostnader för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI).

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

SMHI:s uppdragsverksamhet och affärsverksamhet finansieras med avgifter. Uppdragsverksamheten sker inom ramen för SMHI:s myndighetsansvar men bekostas helt av andra myndigheter. Affärsverksamheten bedrivs på kommersiella villkor på en helt eller delvis konkurrensutsatt marknad.

Tabell 3.29 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2010 (varav tjänsteexport)	22 900	22 500	400
Prognos 2011 (varav tjänsteexport)	24 000	24 000	0
Budget 2012 (varav tjänsteexport)	24 000	24 000	0

Tabell 3.30 Affärsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2010 (varav tjänsteexport)	212 300	220 300	-8 000
Prognos 2011 (varav tjänsteexport)	213 200	214 200	-1 000
Budget 2012 (varav tjänsteexport)	215 000	213 000	2 000

Regeringens överväganden

Beräkningar i tidigare budgetpropositioner påverkar beräknade anslagsramar för 2012–2015.

Regeringen föreslår att 209 049 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut* för 2012. För 2013 beräknas anslaget uppgå till 206 305 000 kronor, för 2014 till 210 432 000 kronor och för 2015 till 215 665 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2012–2015 beräknats enligt följande:

Tabell 3.31 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011 ¹	206 666	206 666	206 666	206 666
Förändring till följd av:				
Pris- och löneomräkning ²	2 337	7 311	11 653	17 082
Beslut		-8 283	-8 451	-8 661
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	46	611	564	579
Förslag/beräknat anslag	209 049	206 305	210 432	215 665

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

3.8.10 1:10 Klimatanpassning

Tabell 3.32 Anslagsutveckling 1:10 Klimatanpassning

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifter	Anslags-sparande	Utgifter
2010	Utfall	137 674		5 757
2011	Anslag	117 000 ¹		113 337
2012	Förslag	117 000		
2013	Beräknat	90 000		
2014	Beräknat	90 000		
2015	Beräknat	95 000		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för vissa förebyggande och kunskapshöjande insatser för att begränsa samhällets sårbarhet till följd av klimatförändringar. Anslaget får även användas för de administrativa kostnader som följer med insatserna.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2012 för ramanslaget 1:10 *Klimatanpassning* besluta om ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 25 000 000 kronor 2013–2015.

Skälen för regeringens förslag: För att avtal om fleråriga projekt ska kunna tecknas har regeringen ett särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden. Besluten avser upphandlingar för den nationella höjdmодellen.

Regeringens överväganden

Det viktiga klimatanpassningsarbetet som inleddes 2009 fortsätter och utvecklas. Resurser tillförs för fortsatta karteringar och länsstyrelsernas arbete. Regeringen avser även att inrätta ett nationellt kunskapscentrum för klimatanpassning vid SMHI.

Regeringen föreslår att anslaget tillförs 25 miljoner kronor 2012, 90 miljoner kronor per år 2013–2014 och 95 miljoner kronor 2015.

Regeringen föreslår därmed att 117 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Klimatanpassning* för 2012. För 2013 beräknas anslaget uppgå till 90 000 000 kronor, för 2014 till 90 000 000 kronor och för 2015 till 95 000 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2012–2015 beräknats enligt följande:

Tabell 3.33 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:10 Klimatanpassning

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	117 000	117 000	117 000	117 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut		–27 000	–27 000	–22 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	117 000	90 000	90 000	95 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

Tabell 3.34 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden anslaget 1:10 Klimatanpassning

Tusental kronor

	Utfall 2010	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
Ingående åtaganden	40 382	45 652	40 000			
Nya åtaganden	41 922	40 000	25 000			
Infriade åtaganden	–36 652	–45 562	–40 000	–17 000	–7 000	–1 000
Utestående åtaganden	45 652	40 000	25 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	60 000	40 000	25 000			

3.8.11 1:11 Inspire

Tabell 3.35 Anslagsutveckling 1:11 Inspire

Tusental kronor

2010	Utfall	47 978	Anslags- sparande	2 022
2011	Anslag	50 000 ¹	Utgifts- prognos	50 912
2012	Förslag	50 000		
2013	Beräknat	0		
2014	Beräknat	0		
2015	Beräknat	0		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för att samordna det fortsatta arbetet med genomförandet av Inspire-direktivet i svensk lagstiftning, för en nationell portal samt merkostnader som följer av direktivet.

Regeringens överväganden

Genomförandet av Inspiredirektivet behöver fortsätta. Regeringen avser därför att återkomma med besked om fortsatt finansiering efter 2012.

Regeringen föreslår därmed att 50 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Inspire* för 2012. För 2013 beräknas anslaget uppgå till 0 kronor, för 2014 till 0 kronor och för 2015 till 0 kronor.

Anslaget har för perioden 2012–2015 beräknats enligt följande:

Tabell 3.36 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:11 Inspire

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	50 000	50 000	50 000	50 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut		-50 000	-50 000	-50 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	50 000	0	0	0

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

3.8.12 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö

Tabell 3.37 Anslagsutveckling 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö

Tusental kronor

2010	Utfall	359 421	Anslags- sparande	10 379
2011	Anslag	578 749 ¹	Utgifts- prognos	566 639
2012	Förslag	737 565		
2013	Beräknat	502 565		
2014	Beräknat	577 565		
2015	Beräknat	571 565		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för insatser för att förbättra, bevara och skydda havs- och vattenmiljöer. Detta inkluderar även genomförandet av förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön samt frågor som rör havsplanering.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2012 för ramanslaget 1:12 *Åtgärder för havs- och vattenmiljö* besluta om ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 155 000 000 kronor under perioden 2013–2017.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har ett särskilt bemyndigande för ekonomiska åtaganden för att Havs- och vattenmyndigheten ska kunna teckna avtal om fleråriga åtgärder. Bemyndiganderamen för 2012 föreslås öka med 25 miljoner kronor för att bl.a. kunna hantera insatser i anslutning till det marina direktivet och havsplaneringen.

Regeringens överväganden

För arbetet med den nya havsplaneringen föreslås att resurser tillförs Havs- och vattenmyndighet och länsstyrelserna. Från anslaget överförs 10 miljoner kronor 2012 och 15 miljoner kronor per år fr.o.m. 2013 till anslaget 1:17 *Havs- och vattenmyndigheten*. Till anslaget 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* under utgiftsområde 1 överförs 8 miljoner kronor 2012 och 15 miljoner kronor per år fr.o.m. 2013.

För fortsatt basfinansiering av medel till åtgärder för havs- och vattenmiljö föreslås att 200 miljoner kronor per år överförs fr.o.m. 2015 från anslaget 1:3 *Åtgärder för värdefull natur*.

Beräkningar i tidigare budgetpropositioner påverkar beräknade anslagsramar för 2012–2015. Regeringen föreslår därmed att 737 565 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Åtgärder för havs- och vattenmiljö* för 2012. För 2013 be

räknas anslaget uppgå till 502 565 000 kronor, för 2014 till 577 565 000 kronor och för 2015 till 571 565 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2012–2015 beräknats enligt följande:

Tabell 3.38 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:12 Havsmiljö

Tusental kronor				
	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	578 749	578 749	578 749	578 749
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-50 000	-285 000	-210 000	-216 000
Överföring till/från andra anslag	208 816	208 816	208 816	208 816
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	737 565	502 565	577 565	571 565

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

Tabell 3.39 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö

Tusental kronor

	Utfall 2010	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015–2017
Ingående åtaganden	98 906	128 032	88 032	–	–	–
Nya åtaganden	173 499	88 000	144 968	–	–	–
Infriade åtaganden	-144 373	-128 000	-78 000	-93 000	-46 500	-15 500
Utestående åtaganden	128 032	88 032	155 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	133 000	130 000	155 000	–	–	–

3.8.13 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar

Tabell 3.40 Anslagsutveckling 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar

Tusental kronor

2010	Utfall	271 965	Anslags-sparande	8 135
2011	Anslag	228 100 ¹	Utgifts-prognos	70 493
2012	Förslag	70 000		
2013	Beräknat	86 000		
2014	Beräknat	96 000		
2015	Beräknat	110 000		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för insatser som syftar till att uppfylla det svenska åtagandet till 2020 samt internationella klimatåtaganden genom att delta i, förbereda, genomföra, utvärdera och utveckla projekt och metoder för s.k. gemensamt genomförande och mekanismen för ren utveckling samt för att utveckla liknande mekanismer som upprättas inom ramen för FN:s klimatkonvention. I samma syfte får anslaget användas för förvärv av utsläppsutrymme. Anslaget får även användas för att utveckla systemet för handel med utsläppsrätter samt för att finansiera övervakning i anknytning till internationell utsläppshandel. Anslaget får även användas till att bidra till finansieringen av den internationella transaktionsförteckningen (ITL) för registerhållning av transaktioner av s.k. Kyotoenheter.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2012 för ramanslaget 1:13 *Insatser för internationella klimatinvesteringar* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 150 000 000 kronor 2013–2021.

Skälen för regeringens förslag: För att avtal om fleråriga projekt i samband med internationella klimatinvesteringar ska kunna tecknas har regeringen ett särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden. Bemyndiganderamen för 2012 har justerats utifrån att tidigare medel som fonderats på Nefco återförs samt att bemyndiganderamen justeras så att nya åtaganden kan ingås. Se även regeringens överväganden.

Regeringens överväganden

Insatser för internationella klimatinvesteringar pågår över lång tid och under tidigare budgetår har medel fonderats i avvaktan på utbetalning. Med anledning av Riksrevisionens påpekande och i enlighet med vad som redovisas i regeringens skrivelse Riksrevisionens granskning av klimatinvesteringar utomlands – statens inköp av utsläppskrediter (skr. 2010/11:157) föreslår nu regeringen att medel som tidigare fonderats i avvaktan på utbetalning inryms i anslagets bemyndigande.

Detta innebär även att anslagens nivå justeras till att motsvara beräknade utbetalningar för budgetåret. Bemyndiganderamen justeras även så att nya åtaganden kan ingås. Beräknad anslagsnivå samt justering av bemyndigande för nya åtaganden motsvarar tidigare beräknade anslagsnivåer och därmed bibehållen ambitionsnivå för insatser för internationella klimatinvesteringar. Fonderade medel återförs till statskassan. Regeringen avser att återkomma med anledning av Energimyndighetens rapport om uppdraget rörande internationella insatser bidrag till klimatmålen (dnr. M2011/2195/Kl).

För förvaltningsändamål föreslås att 4 miljoner kronor per år fr.o.m. 2012 överförs till anslaget 1:1 *Statens Energimyndighet: Förvaltningskostnader* under utgiftsområde 21.

Beräkningar i tidigare budgetpropositioner påverkar beräknade anslagsramar för 2012–2015.

Regeringen föreslår därmed att 70 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:13 *Insatser för internationella klimatinvesteringar* för 2012. För 2013 beräknas anslaget uppgå till 86 000 000 kronor, för 2014 till 96 000 000 kronor och för 2015 till 110 000 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2012–2015 beräknats enligt följande:

Tabell 3.41 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	228 100	228 100	228 100	228 100
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-158 100	-142 100	-132 100	-118 100
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	70 000	86 000	96 000	110 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

Tabell 3.42 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar

Tusental kronor

	Utfall 2010	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015–2021
Ingående åtaganden	154 000	318 000	549 000	–	–	–
Nya åtaganden	432 731	286 000	557 000	–	–	–
Infriade åtaganden	-268 731	-55 000	-50 000	-66 000	-76 000	-914 000
Utestående åtaganden	318 000	549 000	1 056 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	400 000	549 000	1 150 000	–	–	–

Fotnot: Statens energimyndighet agerar på en global marknad, som regleras av beslut under FN:s klimatkonvention. Myndighetens juridiskt bindande åtaganden är i euro och i US-dollar. Det innebär att åtagandena förändras vid valutakursfluktuationer. I det föreslagna bemyndigandet finns visst utrymme för sådana förändringar.

3.8.14 1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland

Tabell 3.43 Anslagsutveckling 1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland

Tusental kronor

År	Utfall	Belopp	Anslags-sparande	Utfall
2010	Utfall	56 528		3 472
2011	Anslag	60 000 ¹	Utgifts-prognos	58 255
2012	Förslag	53 500		
2013	Beräknat	53 500		
2014	Beräknat	53 500		
2015	Beräknat	53 500		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för att samarbeta med Ryssland inom miljö-, klimat- och kärnsäkerhetsområdet. Medlen avses främst användas till fortsatt samarbete mellan myndigheterna kring reaktorsäkerhet, icke-spridning, kärnavfall och strålskydd, miljöskydd och därtill relaterade projekt av ömsesidig nytta för Sverige och Ryssland. Högst 6 miljoner kronor får användas för administration och samordning. En del av anslaget avsätts till bl.a. regionala organisationers miljörelaterade samarbete med Ryssland.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2012 för ramanslaget 1:14 *Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor under perioden 2013–2017.

Skälen för regeringens förslag: För att avtal om fleråriga projekt ska kunna tecknas inom det område som anslaget omfattar har regeringen ett särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden.

Regeringens överväganden

För delfinansiering av ökade kostnader av Sveriges bidrag till det europeiska vädersatellit-samarbetet, EUMETSAT föreslås att 3,25 miljoner kronor per år 2012–2015 överförs till anslaget 1:7 *Internationellt miljö-samarbete*. För delfinansiering av ökade kostnader för Sveriges bidrag till Internationella atomenergiorganet IAEA överförs 3,25 miljoner kronor per år 2012–2015 till anslaget 1:7 *Internationellt miljö-samarbete*.

Regeringen föreslår därmed att 53 500 000 kronor anvisas under anslaget 1:14 *Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland* för 2012. För 2013 beräknas anslaget uppgå till 53 500 000 kronor, för 2014 till 53 500 000 kronor och för 2015 till 53 500 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2012–2015 beräknats enligt följande:

Tabell 3.44 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	60 000	60 000	60 000	60 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	–6 500	–6 500	–6 500	–6 500
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	53 500	53 500	53 500	53 500

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

Tabell 3.45 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – 1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland

Tusental kronor

	Utfall 2010	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015–2017
Ingående åtaganden	8 483	23 400	24 102	–	–	–
Nya åtaganden	25 064	22 200	24 800	–	–	–
Infriade åtaganden	–10 147	–21 498	–20 345	–19 480	–5 000	–4 077
Utestående åtaganden	23 400	24 102	28 557	–	–	–
Erhållet/förslaget bemyndigande	31 000	24 800	30 000	–	–	–

3.8.15 1:15 Hållbara städer

Tabell 3.46 Anslagsutveckling 1:15 Hållbara städer

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifter	Anslogs-sparande	2010
2010	Utfall	97 461	235 250	
2011	Anslag	30 000 ¹	152 831	
2012	Förslag	27 500		
2013	Beräknat	15 500		
2014	Beräknat	3 300		
2015	Beräknat	80 000		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för att stödja utvecklingen av hållbara städer. Stödet avser främst ny- och ombyggnadsåtgärder inom en särskild stadsdel, ett särskilt bostadsområde eller kvarter som bidrar till integrerade lösningar för hållbar stadsutveckling. Anslaget får användas till administration och utvärdering.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2012 för ramanslaget 1:15 *Hållbara städer* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 111 000 000 kronor under perioden 2013–2017.

Skälen för regeringens förslag: För att kunna fatta beslut om stöd som innebär utgifter under flera år behöver regeringen ett bemyndigande om att ingå ekonomiska åtaganden. Nivån på bemyndigandet korresponderar mot återstående åtaganden för satsningen på hållbara städer i och med utgången av 2012.

Tabell 3.48 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – 1:15 Hållbara städer

Tusental kronor

	Utfall 2010	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015–2017
Ingående åtaganden	–	–	–	–	–	–
Nya åtaganden	–	–	111 000	–	–	–
Infriade åtaganden	–	–	0	–15 500	–3 200	–92 000
Utestående åtaganden	–	–	111 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	–	–	111 000	–	–	–

Regeringens överväganden

Satsningen på hållbara städer upphör i och med utgången av 2012. Utbetalningar av det ekonomiska stöd som beslutats om kommer dock att fortsätta och innebära utgifter t.o.m. 2017. Med anledning av den nya budgetlagen justeras anslagsnivåerna 2012–2017 för att klara de kommande utbetalningarna. Justeringen innebär inte någon förändring av satsningens omfattning utan utgör en omfördelning av anslagsmedel över tiden.

Regeringen föreslår därmed att 27 500 000 kronor anvisas under anslaget 1:15 *Hållbara städer* för 2012. För 2013 beräknas anslaget uppgå till 15 500 000 kronor, för 2014 till 3 300 000 kronor och för 2015 till 80 000 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2012–2015 beräknats enligt följande:

Tabell 3.47 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:15 Hållbara städer

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	30 000	30 000	30 000	30 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut		–30 000	–30 000	–30 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	–2 500	15 500	3 300	80 000
Förslag/beräknat anslag	27 500	15 500	3 300	80 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

3.8.16 1:16 Skydd av värdefull natur

Tabell 3.49 Anslagsutveckling 1:16 Skydd av värdefull natur

Tusental kronor

2010	Utfall		Anslags- sparande	0
2011	Anslag	742 000	¹ Utgifts- prognos	726 473
2012	Förslag	751 000		
2013	Beräknat	751 000		
2014	Beräknat	751 000		
2015	Beräknat	678 000		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för insatser för att skydda och bevara värdefulla naturmiljöer för biologisk mångfald och friluftsliv. Anslaget får särskilt användas för

- ersättningar enligt 31 kap. miljöbalken Naturvårdsverkets ansvarsområde,
- kostnader för förvärv samt avtalslösningar för statens räkning av värdefulla naturområden,
- kostnader i samband med säkerställande av värdefulla naturområden,
- statsbidrag till kommuner och kommunala stiftelser för skydd av värdefulla naturområden.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2012 för anslaget 1:16 *Skydd av värdefull natur* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 25 000 000 kronor under perioden 2013–2062.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har ett särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för att fleråriga avtal ska kunna tecknas som avser

- skydd, som exempelvis naturvårdsavtal, av värdefulla naturområden,
- förhandsbesked om statsbidrag till områdesskydd,
- samverkansavtal med statliga myndigheter.

Regeringens överväganden

Beräkningar i tidigare budgetpropositioner påverkar beräknade anslagsramar för 2012–2015.

Regeringen föreslår att 751 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:16 *Skydd av värdefull natur* för 2012. För 2013 beräknas anslaget uppgå till 751 000 000 kronor, för 2014 till 751 000 000 kronor och för 2015 till 678 000 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2012–2015 beräknats enligt följande:

Tabell 3.50 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 1:16 Skydd av värdefull natur

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	742 000	742 000	742 000	742 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	17 000	17 000	17 000	-56 000
Överföring till/från andra anslag	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	751 000	751 000	751 000	678 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

Tabell 3.51 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:16 Skydd av värdefull natur

Tusental kronor

	Utfall 2010	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015–2062
Ingående åtaganden	–	2 347	11 809	–	–	–
Nya åtaganden	–	10 000	12 000	–	–	–
Infriade åtaganden	–	-538	-550	-12 000	-6 259	-5 000
Utestående åtaganden	–	11 809	23 259	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	–	100 000	25 000	–	–	–

3.8.17 1:17 Havs- och vattenmyndigheten

Tabell 3.52 Anslagsutveckling 1:17 Havs- och vattenmyndigheten

Tusental kronor

2010	Utfall		Anslags-sparande	0
2011	Anslag	101 865	¹ Utgifts-prognos	99 768
2012	Förslag	192 583		
2013	Beräknat	200 916	²	
2014	Beräknat	205 406	³	
2015	Beräknat	210 931	⁴	

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 197 499 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 197 725 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 197 725 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används för Havs- och vattenmyndighetens förvaltningskostnader.

Anslaget får användas för finansiering av kostnader i samband med avveckling av Fiskeriverket.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.53 Offentlighetsrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlighetsrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2010	–	–	–	–
Prognos 2011	250	14 446	14 446	0
Budget 2012	500	29 064	29 064	0

I tabellen ovan avser beloppen för perioden 1 juli–31 december 2011.

Avgiftsintäkter som inte disponeras utgör sanktionsavgifter.

Avgiftsintäkter som disponeras avser verksamheter som övertagits från Fiskeriverket.

Forsknings- och datainsamlingsverksamhet har per den 1 juli 2011 överförs till Sveriges lantbruksuniversitet med Havs- och vattenmyndigheten i rollen som kvalificerad beställare, mottagare och utvärderare av verksamheten.

Tabell 3.54 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2010 (varav tjänsteexport)	–	–	–
Prognos 2011 (varav tjänsteexport)	4 500	4 500	0
Budget 2012 (varav tjänsteexport)	9 315	9 315	0

I tabellen ovan avser beloppen för perioden 1 juli–31 december 2011. Avgifterna i ovanstående tabell avser avgiftsområdet; Tjänsteexport. Verksamheten (tidigare benämnd Swedmar) har övertagits från Fiskeriverket och kan på sikt komma att vidgas i enlighet med Havs- och vattenmyndighetens vidgade uppdrag.

Regeringens överväganden

För kostnader i samband med att FoU-verksamheten som fram till och med 30 juni 2011 bedrivits vid Fiskeriverket överförs till Sveriges lantbruksuniversitet föreslås att 6 miljoner kronor per år överförs till anslaget 1:29 Sveriges lantbruksuniversitet fr.o.m. 2012.

För kostnader i samband med den nya havsplaneringen överförs 10 miljoner kronor 2012 och 15 miljoner kronor per år fr.o.m 2013 från anslaget 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö.

Beräkningar i tidigare budgetpropositioner påverkar beräknade anslagsramar för 2012–2015.

Regeringen föreslår därmed att 192 583 000 kronor anvisas under anslaget 1:17 Havs- och vattenmyndigheten för 2012. För 2013 beräknas anslaget uppgå till 200 916 000 kronor, för 2014 till 205 406 000 kronor och för 2015 till 210 931 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2012–2015 beräknats enligt följande:

Tabell 3.55 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:17 Havs- och vattenmiljömyndigheten

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	101 865	101 865	101 865	101 865
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	926	2 705	4 919	7 791
Beslut	10 000	15 173	15 494	15 911
Överföring till/från andra anslag	79 792	81 173	82 892	85 121
Övrigt			236	242
Förslag/ beräknat anslag	192 583	200 916	205 406	210 931

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013-2015 är preliminär och kan komma att ändras.

4 Miljöforskning

4.1 Omfattning

Området omfattar forskning inom utgiftsområde 20, främst forskning om miljö och samhällsbyggande vid Forskningsrådet för miljö,

areella näringar och samhällsbyggande (Formas) men också forskningsverksamheten vid Naturvårdsverket och Stockholm Environment Institute (SEI).

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling Miljöforskning UO20

	Utfall 2010	Budget 2011 ¹	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
<i>Miljöforskning</i>							
2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader	44	46	47	51	52	53	54
2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	495	502	496	536	546	555	568
Summa Miljöforskning	539	548	542	587	598	608	622

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

4.3 Mål

Målet för forskningspolitiken är att Sverige ska vara en ledande forskningsnation, där forskning bedrivs med hög vetenskaplig kvalitet.

4.4 Resultatredovisning

4.4.1 Resultat

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) har bl.a. ansvaret för den långsiktiga kunskapsuppbyggnaden inom miljöområdet. Formas ansvarar för finansieringen av forskningsprojekt, forskningsprogram, forskartjänster och finansieringen av starka forskningsmiljöer samt information om forskning och forskningsresultat. Drygt hälften av rådets forskningsmedel satsas inom miljö och samhällsbyggande. Resterande medel redovisas under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel där en översiktlig redovisning av verksamheten inom dessa områden görs.

Forskning och utvecklingsstöd

Formas fördelade 499 miljoner kronor till 146 nya projekt inom den ordinarie utlysningen. Beviljningsgraden 2010 var 11 procent (10 procent 2009 och 14 procent 2008) om man jämför antalet beviljande med inkomna ansökningar. Antalet inkomna ansökningar var 1349 under 2011 jämfört med 1249 år 2010 och 1271 under 2009. Dessutom har 122 projekt beviljats bidrag inom riktade satsningar om totalt 450 miljoner kronor.

Andelen kvinnor som huvudsökande var 40 procent och andelen män 60 procent år 2010. Andelen beviljade projekt med kvinnor som huvudsökande var 49 procent 2011, 43 procent 2010 och 39 procent 2009.

Formas beredningsorganisation förändrades under 2009 så att de tidigare 16 ämnesinriktade beredningsgrupperna ersattes med probleminriktade beredningsgrupper. Under 2010 fanns åtta beredningsgrupper:

1. klimatförändring,
2. naturmiljön,

3. nyttjande av naturresurser,
4. produkter och processer baserade på förnybara och återvunna resurser,
5. miljöföreningar,
6. livsmedel och djurs välfärd,
7. stads- och landsbygdsutveckling och
8. den byggda miljön.

I varje beredningsgrupp har det ingått 15–20 ledamöter, såväl aktiva forskare som användare av forskning för bedömning av forskningens kvalitet och nytta för samhället. Andelen kvinnor i beredningsgrupperna var 41 procent (44 procent 2009).

Starka forskningsmiljöer

Satsningen på starka forskningsmiljöer ska främja forskargrupper som bedöms ha utvecklingspotential och förmåga till ny-tänkande inom strategiskt viktiga områden. Under år 2010 har sex nya forskningsmiljöer beviljats medel med 15 miljoner kronor under tre år inom områdena:

- Klimatförändringar i natur och samhälle,
- en rik naturmiljö,
- hållbart nyttjande av naturresurser,
- föreningar, miljö och hälsa,
- stads- och landsbygdsutveckling och
- hållbart byggande.

Rådet har också fördelat ansökningar för forskarskolor inom fem olika områden.

Samfinansierad forskning

Formas finansierar också samfinansierad forskning inom Stiftelsen för jordbruks- och miljöteknisk forskning (JTI), Stiftelsen skogsbrukets forskningsinstitut (Skogforsk) samt inom IVL Svenska miljöinstitutet AB. Formas har också ett omfattande forskningssamarbete med andra organisationer.

Internationellt forskningssamarbete

Formas deltar i ett flertal ERA-NET samarbeten samt andra aktiviteter inom EU:s ramprogram.

Några exempel är BIODIVERSA om biologisk mångfald, CIRCLE om klimat, EMIDA om sjukdomar hos husdjur, MARFISH om fiske och URBAN-NET om stadsmiljöforskning. Inom projektet BONUS som handlar om miljön i Östersjön deltar mer än hundra forskningsinstitut från nio länder kring Östersjön.

Strategi, analys och utvärdering

Formas har under året gjort flera utvärderingar bl.a. av forskningen om marin miljö, biologisk mångfald sam samhällsvetenskaplig forskning. Utvärderingar har också skett av starka forskningsmiljöer inom Linnéstödet, forskarskolor och postdoktorala stipendier. Utvärderingarna ligger till grund för eventuella fortsatta satsningar. Formas har också utfört en utvärdering av Stockholm Environment Institute (SEI) på uppdrag av regeringen.

Forskningsinformation

Formas webbplats blir allt viktigare och en utvärdering av webbplatsen har utförts under året. Utvärderingen har visat på ett behov av ny design och struktur. Ett arbete pågår för närvarande med att förnya webbplatsen. Tidskriften Miljöforskning kommer från och med år 2011 att övergå till en ren webb-tidskrift. Formas har medverkat vid ett flertal konferenser och seminarier och lämnat bidrag till ett antal informationsprojekt.

Övrig forskningsverksamhet

Naturvårdsverket finansierar forskning som kan ge underlag för att nå de nationella miljö kvalitetsmålen samt forskning till stöd för verkets egen verksamhet. Huvuddelen av forskningsstödet sker i programform. Dessutom finansierar Naturvårdsverkets anslag miljöforskning som är samfinansierad med näringslivet vid IVL Svenska miljöinstitutet AB.

Stiftelsen för miljöstrategisk forskning (Mistra) är en viktig finansiär av åtgärdsinriktad forskning. Forskningsstödet som uppgår till ca 200 miljoner kronor per år sker i huvudsak i programform.

Utförare av forskning inom utgiftsområdet är Stockholm Environment institute (SEI) som främst bedriver internationell policyinriktad forskning, IVL Svenska miljöinstitutet AB som bedriver forskning i samverkan med näringslivet samt Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) som bedriver tillämpad forskning om meteorologi, hydrologi, oceanografi och klimat.

4.4.2 Analys och slutsatser

Formas forskningsstöd är av stor betydelse för det långsiktiga kunskapsuppbyggandet för att nå målen för en hållbar samhällsutveckling. De förändringar som genomförts av beredningsorganisationen under 2009 och 2010, med färre och problemorienterade beredningsgrupper, innebär att beredningen av ansökningar har blivit effektivare och att nyttan för samhället blivit tydligare. Rådet har ett utvecklat arbete för att minska risken för jäv, för att öka jämställdheten inom forskningen, samt att stärka viktiga forskningsmiljöer. Formas har också ett omfattande samarbete med andra forskningsfinansiärer, branscher och organisationer samt ett betydande internationellt samarbete.

Den forskning som finansieras av Naturvårdsverket bidrar med vetenskapliga underlag för att nå de nationella miljö kvalitetsmålen. De programsatsningar som anslaget finansierar stödjer också Naturvårdsverkets övriga arbete. Två nya program har påbörjats under året – hälsoeffekter av buller samt bedömning av ekologisk status enligt ramdirektivet för vatten. Forskningsanslaget finansierar också synteser, utredningar och forskningskommunikation.

Regeringen anser att den forskning som finansieras via Formas och Naturvårdsverket är av stor betydelse för miljöarbetet och till stöd för miljöpolitiken nationellt och internationellt.

Forskningen vid Stockholm Environment institute (SEI) bidrar med underlag till den internationella miljöpolitiken. Verksamheten vid SEI har utvärderats under året av Statskontoret och Formas. Resultaten av utvärderingarna visar att forskningen håller en hög internationell vetenskaplig kvalitet och relevans.

Statens forskningssamarbete med näringslivet inom ramen för IVL Svenska miljöinstitutet bidrar med viktigt underlag för miljöarbetet. IVL

har också ett omfattande internationellt samarbete och deltar i flera EU-projekt.

Forskningen vid SMHI är av stor betydelse för att utveckla väderprognoserna och varningar för olika väderhändelser. SMHI:s forskning är också av stor vikt för att öka kunskaperna om klimatpåverkan och anpassningsåtgärder.

4.5 Politikens inriktning

Miljöforskningen har stor betydelse som underlag för regeringens miljöpolitik. Styrmedel, lagstiftning och andra insatser är nästan alltid baserade på resultaten från den vetenskapliga forskningen. En stark miljöforskning är också avgörande som underlag för att nå de nationella miljökvalitetsmålen samt för de stora internationella miljöutmaningarna. Forskning om nya resursnåla produktionslösningar och transportsystem, förnybara material och energi ger också goda möjligheter för tillväxt, arbetstillfällen och export.

Miljö- och klimatforskningen har fått en betydande förstärkning för perioden 2009–2012. Satsningen omfattar bl.a. förstärkning av forskningen om klimatmodeller och om hur klimatförändringarna påverkar naturresurser, ekosystemtjänster och biologisk mångfald samt en ökning av havsmiljöforskningen.

En stark nationell miljöforskning lägger också grunden för ett omfattande internationellt vetenskapligt samarbete bl.a. inom EU:s ramprogram för forskning och utveckling som har ett starkt svenskt deltagande.

4.6 Budgetförslag

4.6.1 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader

Tabell 4.2 Anslagsutveckling 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader

Tusental kronor

2010	Utfall	44 182	Anslags-sparande	1 964
2011	Anslag	46 135 ¹	Utgifts-prognos	46 514
2012	Förslag	50 893		
2013	Beräknat	51 934 ²		
2014	Beräknat	52 953 ³		
2015	Beräknat	54 341 ⁴		

¹ Inklusivt ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 50 893 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 50 827 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 50 828 tkr i 2012 års prisnivå.

Anslaget används av Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) för myndighetens förvaltningskostnader.

Regeringens överväganden

För ökad hantering av forskningsmedel tillförs anslaget 4 miljoner kronor per år fr.o.m. 2012. Finansiering sker genom att motsvarande belopp överförs med 2 miljoner kronor från anslaget 2:2 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning* och med 2 miljoner kronor från anslaget 1:28 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning* under utgiftsområde 23.

Regeringen föreslår därmed att 50 893 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader* för 2012. För 2013 beräknas anslaget uppgå till 51 934 000 kronor, för 2014 till 52 953 000 kronor och för 2015 till 54 341 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2012–2015 beräknats enligt följande:

Tabell 4.3 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader

Tusental kronor

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	46 135	46 135	46 135	46 135
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	758	1 717	2 719	3 999
Beslut				
Överföring till/från andra anslag	4 000	4 082	4 167	4 276
Övrigt			-68	-70
Förslag/beräknat anslag	50 893	51 934	52 953	54 341

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

4.6.2 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning

Tabell 4.4 Anslagsutveckling 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning

Tusental kronor

2010	Utfall	494 636	Anslags-sparande	4 050
2011	Anslag	502 266 ¹	Utgifts-prognos	496 721
2012	Förslag	535 841		
2013	Beräknat	545 813 ²		
2014	Beräknat	554 931 ³		
2015	Beräknat	567 831 ⁴		

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 535 841 tkr i 2012 års prisnivå.

³ Motsvarar 535 108 tkr i 2012 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 535 108 tkr i 2012 års prisnivå.

Forskningsrådets viktigaste ansvarsområden är miljöforskning, forskning om de areella näringarna, forskning om samhällsbyggande samt forskning till stöd för en ekologiskt hållbar utveckling.

Anslaget används för stöd till grundforskning och behovsmotiverad forskning och forskningsinformation inom områdena miljö och samhällsbyggande samt projektrelaterade kostnader i

anslutning till sådan forskning såsom utvärderingar, beredningsarbete, konferenser, vissa resor och seminarier samt informationssatsningar. För forskning om de areella näringarna finns inom utgiftsområde 23 *Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar* anslaget 1:28 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning*.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under år 2012 för ramanslaget 2:2 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 450 000 000 kronor 2013, högst 450 000 000 kronor 2014 och högst 450 000 000 kronor för 2015–2017.

Skälen för regeringens beslut: För att underlätta planering och teckna avtal om fleråriga forskningsprojekt är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser för kommande år.

Regeringens överväganden

Anslaget ökas med 11 928 000 kronor för finansiering av Stockholms internationella miljöinstitut som tidigare finansierades via anslag 1:8 *Stockholms internationella miljöinstitut*. Medel i motsvarande omfattning överförs från anslaget 1:8 *Stockholms internationella miljöinstitut*.

Anslaget minskas med 2 miljoner kronor per fr.o.m. 2012 för att finansiera ökad hantering av forskningsmedel. Medel i motsvarande omfattning överförs till anslaget 2:1 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader*.

Beräkningar i tidigare budgetpropositioner påverkar beräknade anslagsramar för 2012–2015.

Regeringen föreslår därmed att 535 841 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning* för 2012. För 2013 beräknas anslaget uppgå till 545 813 000 kronor, för 2014 till 554 931 000 kronor och för 2015 till 567 831 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2012–2015 beräknats enligt följande:

Tabell 4.5 Härledning av anslagsnivån 2012–2015, för 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning

	2012	2013	2014	2015
Anvisat 2011¹	502 266	502 266	502 266	502 266
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	6 479	15 947	25 325	37 590
Beslut	17 168	17 487	17 804	18 218
Överföring till/från andra anslag	9 928	10 113	10 296	10 535
Övrigt			-760	-778
Förslag/ beräknat anslag	535 841	545 813	554 931	567 831

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2010 (bet. 2010/11:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2011 års budget för staten. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2013–2015 är preliminär och kan komma att ändras.

Tabell 4.6 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning

	Utfall 2010	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015–2017
Ingående åtaganden	697 707	820 366	1 350 000			
Nya åtaganden	480 368	926 081	550 000			
Infriade åtaganden	-357 709	-396 447	-550 000	-450 000	-450 000	-450 000
Utestående åtaganden	820 366	1 350 000	1 350 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	1 350 000	1 350 000	1 350 000			